

Olle Nettle

1940 – 2014

- 1940 Föds den 22 september i Stockholm på Klara Norra Kyrkogata.
- 1958-1960 Utbildar sig till grafisk formgivare vid Konstfackskolan i Stockholm.
- 1964 Startar sin första filmklubb i Edsberg
- 1965-1970 Art Director vid olika annonsbyråer.
- 1965 Har sedan 1965 byggt årliga drakar. Under åren deltagit i drakfester i Sverige, Japan, Kina, Malaysia, Indien, Thailand och Indonesien som inbjuden gäst. Deltagit vid flera tillfällen i *Cervia Volante*, konstinriktad drakfestival i Italien.
- 1970-1973 Utbildar sig till teckningslärare vid teckningslärarinstitutet, Konstfack.
- 1973 Flyttar med familjen till Skurup.
- 1975 Flyttar med familjen från Skåne till Sala. Undervisar i bild, konsthistoria och svenska vid Kungsängsgymnasiet fram till sin pensionering 2005.
Jazzklubben i Rimbo bildas, där Olle är en av medlemmarna.
- 1976 Startar Sala Filmstudio tillsammans med några andra filmentusiaster. Under sin tid i Skåne startade Olle två filmstudios – i Skurup och Ystad.
- 1980 Ger ut boken *Svenska Skyltar*.
- 1981 Erhåller tillsammans med Martin Hedén och Lasse Norling ett kulturstipendium från SIDA på 45 000 kr.
- 1982 Studieresa till Papua Nya Guinea tillsammans med de två andra SIDA-stipendiaterna.
Utställningen *Krokodilen går och stämplar – en egensinnig utställning om Papua Nya Guinea* på konstmuseet i Västerås.
Ställer ut träskulpturer från Nya Guinea på Aguélimuseet i november.
- 1986 Ger ut boken *Serigrafi, silkscreen, schablontryck*.
- 1987 Skriver för första gången i tidskriften *Hemslöjden*. Genom åren skulle det bli 'långt över 100 artiklar'.
Ger ut boken *Om konsten att binda böcker*.
- 1988 Boken *Drakar*.
- 1989 Invald i Sveriges Författarförbund.
Återinvigning 15 april av Centrumbiografen efter närmare ett års renovering. Gäster var bland andra Torsten Jungstedt, Lasse Åberg och Svante Thureson. Konferencier Olle Nettle.
- 1990 Invald i Svenska Serieakademin.
Boken *Drakar, Teknik & Poesi*.
Boken *Schablonmålning* tillsammans med Lena Nettle.
- 1993 Håller vårtalet sista april i stadsparken.
- 1998 Gör affischen till *En amerikansk eftermiddag* på Moderna Museet 15 november. En av Olles många affischer.
- 2003 Olle får Västmanlands landstings hederstipendium.
- 2005 Engagerad i Nordiska Museets utställning *Folkkonst* som öppnar 29 maj.
- 2006 *Mattor minns*, utställning ur Olle Nessles samlingar av mattor från Afghanistan på Armémuseum 20 januari – 25 maj.
Deltar med delar av sin samling i utställningen *Mångkulturella möten* i Vänersborgs Konsthall 23 augusti – 6 september.
- 2007 Boken *Drakar att bygga och flyga*.

- 2008 Boken *Okända mästare – skulptur på egna vägar* om bland andra Jan-Erik Svennberg.
Deltar vid drakfestivalen på Bali.
Tilldelas Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds förtjänstmedalj i silver 'för mångårig och förtjänstfull medverkan i tidskriften *Hemslöjden*'.
Olle ställer ut ett urval ur sin samling av svensk folkkonst, *Annan konst*, 12 april – 1 maj på Täljstenen, Sala.
- 2009 Erhåller den 28 maj *Sveriges Författarfonds arbetsstipendium* på 40 000 kr.
Tilldelas i september *Postfuturistiska Sällskapet stora kulturstipendium* på 2 000 kr 'för föredömliga insatser inom den postfuturistiska teoribildningen'.
- 2011 Utställningen *Filmstudioaffischer 1962 – 2011* i juli på Täljstenen, Sala.
- 2012 Ställer i februari ut *Okända mästare* ur sin samling på stadsbiblioteket i Piteå.
Deltar i *1st International Kite Festival* 18-23 september.
Tilldelas den 17 december ett stipendium på 60 000 kr ur Författarnas Fotokopieringsfond.
- 2014 Olle Nessle avlider i Lund den 28 februari.

Tidningsartiklar i urval:

- 1990 *Den saboterade symmetrin*, Hemslöjden nr 4.
- 1992 *Moskébyggaren i Sala*, Hemslöjden nr 2.
En gammal hembygdsgård, Hemslöjden nr 2.
Slöjda med Hemslöjden – Tupphängarna från Erikskulle, Hemslöjden nr 2.
Nils Nilsson, en folkkonstens stenmästare; Hallsbergs stenar, Hemslöjden nr 6.
- 1994 *Punk och barock i elevutställning*, Hemslöjden nr 5.
- 1995 *Tapa*, Hemslöjden nr 3.
Monica Hagman och Göran Bergh - Traditionsförnyare i Ransäter, Hemslöjden nr 4.
Möbelakrobaterna – Att inte göra möbler av möbler, Hemslöjden nr 6.
- 1996 *Rackstadkolonin – Konstnärer och hantverkare*, Hemslöjden nr 1.
Ett återseende med Nisse Bruland – Vardagslivet som konst och poesi, Hemslöjden nr 3.
Ett möte med Viveka Nygren - Om jag litat på förnuftet har allt gått åt skogen, Hemslöjden nr 6.
- 1997 *Snickra själv – du kan!*, Hemslöjden nr 3.
- 1998 *Folkkonst; Udda skatter i Nordmark*, Hemslöjden nr 1.
Ett möte med Gerd Göran, Hemslöjden nr 3.
Hos Stubb-Jon; En dröm om vishet, skönhet och rörelse, Hemslöjden nr 5.
- 1999 *I fablernas värld; Ett besök i Harald Anderssons fantastiska trädgård*, Hemslöjden nr 3.
Visst e're kull! Bengt Carling – altmuligmand, Hemslöjden nr 3
Jag har en historia att berätta – Ett alldeles för kort möte med Sune Enoksson i Tärnaby, Hemslöjden nr 6.
- 2000 *Ätbara skulpturer från Kreta*, Hemslöjden nr 6.
Hemma hos Surolle, Hemslöjden nr 6.
- 2001 *Pallen från Kina*, Hemslöjden nr 3.
Vävarbyarna vid Dalälven, Nilen – Hedesunda tur och retur, Hemslöjden nr 4.
Anonyma Artister, Hemslöjden nr 5.
Harry Flodin - folkkonstnär, Hemslöjden nr 5.
Gunnarssons träfigurer, Hemslöjden nr 5.
Den skulpterande rörbockaren, Hemslöjden nr 5.
- 2002 *Påsk i Litauen*, Hemslöjden nr 2.
Småhus för helgon, Hemslöjden nr 2.
En okänd mästare; Av granskott och näver, Hemslöjden nr 6.
- 2003 *Sköna vildstolar - Sittmöbler och tittmöbler*, Hemslöjden nr 2.
Ett glödande hjärta i vinterrummet, Hemslöjden nr 3.

- Monumentet på Förklaringens berg*, Hemslöjden nr 4.
- 2004 *Det mjuka berget*, Hemslöjden nr 1.
Hur kunde hon? – om Märta-Stina Abrahamsdotter, Hemslöjden nr 4.
När bocken stang, Hemslöjden nr 6.
- 2005 *Den ofrivillige smäcksamlaren*, Hemslöjden nr 2.
Högt marknadsvärde i Jokkmokk, Impuls nr 3.
SV mitt i vimlet (Studieförbundet Vuxenskolan), Impuls nr 3.
Mönster med mörk bakgrund, Hemslöjden nr 4.
Den slutliga parkeringsplatsen, Motor nr 4.
En skönhet att tända på, Hemslöjden nr 5.
Stenarbetaren som högg i trä, Hemslöjden nr 6.
 Artikel om loppmarknaden i Paris för tidskriften *Sköna dagar*.
- 2006 *Bland vargpälsar och sälskinnsbyxor*, Hemslöjden nr 1.
Kan det vara luffarslöjd?, Hemslöjden nr 2.
God dag lyxskäft, Hemslöjden nr 3.
Återbruk runt halsen, Hemslöjden nr 4.
Johan August och cigarrlådorna, Hemslöjden nr 5.
Former ur hjärtat, Hemslöjden nr 5.
- 2007 *Hårda mjukisar från Gotland*, Hemslöjden nr 1.
Mångsysslaren i Malung, Täpp Lars Arnesson, Hemslöjden nr 1.
Glasmästarspeglar och annat som blänker, Hemslöjden nr 5.
Lucia i Malung, Hemslöjden nr 6.
- 2008 *Mattor kan jag inte vara utan*, Hemslöjden nr 1.
Odysseus kusiner i Nyhamn, Hemslöjden nr 2.
Magnus Aldenby – En dröm om Rödänge Trä och Bensin, Hemslöjden nr 3.
Mannen som visste när han skulle dö, Hemslöjden nr 3.
Folkkonstspejaren i Missionshuset, artikel om Olle Nessle, Hemslöjden nr 3.
Träkatedralen i Habo, Hemslöjden nr 6.
- 2009 *Jakten på den makalösa mattan*, Hemslöjden nr 1.
Den skrattande döskallen, Hemslöjden nr 2.
Marior utan gloria, Hemslöjden nr 6.
Altmuligkvinnan med papperslyktorna, Hemslöjden nr 6.
- 2010 *Möbler med underhållningsvärde*, Hemslöjden nr 1.
Trä som lever, Hemslöjden nr 3.
Ett hus för helgon, Hemslöjden nr 6.
- Okända år *Julbockar med tvivelaktigt förflutet*, Hemslöjden.
Ulla Nilsson – krukmakare i Arvika; I fädrens spår mot framtida krukor, Hemslöjden.
En svensk holländare, okänd tidskrift.
Moskéerna i Sala, Folket i Bild.
Lek i höjden, okänd tidskrift.

Kommentarerna längre fram i texten från Kerstin Borgéus och Eric Fylkeson är från medlemsträffen i Avlidna Salakonstnärers Sällskap den 6 december 2016 där inget annat anges.

Från bostaden i Gamsebo:

Möte i Svenska Serieakademin 1995. Bakre raden: Stig H Wiklund, Per Söderberg, Klas Danielsson, Per Olof Inde, Daniel von Sydow, Ray Ojanen och Stellan Nehlmark. Mellanraden: Cia Edström, Sven Lidman, Sture Hegerfors och Olle Nessle. Nederst: Lasse Åberg.

Serieakademin instiftades i december 1965 i samband med Sveriges första serieutställning, Seriernas Fantastiska Värld, på Galleri Karlsson i Stockholm. Initiativet till både akademien och utställningen togs av den unge journalisten Sture Hegerfors.

Olle Nessle var åren 1990–2014 ledamot av Svenska Serieakademin.

Chaplin och Bunuel på Sala filmstudio

1976

På fredag startar Sala filmstudio sin verksamhet igen. Under den gångna månaden har förra årets medlemmar fått rösta fram de sex filmer som man helst vill se. Resultatet har blivit ett intressant och omväxlande program. På repertoaren sträcker man sig från Chaplin till Bunuel.

Filmerna visas varannan fredag kl. 18.30. Medlemskort till de sex filmerna kan köpas före föreställningens början. Priset är under hälften av normalt biljettpris, vilket gör filmstudion till ett välkommet alternativ till den kommersiella biobranschen. På grund av det låga priset krävs det dock att det kommer ett visst antal medlemmar, men styrelsen ser ljus på framtiden. Repertoaren förväntas locka många till Maxim.

Den 1 oktober startar filmstudion med "Amarcord" av Fellini (1974). Det är sina fantastiska barndomsminnen från en badort utanför Rom som regissören Fellini vill berätta om.

15 oktober visas "Monsieur Verdoux" av Chaplin (1947). Handlingen bygger på en autentisk historia om en fransk massmördare, som uppvaktar förmodna unga damer, lockar av dem deras pengar och till sist eldar upp sina vackra offer. Men filmen vill även fråga om det kan sägas vem som har rätt att be-

Här syns i studion styrelsen som hoppas att hösten ska bli en höst i biotittandets tecken. Från vänster Kerstin Gova, Mikael Wallin, Barbro Gustafsson, Olle Nessle och Olle Westholm.

stämman om andra människors liv. Det är inte fråga om någon stumfilm.

29 oktober "Borgarklassens diskreta charm" av Bunuel (1972). Bunuel är trots över 70 år på nacken en anarkistisk och surrealistisk regissör som vet hur han utan att kompromissa ska fånga sin publik. Här avslöjar han borgarklassens beroende av en förtryckt arbetarklass.

12 november "Medelhavsligan" av John Huston (1953). Rollistan är fylld med fantastiska karaktärsskådespelare som Humphrey Bogart, Gina Lollobrigida och Robert Morley.

Handlingen är ett suveränt pojkboksäventyr för vuxna om en skara människor på väg att exploatera ett sydligt u-land.

26 november "Berättelsen om Adele H" av Truffaut (1975). Isabelle Adjani gör en fantastisk rolltolkning av Viktor Hugos dotter Adele som tvingas förne sig i sitt sökande efter sitt livs förälskelse. Trots sekelskiftet finns paralleller till dagens kvinnoroller.

10 december "Fågelskräman" av Schatzberg (1973). Gene Hackman och Al Pacino berättar om vänskap och dagens Amerika.

ONSDAGEN DEN 17 MARS 1976

Premiär på fredag för Sala filmstudio Fem filmer visas

På fredag är det premiär för Salas nystartade filmstudio. Det blir en omväxlande repertoar med både kända och okända, gamla och nya filmer, som kommer att visas. Den demokratiskt utsedda styrelsen har försökt konstruera ett program som ska tillfredsställa alla smakriktningar. Allvar och lek, spänning och politiskt medvetenhet samt humor av alla kända slag finns representerad.

Under våren kommer fem filmer att visas. Med en veckas mellanrum samlas filmstudions medlemmar i Maximbiografen. Före den första föreställningen kan de som vill bli medlemmar i studion lösa medlemskort till ett pris som bara är hälften av ordinarie biljettpris. Medlemskortet ger inträde till omgångens alla föreställningar, men däremot går det inte att köpa biljett till endast en filmvisning.

Den första filmen, den som visas nu på fredag, är Chaplins "Diktatorn" som hade premiär 1940. Den anses vara en av Chaplins bästa och roligaste långfilmer. Handlingen utspelas i landet Tomania där man får träffa diktatorn Hynken (anspelar på Hitler) samt en annan diktator med namnet Benzino Nappaloni (Mussolini) som spelas av Jacky Oakie. Fältmarskalken Herring (Göring) och propagandaministern Garbage (Goebbels) är två andra figurer i handlingen. Chaplin gör en lysande dubbelroll som diktatorn Hyn-

ken och den lille judiske barberaren. I den kvinnliga huvudrollen ser vi Paulette Goddard. Chaplins dåvarande hustru. Filmen var även på sin tid ett allvarligt inlägg i Förenta Staternas inrikespolitik och ställningstagande till fascismen i Tyskland och Italien. Chaplins ställningstagande för judarna mot Hitler och Mussolini samt filmen "Moderna Tider", en drift med industrialismen, ledde sedan till att han blev tvungen att fly från USA på grund av sin politiska övertygelse.

Den 26 mars visas "Blow up" ett verk av den italienske regissören Michelangelo Antonioni. Det är en vacker, sammansatt och mångsidig film om en modéfotograf som lever i en estetisk och materialistisk skenvärld. Gradvis kommer han dock fram till en vändpunkt i sitt liv då han blir tvungen att ompröva sin världsbild.

"En skön tjej som mig" visas den 2 april. Francois Truffaut heter regissören och Bernadette Lafont heter huvudrollsinnehavaren. Denna franska film handlar om en glad och frodig flicka på rymmen från en ungdomsvårdsskola. Hon ger det upplåsta manssamhället åtskilliga tjuvnyp utan att själv vara speciellt upplyst eller medveten.

"Gisslan" heter den fjärde filmen som visas den 9 april. Den är gjord av regissören Costa Gravas som också var mannen bakom den uppmärksammade filmen "Z" han lever" en svidande uppgörelse

med det fascistiska Grekland. "Gisslan" är en hänsynslös film om politisk terror i Latinamerika.

Sist visas den 23 april "Linje Lusta" med Marlon Brando i huvudrollen. Handlingen bygger på en känd pjäs av Tennessee Williams med samma namn. Det är en ung Marlon Brando som medverkar i denna sensuella skildring. I handlingen ryms även en objektiv nästan hårdkokt skildring av en kvinna dömd till undergång.

med det fascistiska Grekland. "Gisslan" är en hänsynslös film om politisk terror i Latinamerika.

En smått klassisk scen ur Linje Lusta med en ung Marlon Brando i huvudrollen. Filmen hade premiär 1956.

Innan Chaplins "Diktatorn" visades, berättade Olle Nessle om Charlie Chaplin och hans liv och filmer.

Vilken succé för filmstudion Nästan fullsatt första kvällen

På fredagskvällen var det premiär för Salas första filmstudio. Efter några hektiska veckor av förberedelser, försäljning av medlemskort och upprepade telefonsamtal till filmdistri-

burörer, biografägare och andra intresserade så kunde studios styrelse slå upp porten till Maxim-biografen.

I den lilla lokalen uppstod en spänd förväntan. Till slut återstod endast ett par dussin platser längst fram. Att det skulle komma så mycket folk var det väl ingen som riktigt trodde, allra minst de som ingår i styrelsen. Stundtals var det en riktigt imponerande kö fram till biljettdisken.

Slutresultatet blev att man lyckats få ihop ett åttiotal medlemmar, och det är drygt ett tiotal mer än vad som behövs för att filmstudion ska gå ihop. Kerstin Gova kunde glatt dra den slutsatsen att studion inte skulle behöva gå med någon ekonomisk förlust. Visserligen hade ett mindre underskott i kassan antagligen inte spelat så stor roll SFF (Sveriges Förenade Filmstudios) driver inte någon kommersiell affärsverksamhet, men det hade nog ändå känts litet förargligt och otacksamt att inte ha kunnat engagera Salas förmodade biopublik.

Då det började bli fullt i salongen (utom längst fram, men där vill ändå ingen sitta eftersom man får ett mycket förvrängt intryck av filmen), inledde styrelsens ordförande Mikael Wallin med att hälsa alla hjärtligt välkomna och önska alla en trevlig, intressant och underhållande afton.

Därefter följde något mycket karakteristiskt för en filmstudio — en presentation av filmen. Studios veteran Olle Nessle var det som fick nöjet att säga några väl valda ord. Han har för den delen vanan inne då han har mer än tio års erfarenhet av filmstudioverksamhet. Sitt omåttliga intresse

för film har han bland annat ägnat åt fyra olika filmstudios, medlemskap i SFF:s styrelse i Stockholm och naturligtvis till att se nästan alla filmer som tänkas kan. För Salas studio är han en stor tillgång eftersom han vet hur allting ska organiseras och genomföras.

Olle Nessle berättade om Chaplin som människa och politisk ställningstagare. Chaplin var kommunist, men inte en vanlig sådan utan en fabianist, ett slags salongsvänster som hade lite att göra med barrikader och revolution.

Det ledde till att han blev kallad till domstol för förhör. Chaplin valde att flytta till Europa. Sina filmer tog han med sig. Dessa släpper han nu ut ett par i taget för att på så sätt kunna hålla intresset för de som för egenbiökhet arkiveras uppe.

Fredagens film "Diktatorn" är en av Chaplins roligaste filmer samtidigt som den är en av de allvarligaste. Hans hänsynslösa drift med nazism och fascism är både rolig och skrämmande. Chaplins verk utgjorde en värdig inledning för filmstudion.

Det var en samling glada arrangörer som kunde pusta ut efter filmen. Låt oss även hoppas att det i fortsättningen ska finnas intresse för en filmstudio i Sala.

Den nuvarande visningsdagen är fredagar, men då många har beklagat sig över att de inte kunnat gå med på grund av visningsdagen så tänker man till nästa termin försöka att komma överens med biografägaren om en mer passande dag.

MJ

Kommer det inte folk så hämtar vi dom på stan!

Olle Nessle vill med plakatets hjälp samla folk till filmstudion.

— Nu måste salaborna ställa upp! Kommer det inte folk till filmstudion i kväll är det kris!

Olle Nessle, engagerad filmstudiomedlem, är orolig. Trots ett mycket fint filmutbud lockade premiären för två veckor sedan inte tillräckligt många för att filmstudion ska gå ihop ekonomiskt — om det inte nu blir ändring!

— Vi måste försöka tala om för salaborna att det finns en filmstudio, som visar bra film till ett billigt pris, sa Olle Nessle.

I går kväll träffades några medlemmar, textade plakat och la upp strategin för att få folk till fredagskvällens föreställning: Chaplins *Monsieur Verdoux* från 1947.

Varannan fredagskväll förvandlas Maxim i Sala till filmstudio. Verksamheten startade förra hösten med hygglig uppslutning.

— Vår målsättning är att visa bra film, berättade Olle Nessle. Inte någon högtravande smal film, utan hederliga verklighetsskildringar. Det ska vara underhållande att gå på bio samtidigt som vi inte vill visa filmer fyllda med schabloner.

Filmstudion är ett alternativ till den kommersiella distributionen och ger salaborna möjlighet att se bra filmer som annars inte kommit till Sala.

Forts. sid. 5 **2**

Gå med i filmstudion uppmanar plakatet som några filmstudiomedlemmar målat. I dag kan ni se plakatet på en sandwichman, som går runt i Sala och gör reklam för filmstudion. Från vänster Barbro Gustavsson, Randy Haves, Olle Nessle och Mikael Wallin.

2

Forts. från sid. 1

Höstens program innehåller några av de senaste årens mest uppmärksammade filmer.

— Vi gick med en enkät till medlemmarna och frågade vilka filmer dom ville ha, förklarade Olle Nessle. Vi fick in väldigt många svar.

— Den slutliga profilen har styrelsen format för att göra programmet så varierat som möjligt. Men i huvudsak är det de filmer som fått flest röster som kommit med.

På torsdagskvällen var det full fart hemma hos Barbro Gustavsson. Där samlades några filmstudiomedlemmar för att försöka sätta fart på biopubliken i Sala.

— Kommer det inte folk får vi väl hämta dom på stan!

Idéerna forsade och färgpennorna sprutade tusch över plakatet. På spisen puttrade tevattnet — kampanjbränsle för filmsugna!

— Vi brukar ha roligt, sa Olle Nessle.

— Om ni ser en figur på stan i morgon med plakat på magen så bli inte förvånade,

skrattade Barbro Gustavsson. Det är bara vår sandwichman!

Det är en av de nya medlemmarna som lovat att ställa upp och göra reklam på stan under fredagseftermiddagen. Två nymålade sandwichplakat ska locka salaborna till kvällens film.

— Monsieur Verdoux är en av Chaplins nyaste filmer, gjord ett par år efter andra världskriget, berättade Olle Nessle. Den handlar om en kvinnomördare och har verklighetsbakgrund. Mördaren gifte sig med välbeställda änkor, som han sedan tar av daga och eldar upp i sin värme-panna.

— Chaplin tar upp och vidareutvecklar en moralisk fråga, som var väldigt aktuell efter andra världskriget. Mördaren i

filmen ställer frågan på sin spets i sitt försvarstal: Varför skulle inte han få kunna föra ett litet privat krig mot rika änkor när krigsapparaten slaktar folk på löpande band?

— Många anser att det är Chaplins absolut bästa film!

— Nu hoppas Olle Nessle bara att publiken sluter upp.

— Vi måste värna om vår filmstudio.

Höstens program

15/10 Monsieur Verdoux (Chaplin -47).

29/10 Borgarklassens diskreta charm (Bunuel -72).

12/11 Medelhavsligan (Huston -53).

26/11 Berättelsen om Adele H. (Truffaut -75).

10/12 Fågelskrämman (Schatyberg -73).

DEL 2

med

SALA-H

TISDAGEN DEN 19 DECEMBER 1978

"Minnestavlor från industrialismens slyngelår..." Så kallar han dem. Emailj-skyltarna med reklam för tvättmedlet Tvättbjörn, cykeln Vega, Gahns Maniol, "Händernas beskyddare" och många andra varor – nu borta.

Han – Olle Nessle, teckningslärare i Sala med förflutet i reklambranschen. Och ägare av en mängd reklamskyltar, etiketter och förpackningar från sekelskiftet.

– Nej, jag är inte samlare, säger han. Men faktum är ju att jag samlar på mig en massa. Det märks främst när jag flyttar...

Nu förbereder han tillsammans med fotografen Lasse Norling och Nordiska museets intendent Birgitta Konradsson en bok i ämnet. Om gårdagens reklam.

Salalära

Saml

indus

Olle Nessle framför en liten del av sina reklamskyltar i emailj.
— Reklamen är en slags mekaniserad försäljning, säger han.

— Det finns många infallsvinklar på det här med gamla emailj-skyltar säger Olle Nessle. De ger en bit samhällshistoria och lär oss också något om dagens reklam.

Grovhuggna superlativer

Vad skulle Konsumentombudsmannen säga om han började granska saluföringen de första decennierna av 1900-talet? Troligen skulle han skaka på huvudet. Leende.

Nu förekommer det inte så ofta att varor reklameras med grovhuggna superlativer. Men 1919 och åren därefter var detta gängse sättet.

Särskilt förfinat är det väl knappast att saluföra Mazetti Choklad som inte bara delikat, utan dessutom hälsosam.

Pix, halstabledten, är inte bara bra. Pix är bäst.

Om Mentholkaramellen Turion verkligen på gungbräde kan våga upp såväl herr Hosta-son och herr Katarr är väl tveksamt.

Och om Toriol – underläkemedlet – kan rensa luften i ett sjukrum samtidigt som det hindrar blodförgiftning får man väl sätta ett frågetecken för.

Mycket måste ifrågasättas. Dock är det en sak som passerar alla spårar och säll: Arboga Margarin. Som lika självklart som filosofiskt helgärderat trumpetar ut:

BÄST ÄR BÄST

Den eviga husmodern med sin evigt bländvita tvätt. Men märkesnamnet – Persil – har väl de flesta glömt vid det här laget.

HEBY

MORGONGÅVA MÖKLINTA
RANSTA VÄSTERFÄRNEBO

are sparar på tidiga reklamskyltar ar minnestavlor från strialismens slyngelår

Det var på den tiden årtorna slutade att vara årtor så där i största allmänhet. De blev märkesårtor. Och handbalsam blev Gahns Maniol, desinficerande medel Sasol och ett otal andra märken som innehöll samma sak — parfymrad sprit. Undergörande. Givetvis.

Nu är vi vana vid det. Vi har slutat att köpa varor. Vi köper märken. Fabrikat. Och kan konstatera en sak. Gårdagens reklam — gårdagens emaljskyltar uppsatta på en bildfästig landsbyrda loggavlar — fungerade utmärkt. De lyckades slå i oss märkena. Även om nu Tvättbjörn och Persil ersatts av andra fabrikat.

Olle Nessle är en av dem som ständigt snubblar över gamla förpackningar och reklamskyltar. Han är också en som inte kunnat stå emot att samla på sig dem han snubblar på. Nu förbereder han en bok om dem.

MEDELLENDE TRUMMAS IN

— Egentligen är det kanske inte så mycket som skiljer sekelskiftesskyltarna från dagens reklam. Det gäller att trumma in ett meddelande som man lätt minns.

— I dag handlar kanske reklamen mer om att koppla situationer och atmosfärer till en speciell produkt. Men då — då var namnet, märket, det viktigaste. Och ofta det enda på skiviten.

De flesta svenska emaljskyltar gjordes i Tyskland. Man stabiliserade och buktade på-

ten, grundemaljerade dem och lade sedan på emaljen med hjälp av olika schabloner. Komplicerade skyltar gjordes genom att man lade på en gnuggbild först och sedan emaljerade över denna med genomskinlig emalj. Upp till 2.000 exemplar gjordes skyltarna. Cirka tio kronor stycket kostade de.

"DOFTAR AV LYCKA"

Fast visst jobbade man med atmosfärer och situationer i reklamen även när århundradet var ungt. Kvinnan som husmoderssäkert men ungdomligt charmigt höjer en brödfyllt korg med bländvitt tvätt (Persil) riktigt doftar lycka. För att inte tala om Husqvarnas cyklande par — pojken och flickan på väg genom naturen, mot lyckan. Vägen till lyckan går via två velocipeder från

Husqvarna.

Cykelskyltarna är väl Olle Nessle framför allt på:

— Det fanns 200 märke i Sverige. Ett märke by Sals. Av Läs-Olles far. hette den cykeln.

Kommer ni ihåg Vagnan, Ramier, Kärnan, T eller Wilunds? Nu försvun

NAIVITET

— Alla märken hade inte skyltreklam. Men emaljskyltar har jag ihop nu.

— Det finns mycket på gårdagens reklam. Sän ser i dag 50, 60 år efter jag tror att de gamla sk kan hjälpa oss förstå lite dagens reklam påverka De hjälper oss att kom lite distans till den rekla vi hela tiden är utsatta för.

Statlig skylt svår att tyda

Arboga Margarins fräls, själklarhet, är det närmaste sanningen man kan komma vad det gäller margarin. Men bryr sig om vegetabiliska fleromättade fettsyror — en pyttighet i sammanhanget.

Minst sagt en kontrast till gårdagens färggranna emaljskyltar står de statliga verkens skyltar. Också de frå i går. Lika svårtydda budskap som reklamens är enkla.

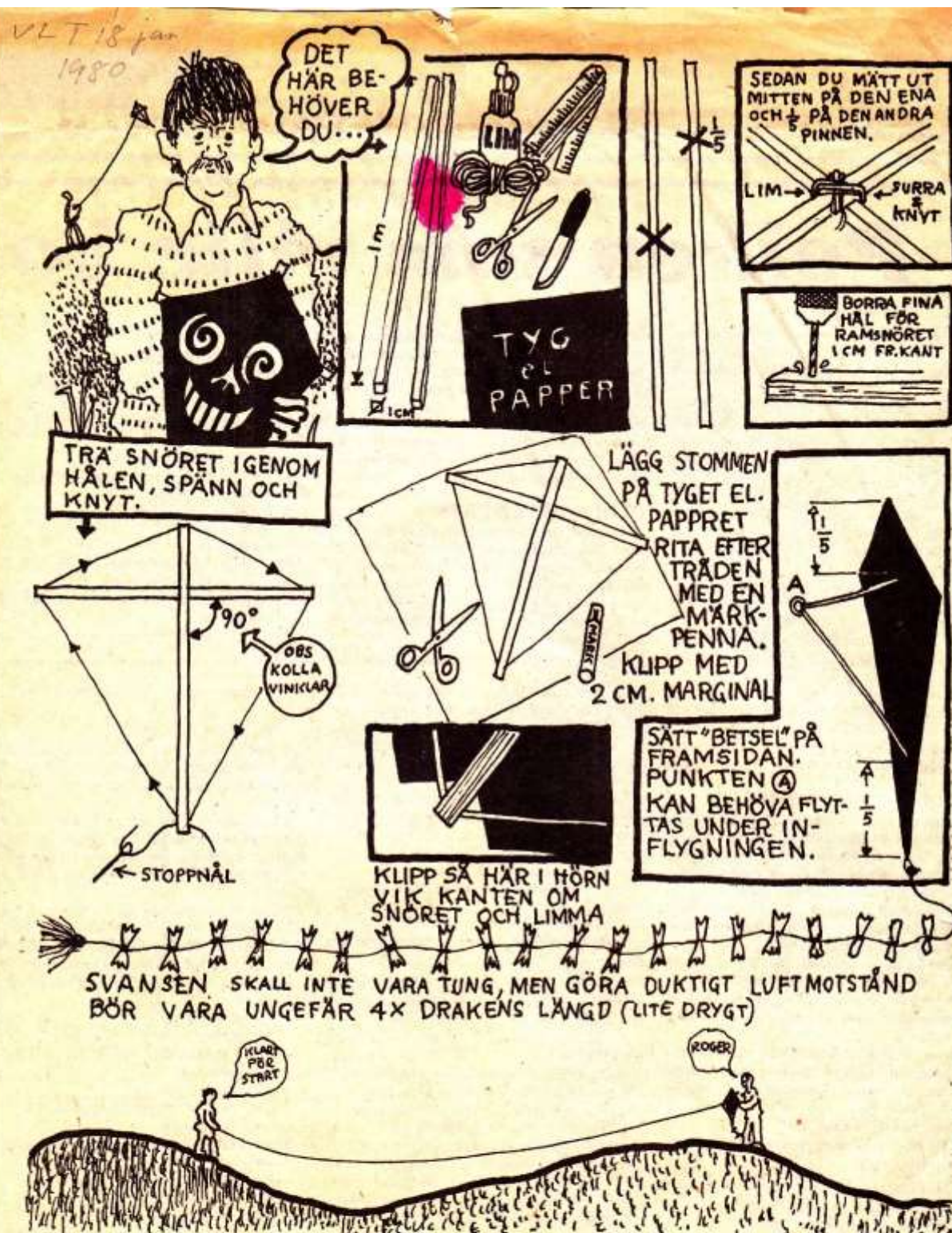
Vid en bensinsump på landet fick bönderna för 50 år sedan följande upplysning:

"Stämpling av denna pump medför ej sådant vitasord som åtföljer verkställd justering. Det vore förty motlagare i varje fall obetaget att genom uppmätning med justerade måtkärl förvisa sig om varans myckenhet, och skola förden-skull justerade måtkärl vara att tillgå vid laga anavar för underlåtenhet härutinnan. Stämpling gäller icke räkne-verket. Mynt- och justerings-verket."

Text:
MARTIN HEDEN
Foto:
LASSE NORLING

Wiklunds cykelskylt är verkligen obunden av tiden, men Nessle. Lyckan och friheten i att ha en höj går bara inte att Men det ska vara en Wiklundshöj förestås.

Så gör du en egen drake:

Så här bygger man en drake, den enklaste sorten. Den som blir drakbiten kan ju gå in på det mer avancerade sedan...

Vad som behövs är pinnar, papp, tråd och lim.

— Man ska inte spika ihop pinnarna, och heller inte gröpa ur dem för att göra fogarna snygga, förklarar Olle Nessle.

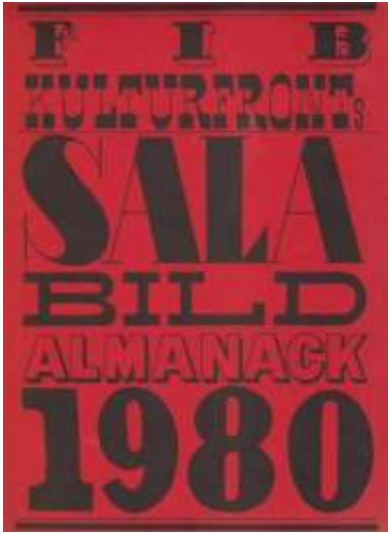
Pappret kan vara vanlig kraftpapp — eller varför inte använda engångslakan?

— De är det väldigt starkt material i, säger Olle.

För att kunna flyga behövs sedan lina, med vinda till, och handskar på händerna.

— Handskar är ett måste så lina — helst tvinnad nylon — inte skär in.

Sedan är det bara att försöka få upp draken i luften. Stränder är bäst, där är det bra vindar. Man ska se upp för kraftledningarna och liknande, och heller inte flyga när det är låga cumulusmoln — då riskerar man att få en livsfarlig elektrisk urladdning från molnet genom kroppen...

Draken som flyger bort med ägarens bekymmer

En kinesisk drake, i form av en Buddha-statua, såsom den har flyger den senaste gången i den senaste minnen bort med ägarens bekymmer...

Text:
ULF LINDMAN
Bild:
LASSE NORLING
Teckning:
OLLE NESSELE

3.000-åriga anor i Kina

I 3.000 år har kinesiska drakar flygit drakar. Men räknar nämligen med att kineserna började sända upp sina första drakar på 1000-talet före Kristus.

— Första gången drakar nämns i text är år 300 före Kristus. Den kinesiska generationen Han blev avsedd till en be-läggad skadorn. Sedan väntade de hur lång tunnel de skulle be-läggas. Men för att komma in-sidre muren, berättar Olle Nessle.

Europäerna veckar av allt att döma inte ha varit lika fränt på drakflygande o-n-röde. Första gången man i text sett något om drakar i Europa är i en illustration från 1400: En man till häst som flyger en drake.

— Så många olika grundkon-struktioner finns till, men de-olika grundformerna kan var-les väldigt mycket, berättar Olle.

Faktum är att man täckt sig att ge släbarna en inblick i "drak-livet" — får TVS utveckling många deltagare i en kurs om drakflygning ställer nämligen Olle Nessle upp som ledare. Bli-kursen av är det den första i ett slag i läsa.

— Kungen är mest läst att vara praktisk att vi bygger dra-karhop, säger Olle.

Den enklaste sortens drake är den många byggt som barn. Papper spänns över ett tråknä och det hela stängs med en svans — typen kallas damood på engelska.

— Andra typer som finns är "bedy-kle" som är en damood med höjd tvärsnitt och flyger utan svans. Eller sådrakar — de är som godnatt i luften.

Många andra typer av drakar finns — inte förvandlade med-läns på att drakar tveksamt kinesiska kor-tusentals år.

Såväl Olle Nessle som att ly-rikt när man talar om drakar och drakflygning.

— Två sätt finns att se på drak-flygning, det veteckniska och det österländska. Det väster-ländska är tekniskt, man vill drakar som ett förtärligt till flyg-plan. Den österländska sy-sen är att bara drakflygning i sig ger makt och makt — och så ser jag det.

För 14 år sedan blev salabon Olle Nessle drakbitten — det blöder än... 1965 började han nämligen flyga med drakar, och än kan Olle Nessle ses på drakfester spejande upp mot himlen och sin drake.

— Varför jag blev drakbitten? Det går inte att förklara, ler Olle. Men om inte annat är det ett fint sätt att komma ut på.

Olle Nessle har ibland funderat på att skriva en bok om drakar och drakflygning. Vilket ledde till att han en sommar byggde olika sorters drakar:

Olle Nessle med en av sina nya atropos drakar, en drake i form av en fjällig X-krok.

— Den flyg och lugt vidare, säger han. En av Olles nya prok-fekt, formade skapelser fick han drömt upp 500 meter i luften, med 800 meter linse etc.

— Fast det är klart spännande också med själva bygget, och se-dan se om den flyger eller in-te... ler Olle Nessle.

Drakflygning är långt mer än ett nöje. Drakar används till ex-empel av konstnärer. Curt As-ker är en, han ser himlen som en målarbänk. Och har bland annat gjort drakar försvinnande kat-tor — en katt som alltid går på himlen när draken flyger.

— Han jobbar i tre år med att ta fram den draken...

Drakar har haft och har också många praktiska användning-är. Bland annat används de till studiet för fästskärmar vid öve-r-läsen till jorden. Vid aspep-bred för kunde man få in en ly-lina till land via drake. Man har också gjort jättdrakar som kunnat flyta upp miniatyror i ob-ba rymten.

Från Japan finns illustration-er med flygarna bägryttar, såsom vid drakar. I mo-derntid har flera förevarande-ber använt drakar. Under första världskriget använde man tes-upp drakarna artillerisnare — det var nog faktiskt riktigt att blaga i en korg under en drake, med kulor riktade om bron.

USA:s förevarande har och-ud haft drakar som en del av ut-rustningen i riddningsdrakar. Drakon användes till att få upp en radioantenn i luften, för att bli radiostrålskivad.

— I Silla havet har man på en-dal där drakar med drakar — sådant på skrudan och flugit lågt med drakar, med föls och rev knutna i drakens svans, berättar Olle Nessle.

Drakar har ofta haft religiösa betydelse. I Kina brukar man den sålde draken i den sålde-måden gå man ut huse och sålde för att flyga drakar. När draken var slut såg alla alla drakar, som fög svig — och tog med sig del gånga årliga serger och bekymmer...

Ett annat inlag i drakflygning är drakbitten. Man kämpar genom att hurna-pullas i kronan glän, när man är meddeladerna lina till sin-sager man till några gånger.

Från himlen ramar den begra-da draken... En sål är klar — den drakbitten har outmånad sålör att ösa-ur vad gäller kunnat om drakbitten.

Onsdagen den 15 oktober 1980

101:a årg.

2:—

SALA BYGGEN - LEDANDE TIDNING I LEVAND E BYGD

Olle har tagit upp skylten

I dagarna finns boken "Svenska skyltar" på bokhandelsdiskarna.

Den är skriven av Salabon Olle Nessle och intendent Birgitta Conradsson på Nordiska Muséet. Bokens färgbilder har tagits av Salafotografen Lasse Norling.

Hur kommer man då på idén att skriva en bok om gamla emaljskyltar?

— Det började sommaren 1969. Jag var på en auktion och fick se två skyltar på en ladvägg. Det visade sig att ladan var full av skyltar. När jag åkte därifrån hade jag bl.a. tiotalet emaljskyltar med mig, berättar Olle Nessle.

Så började alltså det hela och intresset för emaljskyltar utvecklade sig till en passion.

Tanken på en bok dök upp när Olle var med och gjorde en vandrande utställning om skyltar. I och med att boken är klar betraktar Olle skyltsamlandet som ett nästan avslutat kapitel.

Olle Nessle har dekorerat trappuppgången med gamla skyltar som gör reklam för cyklar.

Se sidan 6

Olle skrev bok om sin passion

— Vi ger ut så många knäppa böcker så vi kan väl ger ut en skyltbok också.

Det beskedet fick salabon Olle Nessle när han för några år sedan frågade på LT:s förslag om man var intresserad av att ge ut en bok om emaljskyltar.

I dagarna ligger resultatet på bokhandelsdiskarna. "Svenska skyltar" heter boken, skriven av Olle Nessle och Birgitta Conradsson som är intendent på Nordiska Museet. Färgbilderna i boken har tagits av salafotografen Lasse Norling.

Hur i hela friden kommer man på idén att skriva en bok om just emaljskyltar?

— Det började sommaren 1969, svarar Olle. Jag var på en auktion i Bäckegravan och fick se två skyltar som satt på en ladvägg. De ingick inte i auktionen men jag frågade ändå om jag fick köpa dem. Då visade det sig att ladan var full av skyltar. När jag åkte därifrån hade jag tiotalet emaljskyltar och omkring hundra pappskyltar från slutet av 1800-talet och framåt med mig. För 25 kronor fick jag alltihop.

Det var så det började för Olle. Intresset blev till en passion och han reste runt i hela syd- och mellansverige på jakt efter emaljskyltar. Samlingen växte och omfattade som mest ett hundratal skyltar varav de flesta nu finns på Nordiska museet.

— Jag jobbade tidigare med reklam, säger han. Och i skyltarna finns ju en del av reklamens historia. Det är särskilt den typografiska utformningen och de rena klara färgerna jag fast mig vid. Texterna är också roliga. Allt är av bästa märke eller yppersta fabrikat. Överdrifterna är så uppenbara att texterna blir oskuldsfulla.

□ Roligast

— Men själva sökandet efter skyltar var det roligaste, att spåra gamla nedlagda butiker och prata med äldringar som kom ihåg var skyltarna satt. Och skyltar har jag hittat på de mest oväntade ställen. De användes till att laga tak med, som kantsten i rabatter, att sätta igen råthål med och som brunnslöck.

1977 började Olle tillsammans med Birgitta Conradsson på Nordiska museet arbetet med boken som nu är klar.

Emaljskyltar börjar nu bli spekulationsobjekt, en utveckling som Olle beklagar.

— För fyra-fem år sedan betalade jag aldrig mera än hundra kronor för en skylt. Nu tar antikhandlare upp till tusen kronor för en skylt som är väl bibehållen.

Emaljskyltar började tillverkas i Sverige på 1890-talet och blev snabbt vanliga. Men redan på 20-talet var emaljskyltarnas högkonjunktur över och efter andra världskriget hade de i stort sett kommit ur bruk. Men ännu idag tillverkas emaljskyltar på två platser i Sverige. Det finns fyra-fem personer kvar som kan hantverket. När Olle gjorde boken besökte han en av skyltverkstäderna och studerade tillverkningsprocessen. Nu drömmer han om att få prya där en tid.

□ Emaljskyltar

1975 var Olle med och

gjorde en stor utställning på Ystads museum om skyltar. Den vandrade sedan runt i Sverige under ett par års tid.

Det var då tanken på en bok först dök upp. I och med att boken är klar betraktar Olle skyltsamlandet som ett nästan avslutat kapitel för sin del. Men inte helt ändå. Han har kvar ett 20-tal emaljskyltar med reklam för cyklar och de dekorerar trappuppgången där Olle bor. Där görs reklam för cykelmärken som den yngre generationen aldrig har hört talas om.

— Det har funnits över 500 olika cykelfabrikat i Sverige, berättar han. Jag har alltså 20 cykelskyltar och jag vet att det finns åtminstone ytterligare 40 emaljskyltar med cykelreklam.

Text: Sture Lidén

Foto: Christer Green

So

Sch
unga.
De
på u
med

—
komm
Göras
eldsja
Av 11
utom
i fjöl
bättre
På
40-ta
saml
att l
De h
Dan

Målningar och moskeer av Jan Erik Svennberg

6.6.- 13.6 1981 Korvfabriken Rådhusgatan 9 Sal:

Kerstin Borgéus: Olle var lite av en mentor för Jan Erik Svennberg. En gång var de inbjudna till en middag på kulturhuset, när Jan-Erik reste sig upp och höll tal. Olle blev lite nervös, men talet blev mycket uppskattat.

Olle och Jan-Erik Svennberg var vid ett annat tillfälle inbjudna till Turkiets ambassad och deras nationaldagsfirande. Det var mycket diplomater och höga militärer. Jan-Erik presenterade sig som "Det är jag som är moskebyggaren".

MARTIN**OLLE****LASSE**

De får 45 000 från SIDA

Journalisten Martin Hedén, konstnären Olle Nessle och fotografen Lasse Norling — det är tre salabor som har all anledning att vara glada i dag. I går kom meddelandet att de, i stenhård konkurrens, får del av SIDA-stipendierna till kulturarbetare.

Salatrion tilldelas 45 000 kronor för studier och dokumentation av papuanskt hantverk i Nya Guinea. Martin Hedén var den ende av de tre som var hemma i Sala i går när vi ringde för att gratulera. Han blev naturligtvis glatt överraskad, men inte

helt förvånad. Olle Nessle nådde vi via en telefonkiosk i Hedemora-trakten. Lasse Norling är bortres och vet kanske ännu inget om det glada budskapet.

Se sista sidan.

ONSDAGEN DEN 24 JUNI 1981

Nya Guinea nästa... Sala-trio får stipendium för hantverksstudier

Olle Nessle, Lars Norling och Martin Hedén — konstnär, fotograf resp. journalist — är tre Sala-bor som i dag har all anledning att vara glada. I hård konkurrens med andra kulturarbetare har de fått ett stipendium på hela 45 000 kr. från SIDA.

Olle och Martin är mycket glada över stipendiet — Lars kunde tyvärr inte nås för en kommentar. Martin hade hela tiden innerst inne trott att de skulle få stipendiet, medan det kom som en överraskning för Olle. Han säger: — Det här är en gammal dröm som kommer att gå i uppfyllelse. Jag har varit intresserad av det här området i ett 15-tal år.

I september i fjol visades på Olle Nessles galleri Korvfabriken i Sala en utställning av papuanskt hantverk. Olle hade med hjälp av Kerstin Gova, Sala-bo som utvandrat till Australien, fått fatt

på skulpturer tillverkade i byarna kring Sepikfloden på Nya Guinea.

Stenålder

— Människorna i inlandet i Nya Guinea levde ett stenåldersliv fram till 1950-talet, berättar Olle.

— Man hade självhushåll och tillverkade allting själva med hjälp av enkla metoder, fortsätter han. Innevanarna var helt opåverkade av religion utifrån. Men under de senaste 20 åren har det hänt väldigt mycket — utvecklingen har gått otroligt snabbt. Övergången till penningekonomi har varit våldsam och har gjort att människorna

Olle, Lars och Martin tänker resa till Papua Nya Guinea för att studera och dokumentera hur traditionellt papuanskt hantverk och konst förändras under övergången från självhushåll till penningekonomi.

får det svårt.

Olle tror att trion kan ha ett svårt jobb framför sig. Det kanske inte finns så mycket gammalt kvar.

— Traditionen holkas ur när bilderna blir säljande.

Martin berättar att de planerar att åka i januari eller februari nästa år. De vill helst stanna i två månader, men det kan bli problem med ekonomin.

Krängligt och dyrt

— Att resa till Nya Guinea är krångligt och kostar mycket pengar. Det går inga regeljärnflyg dit. Dessutom är det inte så lätt att färdas inom landet. Det finns inget

vägnät och nästan inga telefoner. Landet är byggt på småbyar.

SIDA delar ut sammanlagt 400 000 kr. i stipendier till 25 journalister, fotografer, filmare och andra kulturarbetare. Stipendierna är ett led i SIDA:s strävan att skapa ökad förståelse för situationen i u-länderna, för relationerna mellan u-länder och i-länder samt för det internationella utvecklingssamarbetet.

Till årets stipendieomgång kom 280 ansökningar in. 22 av dem beviljades. Största summan, alltså 45 000 kr, gick till Sala-trion.

DAGEN DEN 29 SEPTEMBER 1981

ORDET FI

Sala — "Öppen stad?"

I brev till Sala kommun avsant den 12 juni i år ställde undertecknade en fråga till kommunen under rubriken "Ang. inköp av filmprojektorer och biografinredning samt bildande av stödförening för visande av kvalitetsfilm." På denna fråga har vi undertecknade ännu ej fått något svar. Kommunen har inte ens haft vänligheten tala om att de har fått vårt brev, om det nu beror på att man "Med tio cent på fickan" inte ansett sig ha haft råd att sända oss ett brev, eller om "Dom ger ju fan i oss" har vi faktiskt inte kunnat utröna.

"I sista minuten" har vi förstått att "Tystnaden" inte innebär att ärendet är helt "Borta med vinden". Det har behandlats av kulturnämnden, och där kan det inte påstås att det blev fråga om "Misshandlingen", nämnden tillstyrkte nämligen vår begäran om att 5.000 kr skulle tillskjutas av kommunen för inköp av de i rubriken angivna föremålen för att vi i Sala skulle kunna skapa en fungerande permanent filmstudio. Men för kulturnämndens del tycks det ha blivit en "Bomsalva" — ärendet gick nämligen till kommunstyrelsens arbetsutskott som ju är präglad av "Borgarklassens diskreta charm". Men "Den starka kvinnan" försökte stå emot "Den allvarsamma leken", så även om det här inte var fråga om "En blondins kärleksaffärer" så visade ändå Ebba Bergmark att hon vad gäller Salas kulturpolitik inte ansluter sig till "en clowns åsikter".

Men "Rädsla urholkar själen" och i kommunstyrelsens arbetsutskott är det många som har ett "Hjärta av glas" — det har spritts en "Guldfeber" bland beslutsfattarna och trots att man "För några få dollar mer" kunnat tillföra kommunen ytterligare en kulturell facett föredrog man att slippa "Rampljus". Vi hade kunnat få uppleva "Livet, kärleken och döden" men arbetsut-

skottets rop "Money, money, money" ledde till att man "B som i bluff" hänvisade till att pengar inte kunde anslås till en ny verksamhet under löpande budgetår. "Men om sanningen ska fram" är ett sådant argument inget annat än "Ruttet spel", sanningen att säga är det fråga om tiden inte snart är inne för "Flykten från apornas planet"?

"Quo Vadis?", är det kanske redan dags för "Dr. Mabus testamente"? Inom kort ska kommunstyrelsen fatta beslut i denna fråga. Måtte inte de ansvariga hamna "I galen tunna" och att därmed sammanträdet förvandlas till "En dag på cirkus". Alla har vi väl "En dröm om frihet" och en längtan efter "Det förlovade landet". Visst kan väl politikererna säga "Gå på vattnet om Du kan", men här rör det sig om "Tusen och en natt" av oförglömliga upplevelser med "Rörliga bilder". Men inte kan väl kommunstyrelsens arbetsutskott få vara den "Ödets hand" som bestämmer över "Alla presidentens män"? Låt arbetsutskottets oförnuftiga beslut bli ett "Ofullbordat stycke för mekaniskt piano", låt dess medlemmar förstå att de får ett jakande svar när de frågar "Ursäkta, är det här man får på käften?"! Visst ska väl kommunstyrelsen kunna förstå att arbetsutskottets rekommendation tillkommit under "Rötmånad" och frågan till Reimerson, Israelsson, Ander och Axelsson-Onsten måste väl ändå bli: "Är du inte riktigt klok?"

"Det brinner min sköna", "Deadline" närmar sig och "Dagen gryr", hur länge ska vi vandra i töcknet på "Dimornas kaj" innan vi når fram till "Smultronstället"? Må icke kommunstyrelsens sammanträde bli en "Gycklarnas afton", låt alla goda krafter förenas i ropet "I natt eller aldrig!" — "Movie, movie!"

"Sa jag adjö när jag kom?"

Olle Nessle och
Per Sörbom
("Dom kallar oss mods".)

5.10.81

"Vi är inte döda än"

Filmstudion i nya lokaler

— Vi är inte döda än!

Det visar Sala filmstudio genom de affischer som snart börjar spridas över stan.

Nästa lördag kör filmstudion igång sin elfte termin. På Centrumbiografen.

— Vi fick stora problem på halsen när Maxim lades ner. Stod utan lokal och fruktade att Centrum skulle bli för dyr. Men i början av veckan blev det klart med Centrum, säger filmstudions ordförande, Olle Nessle. Om vi kan köra film i vår också beror på. Minst 70 medlemmar måste vi ha för att klara oss ekonomiskt.

Att filmstudion flyttar över till Centrum kan betyda ett uppsving för filmstudion, hoppas Olle Nessle.

— Ja, läget är ju centralare. Och den tekniska kvaliteten på visningarna kommer också att bli högre, vågar jag lova.

URINVÄGSINFEKTION

— Fast det är klart. Lite av den mystiska atmosfären som fanns på Maxim går förlorad. De nersuttna sofforna. Och vintrarna med 12 grader i salongen. Nu kommer inte filmstudion att orsaka några urinvägsinfektioner

längre...

Lokalfrågan har således fixat sig. Atminstone under hösten. Men fortfarande brottas filmstudion med problemet att de aktiva huvudsakligen består av 40–50-åriga lärare.

TAPPAT

— De gymnasister som finns med försvinner ofta till Uppsala efter några år, säger Olle. Tyvärr. Det skulle behövas en vitalisering. Man känner skillnaden på sig själv. Att man tappat en del av hungern och entusiasmen som fanns där för några år sedan.

Det skulle kännas bättre om vi fick med oss en del ungdomar.

— I våras hade vi omkring 60 medlemmar. Men på årsmötena — då är vi knappast så många att vi kan välja om varandra. Man får flyta runt i lokalen och låtsas vara flera personer. Om filmstudion ska fungera krävs det idealister som vill jobba med den...

SKRÄMT

"FILMDÄRARNÄ"

Olle Nessle anser naturligtvis att filmstudios är något som behövs. Speciellt i landsortsstäder där biograferna mestadels satsar på filmer typ "Blåst på 60 sekunder" och "Utan trossor i Tyrolen".

— Biograferna har satsat för ensidigt, mörar han. De har skrämt bort alla "filmdärar". Vi medelålders som växte upp med bio. Man vågar ju knappast visa sig utanför en biograf. För då kan man få dåligt rykte.

Sala filmstudio är som sagt inne på sin elfte termin nu i höst. Under de åren har man hunnit visa runt 70 filmer.

GAMMAL SANNING

Olle Nessle vill karakterisera filmstudion som en "normal" sådan. Ganska stabil, som gått ihop sig ekonomiskt hittills. Ingen termin har visat på något rejält underskott.

— Det kändes skönt när det blev klart att vi skulle få vara på Centrum, säger Olle Nessle. För att ta den gamla sanningen: Film ska ses på bio! Visst är det något alldeles speciellt när ljuset släcks. Man prasslar i godispåsen och visslar i biljetten. TV — det kan man kalla "vykort från filmbranschen".

Gunilla Ericson

Träskulpturer på Aguélímuseet

I ett av de mindre rummen på Aguélímuseet i Sala kan man under de närmaste fjorton dagarna titta på träskulpturer från Nya Guinea. Det är salabon Olle Nessle som visar traditionsenligt träsnideri som han tog med hem från en studieresa i våras.

Det är skulpturer i dova färger. Mörkt brunt, litet gult, svagt rött. Enkla, stiliserade nästan abstrakta former.

När vi ser figurerna så här är de ju lösrykta ur sitt sammanhang och mest dekorativa, men den här trämasken till exempel. Den har hängt på pelaren till ett hus. Och det är en förfaders ande som bor i skulpturen, berättar Olle Nessle.

TRÄANSIKTE

Olle Nessle visar på ett linjerent träansikte med platt baksida. Just den här masken kommer från byn Abunti där han vistades drygt en månad.

På utställningen får besökaren endast en kortfattad skriftlig information om funktion och benämning på de olika föremålen. Men för dem som vill få en bakgrund

kommer Olle Nessle att hålla ett föredrag i museet på torsdag kväll.

UTTRYCKSFULLT

Jag har försökt välja ut föremål som är representativa för det träsnide som de konstproducerande stammarna på Nya Guinea gör. Det är traditionsenligt och enkelt, utan utsirning men uttrycksfullt, säger Olle Nessle.

Figurerna är gjorda av olika träslag med varierande hårdhetsgrad. Vid tillverkningen använder männen ett speciellt verktyg, en yxa som man både kan klyva och hyvla med.

Figurerna har ofta både en religiös innebörd och en praktisk användning. Som till exempel den vackert snidade upphängningskroken. Den skall sitta i taket och på den hänger man mat utom räckhåll för råttorna, men samtidigt så är den en boning för en förfaders ande.

PÅ TORSDAG

Här finns också vackert snidade träflöjter, flöjtprop-par och andra träföremål. Men också en "ande"-docka

— De här skulpturerna är traditionsenliga och enkla, utan utsirning men ändå uttrycksfulla, säger Olle Nessle.

gjord av trådar av tvinnad hibiskus.

Men det som kanske gjorde störst intryck på mig under resan var ändå människorna på Nya Guinea och deras sätt att leva, säger Olle Nessle.

Och om dem och allt annat som hör samman med träskulpturerna berättar Olle Nessle på torsdag kväll.

Text: Gunnel Lindau
Foto: Lars Holmgren

En trämask med en inneboende ande hör till figurerna på utställningen.

KUNGÖRELSER

På Aguélímuseet

torsdagen den 11 nov. kl. 19 talar OLLE NESSLE om konst från Nya Guinea och visar färg-diabilder från sin resa dit våren 1982.

I samband med föredraget visas en utställning av skulpturer från Sepik-området på Nya Guinea. (Utställningen finns kvar t.o.m. 25 nov.) Fri entré. Välkomna!

Sala Konstförening

Tre män och en docka. Olle Nessle, Lasse Norling och Martin Hedén från Sala ställer ut på konstmuseet i Västerås. En annorlunda visning om Papua Nya Guinea — känt för sin kannibalism, men inte så mycket för sitt hantverk och sin magi.

Konstmuseet i Västerås:

Salatrio ställer ut Nya Guinea

Idag öppnas en utställning på konstmuseet i Västerås om Papua Nya Guinea. Det är tre Salabor som ställer ut efter en resa dit 1982 — Martin Hedén, Olle Nessle och Lasse Norling.

"Krokodilen går och stämp-

lar" heter exposén — med underrubriken "en egensinnig utställning om Papua Nya Guinea". Syftet är att "berätta lite om en gammal kultur, i ett u-land, som är dömd att gå under genom trycket av västerlandets välsignelser" som Olle Nessle sammanfattar det.

Materialet består av bilder, texter, konstföremål, ljudband

och musik blandat till ett collage, som grupperats kring ett egendomligt hus där resenärerna försöker ge en bild av det gamla och det lite modernare Nya Guinea.

Det mesta av det utställda är monterat i packlådor som får fungera som både anslagstavlor, montrar och emballage.

Meningen är att utställningen,

som är producerad i samarbete med konstmuseet i Västerås, tillsammans med två andra produktioner ska cirkulera under året till bibliotek och andra lämpliga visningslokaler i länet.

De andra är en fotodokumentation som arbetslösa Västerås-ungdomar gjort om sin egen situation och en tolv målningar stor visning av Robert Jönsson.

Kulturkrock på Västerås konstmuseum. Och det med vett och vilje.

Från en sal försar hårdrock, ur en annan flyter en ganska försynt flöjtton och i den tredje råder – eller är det tänkt att råda – tystnad.

Och lika skilda åt är namnen på de tre olika utställningarna som öppnar i dag, tisdag – Speglingar, Krokodiler går och stämpingar och Ung & arbetslös. Det är vårens tre vandringsutställningar som nu visas på konstmuseet och senare kommer att gå runt på fritidsgårdarna i kommunen.

Speglingar är en avit stora akrylbilder av Robert Ståhl. Krokodiler går och stämpingar är en – enlöst utställning. Olle Nessle, Lasse Norling och Martin Hedén – egenständig betraktelse över den traditionella konsten på Papua Nya Guinea. Ung & arbetslös är precis som rubriken anger en skildring av tillvaron för unga utan jobb. I fotografiska bilder av tre ungdomslagarbetare.

TYDLIGT NÖJD

Anders Hultman, intendent på museet, är tydligt nöjd när han på måndagseftermiddagen kliver omkring bland halvtorra samar, packlärar med papuanska träskulpturer och broschyrer över kommunens insatser för arbetslösa ungdomar.

– Det är roligt att utställningarna är så olika. Och det är fint att kunna erbjuda fritidsgårdarna det här urvalet.

Vandringsutställningarna är konstmuseets sätt att etablera sig inte bara vid Fiskartorget utan också ute i ytterområdena.

– Vi har ett ansvar att tillgodose också områdena utanför centrum.

GIVANDE MÖTE

Robert Ståhl arbetar också som bildlärare på Nybyggsskolan. Och hans högstadiseelever kunde se en stor del av bildaviten Speglingar på Hammarbygården i höstas. Det de mötte var en helt ny sida hos Robban, som de annars bara känner som en rätt trevlig teckningslärare. Ett möte som lär ha varit givande både för eleverna och Robert Ståhl.

– Jag vill gärna veta vilken sorts reaktioner människor får av mina bilder. Och eleverna fick i uppgift i svenskämnet att skriva ned sina funderingar efter att ha sett utställningen på Hammarbygården.

På lapparna kunde det stå t ex "Jättehej Robban! Den här tavlan är blågråbrun och lite svart. Det ser ut som man rivit upp golvet och tagit det till att elda med".

Men också mer existentiella tankar: "Jag tycker det verkar som dödens (livets) gång. Det finns fallpropar (hålen i golvet) i livet och det är risk att man kan bränna sig på det glödande föremålet."

Robert Ståhl:

– Många av eleverna blev överraskade av att jag höll på med sådant här. Att jag tänkte på meningen med livet och döden. De kände mig bara som en glad typ. Visste inte ens att jag målade. Jag tror det är bra för dem att upptäcka att människor – precis som de själva – har många sidor.

PACKLÄRAR

En helt annan sorts konst möter i rummen innanför. Det är en hydda vid Sepik-floden (fast tillverkad på konstmuseets verkstad) och innanför den diverse packlärar och annat, som tillsammans ska ge en bild av den traditionella konstens möte med modern kultur.

Utställningen bygger på ett besök som Olle Nessle, Lasse Norling och Martin Hedén gjorde i

Kulturkrock i konstmuseet

Svante Olofsson, Christina Eriksson, Mikael Török och handledaren Riccardo Brunchetti, som tillsammans gjort fotoställningen Ung & arbetslös.

Papua Nya Guinea för några år sedan. En etnolog/bildkonstnär, en fotograf och en skrivare som alla på sitt sätt studerat konstens förutsättningar och här ställt samman sina erfarenheter.

Olle Nessle:

– Vi ville göra något annat än de vanliga skärmutställningarna. Därför blev det den här, kanske lite egenartade, formen.

Packlärarna, som samtidigt är utställningsmontrar, har både ett budskap och en praktisk funktion. Den papuanska konsten håller på att försvinna, både på grund av västerländsk påverkan och därför att utländska upptäckare tar med sig föremål från landet.

Praktiskt är lärarna dessutom mycket lämpliga för just en vandringsutställning. Det är bara att

spänna på locken och köra vidare till nästa fritidsgård.

På Papua Nya Guinea lever konsten fortfarande på sina håll inte i reservat – som här i västerlandet – utan som en självklar del av tillvaron. Lika självklara som andarna i krokodilerna och förfädernas andar som håller ett öga på sina efterlevande.

Det kommer säkert inte att vara så länge till, för det är svårt för andar att klara livet bland plast och aluminium. Bra eller dåligt? Vad tycker Olle Nessle:

– Det här ska vara en objektiv redovisning, som tar upp både det positiva och det negativa. Och kanske också en romantisk kärlekserklaring.

INGER ORRE

"Han är ensam i världen och längtar efter någon som kan ge honom värme." Så skrev en av Nybyggsskolans elever om den här bilden av Robert Ståhl avit Speglingar.

Olle Nessle, Martin Hedén och Lasse Norling har ställt samman en egenständig – men objektiv – utställning över mötet mellan den traditionella konsten och den västerländska kulturen på Papua Nya Guinea.

Studiedag om värderingar och attityder

Om den sviktande framtidsstron och det medialiserade samhället, talade Lorenz Lytkens för ett par hundra intresserade lärare på Kungsängsskolan under måndagen. Lytkens som är filosofie doktor i sociologi har framför allt blivit känd genom sin bok *Den disciplinerade människan*.

Lorenz Lytkens inledde sin framställning med en kort beskrivning av hur den ökade produktionen av tjänster, främst inom den offentliga sektorn, sedan 1965 allt mer trängt undan den traditionella varuproduktionen. Detta har inneburit en ökad koncentration av administrativa maktsentra till storstadsregionerna. 39 av 40 av Sveriges största företag har sina styrelser och sin forskning i Stockholm—Uppsala, Göteborg, Malmö—Lund, Linköping eller Umeå.

Övergången till en produktion av tjänster i stället för varor innebär också en ökande press på utbildningssektorn. Här har Sverige ännu ett litet försprång internationellt sett, men detta måste försvaras annars står välfärden på spel, hävdade Lytkens.

Världsmästare

Det är inte bara den offentliga sektorn som är stor i Sverige, sedan 1920 har den ökat från 20 procent av brutonationalprodukten till omkring 2/3 av BNP i dag. Många organiserade intressen, den så kallade kravmaskinen, är vid en internationell jämförelse större i Sverige än i något annat land.

I detta samhälle där så många gruppintressen skall tillgodoses är det lönearbetet som är den stora fördelningsnyckeln, sa Lytkens. Har man inget lönearbete blir man betraktad som en andra klassens medborgare. Man är vad man gör.

Med stämpeluret på ena axeln och den zitråne herr Kalvin på den andra knegar vi så på i vårt anletes svart tills vi pensioneras och därmed förlorar vår yrkesidentitet. Pensionärer får definiera sig som vad de varit.

40-talisterna

Både den offentliga sektorn och åsktindustrin, tidningar, radio och TV, domineras av den åldersgrupp som kallas 40-talister. Det är de stora barnkullarna från krigsåren. De som i sin besvikelse över att inte kunna göra de traditionella karriärerna, på grund av trängseln vid universiteten, revolterade i vad Lorenz Lytkens kallar den röda vägen. Det var i slutet av 60-talet, som de medvetna om sin opinionsbildande kraft gjorde uppror mot kyrkan, familjen, staten eller de auktoriteter som fanns till hands.

Men även om 40-talisterna enligt Lorenz Lytkens "är de första som var unga tills de blev 30 år", så åldras de. Efter

att de under 70-talet fått egna barn och deltagit i daghemsrörelsen, kvinnorrörelsen, antikärnkraftsrörelsen eller miljö-rörelsen så ebbade de röd-gröna vågorna ut mot slutet av 70-talet.

Att de sedan i början av 80-talet har uppnått goda positioner och börjar uppleva skattetrycket som besvärande leder i sin tur till vad som kan kallas en blå väg, sa Lytkens.

Meningen med livet

Med auktoriteterna krossade och med det stilla skvalpet från de blå vågorna i bakgrunden ökar så intresset för existentiella frågor. När omsättningen av idéer, relationer och ågodelar accelererar, upplever många stabiliteten i tillvaron som hotad. De saknar förankring i nuet och upplever kontakter med andra människor som ytliga och triviala. Då uppstår en motrörelse. Valfärden är inte längre en framtidsfråga utan ett arv, något man förvaltar. Bristen på framtidsstro leder många till ett sökande efter en transidentitet, framhöll Lorenz Lytkens.

Medialiseringen

Under eftermiddagen talade Lorenz Lytkens om "Medialiseringen" av samhället.

Vad innebär det? frågar sig säkert många.

Ett medium är ett medel för att överföra ett budskap från en människa till en annan. Introduktionen av nya media har alltid mötts med stor skepsis. Så mötte till exempel skriftspråket kraftigt motstånd av de som i likhet med den grekiske filosofen Sokrates ansåg att skriftspråket skulle leda till att män-

Deltagare i studiedagen för lärare från vänster Lorenz Lytkens, Sigge Hedkvist, Anita Lövgren, Bertil Björk och Ann-Marie Linde.

niskornas minne skulle utarmas. Misstänksamheten mot det skrivna levde för övrigt kvar så sent som i slutet på 1800-talet på den svenska landsbygden, många ansåg att det fick människor att tänka på fantasi-
alster.

Fördummande passiviserande

Nu är det anhängarna av det skrivna ordet som har gått

i försvarspositioner allteftersom skriftkulturen har blivit allt mer hotad av visuella media. Representanter för den intellektuella borgarklassen har gått till storma mot radion, jazzen, filmen, telegrafien, serietidningarna, televisionen och videon i tur och ordning. Argumentet mot har alltid varit det samma — fördummande och passiviserande, nämnde Lytkens.

Men tonfallet har blivit allt högre inför det ökande ho-

tet mot det tryckta och skrivna ordet. Angreppen mot de nya medierna bottnar inte i en kvalitetsdiskussion, menar Lorenz Lytkens utan är i första hand försvar för skriften.

Från monokultur till polykultur

Med fler tv-satelliter, kabel-tv, parabolantennor och videoapparater förutom böcker och tidningar, går vi mot ett mångmedialt samhälle.

De nya visuella medierna ställer större krav på vår förmåga att läsa bilder. Tempot ökar, signalsystemen blir allt mer komprimerade och kräver en större känslighet av oss om vi vill hänga med.

I USA finns ett begrepp som kallas för Zipping-Zapping, som innebär att man kan växla mellan kanalerna och följa flera program samtidigt. Man ser inte ett helt program till slut, men får ändå en bild av vad programmen handlar om. Kampen om vår uppmärksamhet är stenhård och för att fånga in så många tittare som möjligt har man utvecklat speciella tekniker.

Hur fånga uppmärksamhet

Enligt Lorenz Lytkens är följande 6 punkter vanliga grepp som används i kampen om vår uppmärksamhet:

1. Tillspetsning, framhåll en aspekt på bekostnad av andra
2. Förenkling, undvik komplikationer och analyser
3. Polarisering, lyft fram motsättningar och skillnader
4. Intensifiering, bortse från samförstånd, betona konflikter
5. Konkretisering, komplicera sammanhang ersätts av snuttar
6. Personifiering, vem säger något i stället för vad säger någon.

Den här uppräknningen fungerar också som dramaturgi i tv-döperor av Dallas-typ och vad värre är i nyhetsprogram och debatter. Allt måste vara underhållande eller medialt för att observeras, ansåg Lytkens.

Konsekvenser

Det här leder till att politiska talskrivare letar mediala formuleringar. Partiledares möjligheter att få åhörare beror mer på om de är mediala personligheter än vad de har för program och att debatter förs enligt ovan beskrivna dramaturgi för att vara underhållande.

Medialisering innebär att sanning får stå tillbaka för estetiska principer, sanningar som inte är mediala väljs bort, avslutade Lorenz Lytkens.

Olle Nessle (text och teckning)
Peter Waldén (foto)

40-talistens väg från golfbuxa till smoking via 60-talets protester.

Med mera...

KULTUR

PÅ SVÄLTOKOST

SALA KOMMUN kan förutom en del andra statistiska bottenplaceringar också noteras för ett alldeles ovanligt försummat kulturliv. Med kultur menas här levande kultur

DEBATT

som engagerar och entusiasmerar människor och inte de borgerliga finrumssdekorationer som falskeligen använder sig av samma namn.

I mina elakaste stunder brukar jag säga, att Sala befolkas av snåla krämare som styrs av snåla bönder. Och om man begrundar vilka summor som sätts på kulturaktiviteter i vår kommun så är det inte utan att man kan tycka att det ligger något i ett sådant påstående.

DET ÄR JU VISSERLIGEN så att det svenska samhället rymmer en väl utvecklad krav-

maskin. Det är många grupper som kräver att få sina behov tillgodosedda och kultur kan uppfattas som en lyxartikel ställd i relation till den eländiga barnomsorgen t.ex. Men andlig odling är viktig, den utgör det bästa motgiftet mot multinationell skräpkultur och känslomässig utarmning i en materialistisk värld.

TROTS KOMMUNALA maktens snikenhet har dock Sala under några år varit en rik kommun. Entusiastiska människor har jobbat gratis och bjudit generöst på sig själva för att den här staden inte skulle utarmas definitivt. Sala Biografteater har med ett massivt ideellt arbete hållit liv i stadens enda biograf, och teaterföreningen Cameleonterna har gjort fantastiska insatser.

Förutom de nyårsrevyer som roat stora delar av kommuninnevärnarna har man genomfört ett flertal stora och krävande produktioner av seriös dramatik. Och inte nog med detta,

Cameleonterna har dessutom bedrivit en framgångsrik ungdomsverksamhet som har sysselsatt mängder av barn o. ungdomar. Lågg därtill de fantastiska musikcaféer som föreningen har anordnat, där många begåvningar gratis har uppträtt för en alldeles för liten publik.

MYCKET SÄLLAN, för att inte säga aldrig, har vi sett representanter för kulturnämnden eller Salas s.k. etablissemang på dessa föreställningar. De fina salaborna föredrar säkert att åka buss till Stockholm och titta på erotiska förvecklingsfarsor på någon privatteater, för att sedan åta supé iförda bästa kostymerna. Sala duger uppenbarligen inte i kulturellt hänseende.

När man så öppnar SA:s fredagsnummer och sömsigt ögnar igenom rubrikerna, sätter man plötsligt kaffet i vrångströpen. Val Jo det är riktigt uppfattat. Som födelsedagsgåva inför Cameleonternas femårsjubileum, har kultur-

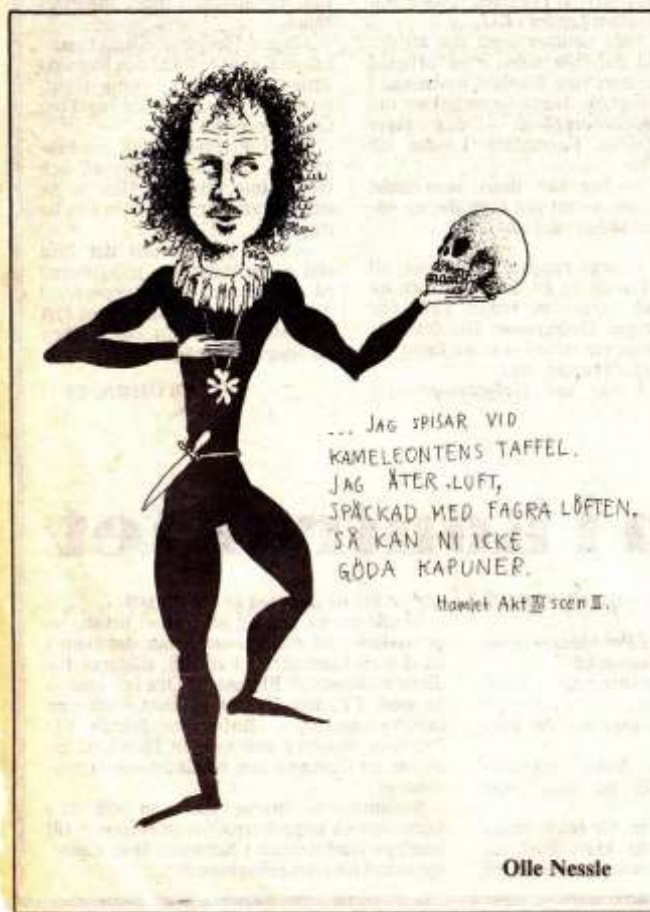
Man tror inte sina ögon, skriver Olle Nessle om kulturnämndens beslut att sänka bidraget till Cameleonterna.

nämnden beslutat sig för att sänka anslaget till föreningen. Man tror inte sina ögon, detta är ett hån mot alla de människor som under de här fem åren har arbetat gratis för att ge oss andra kommuninnevärnare så mycket.

SÅ HÄR FÅR DET inte gå till, riv upp beslutet, ompröva anslaget, giv åt dem som behöver och som använder stälarna till allmänt fromma. Framhåller darrande av vrede

Olle Nessle

Ordet fritt

Med mera...

Kultur på svältkost?

Nessles vredesutbrott gynnar inte dem han talar för, anser Ingemar Jennersjö.

JAG HAR VID några tillfällen tidigare haft anledning att uppskatta Olle Nessle för bl a artiklar i SA. Efter hans inlägg i SA i förlags under ovanstående rubrik kan jag dock inte underlåta att reagera på annat sätt.

Nessle inleder med ett töntigt och tarvligt angrepp på såväl

I FREDAGENS Sala Alle-
handla fanns på två sidor en

Sala som kommun som på vissa grupper av människor, varmed han väl vill återuppväcka en gammal fördom om motsättning mellan "krämare/styrande" och "kulturarbetare", vilka senare han därefter prisar i högljudda ordalag (i och för sig icke utan rätt).

DEBATT

UTAN ATT GÅ närmare in på den akuta orsaken till vad Nessle kallar vredesutbrott, vill jag bara peka på att såväl kultur- och skolstyrelsen delar ut turnämnden som fritidsnämnden kommunala bidrag årligen till föreningsverksamhet och andra kulturella ändamål av olika slag till en sammanlagd summa av ung. 5,5 milj. kr. Detta

innefattar då stöd till allmänkulturell verksamhet, föreningsbidrag och stöd till studieförbunden.

Därtill vågar man kanske hävda att fortfarande något av de 110 miljoner kr skolan i Sala kostar är en kulturell stimulans, eller är det fel, Olle Nessle, själv lärare?

UTIFRÅN EN OGRUNDAD och förenklad definition av kultur ställer han sedan utan att sväva på målet mot varandra det han kallar "levande kultur som engagerar och entusiasmerar människor" och "de borgerliga finrumskoratorer, som falskligen använder sig av samma namn".

Av fortsättningen framgår att han med denna "levande kultur" menar bl a Sala biograf-förening (som får kommunalt stöd), Cameleonterna (dito) med deras nyårsrevyer, musik-

kaféer och också mer krävande produktioner. Några egentliga invändningar mot detta senare kan man väl inte behöva ha, men vad sägs om foljande sammanfattande citat betr. dem Nessle inte finner är intresserade av hans definition av levande kultur?

"ETABLISSEMANGET och det fina Sala föredrar säkert i stället att åka till Stockholm och titta på erotiska förvecklings-farser på någon privatteater, för att sedan äta supé iförda bästa kostymen".

Jag tror, att representanter för verklig, levande och livskraftig kultur är mer insiktsfulla, fördomsfria och vidsynta än Nessle med sin demonstrerade auktoritära och dogmatiska inställning till både människor och till kulturen och dess olika yttringar.

FÖR MIG FAR Nessle givet-

vis både ha och förespråka vilken "sorts" kultur han vill. Oavsett om han skulle räkna in mig i sin ovan nämnda hemmagörda befolkningsindelning eller ej, så kommer jag även i fortsättningen utan dåligt samvete och utan bidrag att åka till Stockholm eller annat ställe och se vilken teater jag vill, äta var jag vill och klä mig hur jag vill utan att därför be Olle Nessle om ursäkt, och jag tror inte jag är ensam om detta.

Jag tror heller inte att Nessles "vredesutbrott" gynnar dem han talar för. Deras egna prestationer är på sikt ett bättre bevis på livskraft än Nessles karikatyr och dåliga advokaty.

Bättre kan Du, Olle Nessle!

Hälsningar
Ingemar Jennersjö

massor av duktiga företagare, affärsmän, jord- och skogs-

I FREDAGENS Sala Alle-
hand fanns på två sidor en
stort uppslagen artikel om att
kulturnämnden minskat det
kommunala bidraget till Came-
leonerna från 80 000 kr till
70 000 kr. Resterande 10 000
kr har i stället gått till Möklinta
bygdgärdsrester, som fått
pengarna i startkapital.

DEBATT

På de två sidorna fanns hårda
påhopp på ordföranden i kul-
turnämnden från Cameleonte-
rernas sida, livligt understödda av
kulturpolitiker från vänsterhåll.
Varför enbart gnälla och skälla
på ordföranden. Rikta lika väl
gnället och skället på kommun-
fullmäktige, som tog budgeten i
november 1986.

SALA KOMMUN består av
Sala tätort + mindre orter +

Cameleonterna, Nessle och kommunen

omgivande landsbygd. Sala
kommun är den till ytan största
kommunen i länet. För kultur-
nämnden gäller det att fördela
tillgängliga resurser, som alltså
fastställdes på kommunfull-
mäktigesammanträde i novemb-
er 1986, på ett rimligt och rätt-
vist sätt. Det vore verkligen
glädjande om man i Möklinta
kom igång med en livlig amatör-
teaterverksamhet.

Jag reagerar mycket kraftigt
mot de tankegångar, som jag
emellanåt möter, att koncen-
trera alla resurser (anslag) till
Sala tätort. Vi betalar samma

kommunalskatt (17 kr) obe-
roende av var vi bor i kom-
munen.

SA TILL Olle Nessles inlägg i
samma ärende. Olle Nessle
skriver "Sala kommun kan
förutom en del andra statistiska
bottenplaceringar också noteras
för ett alldeles försummat kul-
turliv". Alldeles fel! Tvärtom
var 1986 ett framgångsrikt år
för Sala. Några ex:

1) Folkmängden ökade med
116 personer till 21 116, den
största ökningen i länet. Sala
hade både ett inflyttningsöver-
skott och ett födelseöverskott.

2) Stiftelsen Salabostäder har
den lägsta hyresnivån av länets
allmännyttiga bostadsföretag.

3) Sala kommun ligger bland
länets toppkommuner när det
gäller kommunalt bostadstill-
lägg (KBT) till pensionärer.

4) Sala kommun satsar 17
miljoner kronor på ett nytt
bibliotek och ett upprustat
Aguélmuseum.

ETT ANNAT citat ur Olle
Nessles artikel "Sala befolkas
av snåla krämare, som styrs av
snåla bönder".

Jag kan försäkra Olle Nessle
att i Sala kommun finns det

massor av duktiga företagare,
affärsmän, jord- och skogs-
brukare. Det vet jag, eftersom
jag träffar dem. Det gör säkert
inte Olle Nessle.

Om vi inte hade kreativa,
ambitiösa företagare, skulle vi
snart få problem även med
sysselsättningen för de offent-
ligt anställda, till vilken grupp
Olle Nessle hör. Vi måste först
och främst sätta vår tillit till
våra företagare. Landstingets
funderingar på att avveckla
Lillåstrand, Bråstaskolan och
stora delar av Salberga är verk-
ligen oroväckande.

Att som Olle Nessle formu-
lera elakheter mot olika yrkes-
grupper och komma med svep-
ande antydningar om statistiska
bottennoteringar, det är att göra
det alltför lätt för sig. Tänk
efter före!

Birger Andersson

Ordet fritt

Nessle och kulturen

"Sala befolkas av snåla

Nessles ögon vara det värsta
illdåd som förekommit i Sala
sedan urminnes tid, i varje fall

Sala tätort + mindre orter + Sala tätort. Vi betalar samma skatt

Or

Nessle och kulturen

"Sala befolkas av snåla kråmare och styrs av snåla bönder". Det finns Sala Allehandas nyaste och mest skribent herr Olle Nessle. Han understryker sin åsikt med att notera att kommunen har ett alldeles försummat kulturliv. Salas kommunala makter är snikna. De fina Sala-borna åker till Stockholm för att se erotiska förvecklingar på någon privatteater, allt enligt herr Nessle.

Nu måste erkännas att jag vet mycket litet om herr Nessles kvalifikationer att sätta etikett på Sala-borna och deras kulturella ambitioner. Han tycks i sina egna ögon vara en gudomligen korad bedömare av Sala-bornas karaktärsegenskaper och kulturella standard.

Jag har läst om att han ivrar för biokultur — läs gärna biorecensionen i SA 7/2 — och att han anser Cameleonterna vara ortens kulturella fanbärare, stående skyhögt över allt ekonomiskt tillvaratagande av kommunmedlemmarnas berättigade intressen. Hans idol tycks f.ö. vara Finn Zetterholm med dennes "snuskiga visor".

En sänkning av kommunalt bidrag till en teatergrupp från 80 000 till 70 000 kr synes i herr

Nessles ögon vara det värsta illdåd som förekommit i Sala sedan urminnes tid, i varje fall sedan vänsterpartierna förlorade majoriteten i Sala kommun. (Att i stället en nybildad teatergrupp fick 10 000 kr kan vara värt att erinra om).

Herr Nessle meddelar Sala Allehandas läsekrets att han är darrig av vrede. Hur vore det om han litet sakta räknade till 10 i stället för att utgjuta sin galla över Sala-borna i gemen? Han har ju möjlighet att lämna denna plats, som synes vara värd att liksom Sodom och Gomorra förtäras av eld och svavel.

Varför icke lämna det helvete som benämnes Sala och i stället ägna sin eminenta förmåga åt att bedöma kultur på annan ort eller i annat land? Sala får väl försöka hanka sig fram i medvetandet om mångmiljonsatsningen på nytt kulturhus.

Vid vänsterpartiet kommunisternas årsmöte nyligen betecknade herr Nessle kritiskt bildernas uppgift i dag vara att skapa vinst som det väsentliga, inte att bilderna grundar sig på ett mänskligt uttrycksbehov. Jag rekommenderar studium av en av herr Nessles teckningar i f. veckans SA. Och bedöm själv!

F.d. Sala-kråmare

TORS DAGEN DEN 12 FEBRUARI 1987

11

Med mera...

OLLE NESSLE:

- Konstens uppgift är att vara sann

Att yttra sig när man är arg har stora risker. Omstöcknad av adrenalinfloder ryter man till och risken för att de som lyssnar i första hand noterar att man är högljudd och illasinnad är mycket stor. Usch vad bråkig han är, säger många och bryr sig mer om iskan än om vad som framkallat den.

Innan jag drar till varmare trakter skulle jag dock vilja förtydliga mina åsikter om Salas kulturliv något. För det första vill jag säga att jag tycker mycket bra om den här staden, där jag nu har bott i elva år. För det andra vill jag säga att min oförsiktiga formulering om

sätter något och som till formen är insmickrande. För en sådan här kultursyn är det också viktigt med konstens legitimitet. Är konstnären erkänd, har han "ett namn", vem är viktigare än vad. Om sedan konstalstern är omsluten av någon slags festivitas, en guldrum, ett skinnband, en premiär med högtidshälsor så bidrar det ytterligare till dess legitimitet.

Jag har nu inte sagt att jag kategoriskt ogillar skinnband, guldrum och premiärer, tvärtom. Men jag är mer intresserad av innehåll och syften än legitimitet och prestigeladdad förpackning.

Konstens uppgift får aldrig bli att vara underhållning och statusfylld heminredning åt härskande grupper. Konstens uppgift är att vara sann, sann mot sin upphovsmans intentioner, sann i uttryck och form. Då kan den också tala till människorna, ge gestalt åt det svårutsagda, tolka de dunkla känslorna och kanske förklara våra liv.

Narrens uppgift vid det medeltida hovet var ju att tala sanning, han fick säga det som ingen annan torde. "Det kan till och med hända att sådana narrar, när deras herrar och furstar äro stadda i lifslara, kunna genom att uttala några korta ord efter lakonisk sed i all hemlighet rädda deras lif, deras fädernesland och all deras af-

— Vi borde vara stolta över Cameleonterna. Ingen grupp i Sala uttänks så mycket för kulturen, anser Olle Nessle.

bygga upp ett intresse för teater och dramatik. Att de dessutom har givit ett stort antal föreställningar som vi icke aktivt kunnat glädjas åt, anser jag är ett smärre stordåd.

Ett argument som har framförts för att sänka bidraget till Cameleonterna är att de skulle ha "institutionaliserats" och att de därför skulle "lita över sina kostnader". Om kulturnämnden hade tillgång till en tidstudiemän borde de skicka ner vederbörande till Cameleontelokalen, för som där arbetas är helt otroligt. Där byggs dekorer, repeteras musik och sånger, instuderas pjäser, övas balett och tränas ungdomsgrupper.

Kan det i en materialistisk värld framstå som missänt att människor jobbar gratis i den omfattningen? Jag vill hävda att ingen grupp i Sala (jag vet att det finns många andra ideella människor inom kristna grupper och idrottsrörelser t ex) uttänks så mycket för kulturen. Att vi borde vara stolta över våra Cameleonters, gå på deras föreställningar och förvissa oss själva om deras duktighet, samt ge dem det ekonomiska stöd som de så väl förtjänar även om de inte har några hästar att dra föroars om.

Olle Nessle, icke medlem i någon förening, pojkkub eller något politiskt parti, har icke varit och ämnar heller aldrig bli

DEBATT

"kråmare och bönder" var avsedd som en metafor över materialistiska symst. Vi kan lugnt konstatera att andlig odling får stå tillbaka för mer handfasta värden, inte bara i Sala utan på många andra håll dessfimes. Vi torde också kunna konstatera att uppfattningen om vad som är konst respektive kultur gått vitt isär alltefter politisk färg och allmänna intressen.

Finnarskultur anser jag vara sådana konstverk och kulturaltier som stryker betraktarens medhårs, som aldrig ifråga-

komma". Ur Olaus Magnus Historia om de nordiska folken.

Om Cameleonterna vill jag säga, att de naturligtvis inte är ofelbara och ständigt skapar stor konst. De är en amatörteaterförening som utifrån sina resurser producerar föreställningar med varierande resultat. Men, under de fem år de varit

verksamma har de tillfört den här staden något mycket viktigt. De har byggt upp ett forum där lokala musiker, textförfattare och amatörikådespelare får arbeta med seriösa projekt. De har också genom sin ungdoms-verksamhet givit en möjlighet för unga människor att arbeta med skapande aktiviteter och

Reklamen var tredebildande. Här är det inte bara fråga om att sälja cyklar — utan en helt ny livsstil. Fritids- och friluftsepoken har brutit in. Lagg märke till flickan. Se på hennes skåmska blick, handen på höften. Vad är det hon inbillar den betydligt stelar kavaljeren? Frigjort kvinna redan 1914 då denna reklamskylt för Husqvarna tillverkades. Miljön kan man inte ta fel på: det är i trakterna av Jönköping — Huskvarna med Vättern i bakgrunden. (Överst till vänster)

Olle Nessle bland en del av sina gamla reklamskyltar. Med oförargliga men ganska oblyga budskap. (Nedan)

En klassiker — Pix-pojken. Han hängde med genom alla emaljskyltsåren. Att knyta en symbol till ett visst varumärke var ett ganska vanligt reklamknep. På det sättet gick budskapet fram även till den icke-läskunniga delen av publiken. (Nederst till vänster)

Kommer ni ihåg tvättmedlet Persil? Ett evigt leende hembiträde — av frisyr och klädsel att dömma från 20-talet — ger sken av att tvättning är en högst angenäm och lätt sam sysselsättning. Och speciellt om man använder Persil förstås. (Överst till höger)

Chokladfabrikanterna var flitiga att göra reklam. Att en dalkulla är

symbol för choklad är inte så långsökt som det kan verka. Nationella symboler slog an i industrialismens barndom, då många måste lämna den ljusa och leende landsbygden för att flytta in i de smutsiga och bökiga städerna. (Mitten)

Reklamskyltarna vittnar om en rik flora av småindustri. Östergötlands Velocipedfabrik som tillverkade cykeln Vega är en av dem. Skylten är en naiv framställning (jämför den betydligt mer drivna reklamen för Husqvarna cyklar). Konstnären har exempelvis inte lyckats få med flickans vänstra ben i det här ganska komplicerade perspektivet. (Nederst till vänster)

granskande och gnetig konsumentombudsman.

"Ceres taktjara är bäst". Ingen halspastill är bättre än Pix. "Pix är bäst". Basta.

Olle Nessle, teckningslärare i Sala med förflutet i reklambranschen, vet mycket om reklamens lagar. Han har studerat fenomenet från dess trevande början och kommer snart med en bok i ämnet. "Svenska skyltar" skriver han tillsammans med Birgitta Conradson på Nordiska Museet.

Oskuldsfulla

Det var med skyltar — emaljskyltar — det började. Sverige tapetserades med färggranna och stolta reklamskyltar mellan åren 1880 — 1940.

— Okey, man sparade inte på superlativen. Men jämfört med dagens reklambudskap var den oskuldsfullare. Manipulerade inte på samma sofistikerade sätt.

Olle menar att reklamen för TT-ölet, den som sattes in i undersköna miljöer med ett förföriskt ljus, just är exempel på sådan modern försätlig reklam.

— Den som "gick på" dåtidens enkla och raka reklamslogans om Husqvarna, Pix och Persil fick gott skylta sig själv.

De emaljerade reklamskyltarna som satt uppe på ladugårdsväggar, stationshus och han-

Med mördande reklam... men ack så oskuldsfullt

Allting kan man sälja med mördande reklam. Smarta reklamkillar dök upp redan när de första fabrikshjulen snurrade igång på 1800-talet.

Men oj, såna oskuldsfulla reklambudskap.

Olle Nessle i Sala vet att berätta om reklamens tidigaste historia. Det började med färggranna emaljskyltar...

Text: Berndt Sehlstedt Foto: Håkan Flank

■■■ Industrigubbarna insåg det genast. Det var i industrialismens koltålder. Fabrikernas hjul hade just fått upp farten och de massproducerade varorna måste säljas.

Gubbarna talade givetvis aldrig om marknadsföring. Men dom sysslade med det i allra högsta grad. Allting går att sälja med mördande reklam...

Och man var sannerligen inte bliv av sig. Det var nog tur att det ännu inte fanns någon

delsbodas basunerade oftast mer ut ett speciellt varumärke än en viss vara. Att ha rätt märkesjeans, rätt märke på sidenhalsduken är sålunda inte några nya tiders påfund.

— Det var viktigt i industrialismens barndom att verkligen nöta in varumärket. Symboler och figurer var inte ovanligt i samband med varumärket: Pix-pojken, Tuppens väv, Hästens skor...

Forts sid 34

LÖRDAGEN DEN 5 DECEMBER 1987

11

Med mera...

Undan med långbänken

Säg ja till biografen!

OM MAN SKULLE gå igenom Sala Allehandas klipparkiv och plocka ut alla ledare, artiklar och insändare som handlar om biograf frågan under de senaste åren, skulle man få ihop en lunta av imponerande dimensioner. Verksamheten på Centrumbiografen har levt med bilan hängande över sig så länge nu att man kan få den uppfattningen att så skall det vara.

Men åren går och av sanden i timglasen återstår allt mindre.

Sala kommun är ju inte precis berömd för sina snabba och handlingskraftiga beslut. Vi har sett åtskilliga långbänkar passera revy genom åren, men frågan är om inte den sorgliga berättelsen om Centrumbio tar priset.

SAMTIDIGT SOM kommunala potentater säger sig vilja verka för en ökad inflyttning till kommunen låter man frågan om tätortens enda biograf ligga tills allt nästan är för sent och nedläggningspöket åter sticker ut sitt fula tryne genom den damniga samhetsridån. Vill man ha hit mer folk så lär man väl fresta med en så fullständig kommunal service som möjligt även på det kulturella området.

TVÅ ÅR HAR GÅTT sedan Sala Biograförening bildades och tog över driften av Centrum. Ni kanske minns återinvigningen då vi alla ålskade varandra så mycket? Under denna tid har biograföreningens styrelse fått ägna merparten av sin tid åt att på olika sätt komma tillrätta med lokalfrågan.

I stället för att ägna sig åt programutbudet och marknadsföringen av biografier som ett viktigt kulturellt alternativ, har de tappra idealister som utgör föreningens styrelse fått satsa tusentals icke avlönade timmar på administrativa tjänster, tekniskt un-

derhåll och sammanträden med kommunrepresentanter och fastighetsägare.

OM DESSA sammanträden resulterat i några konkreta resultat vore väl allt gott och väl. Men icke, föreningen står fortfarande lika osäker inför framtiden. Trots att det idag föreligger ett förslag till rustning av lokalen som skulle innebära att vi salabor fick tillgång till en centralt belägen biograf med ny inredning, och bekväma fåtöljer. I biolokalen skulle också anordnas en mindre scen för lokalrevyer, smärre teaterföreställningar och konserter. Hyresvärden, biograföreningen och representanter för kommunen, alla är de positiva till det här förslaget.

MEN INNAN kommunstyret sagt sitt och kommunfullmäktige sagt sitt så händer ingenting. Den 17 december sammanträder kommunstyret, men istället för att lotas förebi blindskären fram mot ett beslut bollas biograf frågan mellan nämnder och utskott så att den med stor säkerhet inte kommer att kunna behandlas.

Vad är det med det då, frågar sig en kritisk läsare.

JO, DET SKALL jag tala om. För att de omfattande reparations- och byggnadsarbeten, som det handlar om, skall kunna utföras så att biografen kan komma igång nästa höst, måste de starta senast i mars månad. Och inte nog med det, biograföreningen har krävt ett besked i lokalfrågan för att över huvud taget fortsätta verksamheten efter 1 januari 1988. (Vill ni ta över ovan beskrivna vedermödor på er lediga tid blir säkert många salabor glada). Avvecklingskostnaderna för biografverksamheten (hyror löner etc.) uppgår till ca 70 000 kronor. 50 000 av dessa täcks av den kommunala förhållingsgarantin

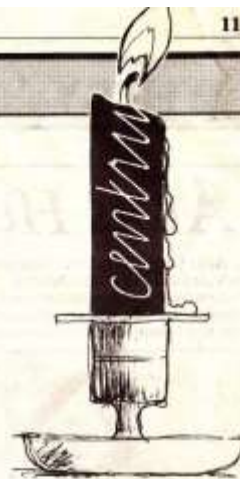
(utan att man får något för pengarna), 20 000 riskerar biograföreningens styrelse att få betala ut sina egna fickor som tack för lång och trogen tjänst.

OM DET FANNS en rejäl vilja hos kommunen att lösa den här frågan borde det också finnas vägar. De pengar det kan handla om är en engångsinvestering på ungefär en halv miljon kronor för inredningen och sedan ett årligt driftbidrag på maximalt 200 000 (ett halvt ridhusbidrag).

För dessa pengar får man då allt som ovan beskrivits förutom en

verksamhet som är viktig för många av kommunens innevånare. De genomsnittliga besöks-siffrorna för Centrum ligger mellan 20 000 och 30 000 personer per år. Jag tillåter mig tvivla på att vare sig golf eller hästridning samlar lika många.

SALA BIOGRAFFÖRENING har satt igång en namninsamling för att stödja ovan beskrivna strävanden. Bara under skyltsöndagen samlades flera tusen namn in på ett par timmar, men än återstår några veckors insamlande. Min uppfattning är att alla salabor är

eniga i den här frågan. De vill kunna gå på bio även i framtiden.

Olle Nessle/f d entusiast

En stadsmiljö är nästan som en levande organism. Ständigt är den underkastad förändringar som formas av tiden, historien och de människor som befolkar den. Varje tid har sina krav och sina förutsättningar. Vissa städer skall utstråla andlig eller världslig makt och formas därefter med palats och katedraler. Andra städer har inte lika storslagna ambitioner, de får ofta nöja sig med att vara en spegel av sina innevägnars strävanden och drömmar.

DEBATT

Men, stadsbilden är i vilket fall som helst en summa av händelser och olika typer arkitektoniska ideal. Där finns överallt detaljer som minner om det förgångna jämsides med det som händer just nu. Det är alla de här detaljerna som tillsammans utgör en gammal stads skönhet som ryknar i ett erfaret ansikte.

Under de så kallade rekordåren på 1960-talet härjades många svenska stadskärnor av en rivningsglad utveckling. Inga politiska partier kan svära sig fria från vad som hände då jämlika varuhus och kommunala administrationsbyggnader kländes in i stadskärnan från 16- och 1700-talens tillsammans med parkeringsplatser och en omfattande biltrafik. Innan besinningen fått tag i bromsarna hade mängder av omistliga miljöer förvandlats till grus.

De städer som undgick den här ödeläggelsen helt eller delvis hade plötsligt förvandlats från efterblivna hålor till pittoreska utflyktsmål för innevägnarna i de omvandlade eller nyproducerade bostadsområdena. Man såg plötsligt vad som hade gått förlorat, kunde jämföra den heterogena mångfalden av detaljer och byggnadsstilar med de rationellt och konformistiskt snabbproducerade miljöer där man levde och verkade.

Måste Sala bli "vackrare"?

Välbevarade småstäder med inriktad ledning kunde framgångsrikt marknadsföra idyllerna som turistmål, till gagn för köpen och innevägnarna. Men, det förutsatte också en antikvarisk medvetenhet och känslighet för det unika i den bevarade stadsmiljön. Hård styrning från stadsarkitekter och byggnadsnämnder, ofta förstärkt med estetisk och antikvarisk expertis, måste reglera förändringar i känsliga områden om den attraktiva miljön skulle kunna behålla sin dragningskraft på turister. Sigtuna, Mariefred, Västervik, Alingsås, Ulricehamn och Visby är några exempel på relativt välskötta stadsmiljöer med bevarad struktur och charm.

Nå, men Sala då, hur ser det ut där? Tja, om vi skall räkna upp stadens företräden först så blir det: Den bevarade rutnadsplanen med torget som stadens självklara hjärtpunkt, den bilfria innerstaden med gågatorna, den relativt småskaliga bebyggelsen i stadskärnan (Domus undantaget), de småbutiker och hantverkare som ger innerstaden dess karaktär, den generöst överdimensionerade stadsparken och promenadvägarerna efter vattnet som främsta tillgångar. Därtill kan man foga, den stora friden som ju beskrivs redan av H.C. Andersen i mitten av 1800-talet och som Nordisk Familjeboks 2:a upplaga karakteriserar med "staden gör ett älderdömligt och stillastående intryck".

När jag flyttade till Sala för 14 år sedan svallade fortfarande den gröna vägen, priserna på avlägset belägna bus på landsbygden var i topp och ganska få människor bodde i innerstaden. Många busstod öde och flera gator hade en fullständigt bevarad bebyggelse från 17- och 1800-talen, antalet småbutiker och älderdömliga konditorier var överväldigande

för en f d storstadsbo. Men, trenderna svängde under 1980-talet. Den gröna vägen ebbade ut fullständigt, nu skulle det vara städer. Resorna till den ruttnande metropolerna New-York ökade i antal, priserna på lägenheter i Stockholm och andra storstäder steg mot astronomiska höjder och även Sala halkade med i svängarna. Intresset för centralt belägna bostäder lockade fram en ny typ av fastighetsägare, förvaltare. De som köper upp hus med attraktiva lägen och kosmetikrutar dem för att sedan kunna ta ut hyror i en storleksordning som ingen tidigare trott vara möjlig. För Salas del har den här utvecklingen visserligen lett till fler bostäder i innerstan, men den har också medfört allvariga förändringar av stadskärnans sociala och ekonomiska struktur. Precis som Stockholms centrala delar har "yupifierats" är en liknande utveckling på gång här. Många småbutiker och småhantverkare kan inte klara hyrorna i de "rustade" husen utan måste lägga ned eller flytta. Efter dem kommer revisionsbyråerna, fastighetsmäklarna, bankkontoren och reklambyråerna och fyller de tomma lokalerna. Staden kontrolleras. På samma sätt förskjuts den sociala strukturen bland de boende i centrum, inga låglönade, pensionärer eller andra med måttlig ekonomisk potential kommer inom några år att finnas kvar i Salas centrala delar.

De rustningar av äldre fastigheter och den nybyggnation som, med stadsarkitekt och byggnadsnämnds goda minne, har ägt rum har också lett till en estetisk utarmning av staden. Utvändigt tilläggsisolering har givit gamla fasader klumpiga och otypiska nischer runt fönster och dörrar, oproportionerliga skyttar (Sparbanken, S.A. m. fl.) har förtyckat skalan på andra fasader, otypisk

och hiskelig färgsättning har ytterligare bidragit till det taffliga intrycket av en stad där fastighetsägare och byggmästare får göra som de vill.

När nu en lobbygrupp går ut och säger sig vilja försköna staden finns det all anledning att vara misstänksam. Var finns den estetiska och antikvariska kunskapen i Sala Supporterklubb? För vems skull skall Sala "förskönas"? För dem som bor där? För en ström av framtida turister? Eller är det köpenkapsas som skall gynnas? Och i så fall — är det som är bra för handeln bra för oss andra som bor här och betalar kommunalskatt?

Om nu våra vänner i Supporterklubben vill ställa en modell av Kristinaschaktet i infartsrondellen så kan de väl få göra det tycker jag. Men förändringar av miljön i innerstaden och kring torget borde inte projekteras av kommersiella intressen. Det bästa sättet att slå vakt om Salas karaktär och eventuella skönhet är tvärtom att begränsa mammons härjningar.

Inga turister eller shoppingpendlare från grannstäderna åker till Sala för att besöka ett storskaligt köpcenter. Det är torghandeln, småbutikerna och den stillastående charmen som är stadens

Olle Nessle.

främsta tillgångar. Ett Ica-Center, ett Domus eller Hemköp finns var som helst, men Almqvists ur, Fristeds herrekiperier och Öhrns damkläder finns bara i Sala. Det är dem vi skall satsa på genom att göra det möjligt för så många småhandlare och småhantverkare som möjligt att klara hyrorna. Jag är hellre med och finansierar hyressubventioner via kommunalskatten än jag bidrar till någon "försköning".

Olle Nessle
Oorganiserad Sala-Supporter
sedan 14 år

Måndagen den 17 april 1989

Kändisar på premiär

Filmkännaren Torsten Jungstedt och Lasse Åberg ingick i premiäruppbådet. Här framför nya Centrum-biografen tillsammans med kvällens konferencier, Salas egen Olle Nessle. FOTO: MATS BODELL

Det blev filmfest hela kvällen när bioföreningen återinvigde ombyggda Centrum-biografen efter nästan ett års uppehåll.

Svante Thureson deltog i artistuppträdandena, Lasse Åberg var biografvaktmästare. Torsten Jungstedt, filmpratator i bland annat annat TV-programmet Svepet, anlätades som invigningsklippare.

Nya centrum-biografen erbjuder inte bara film. Nu finns det också en större scen.

— Renoveringen av bion har varit en lång och och svår förlossning förklarade Olle Nessle, konferencier för kvällen. Se mitten

DROTTNINGGATAN 88 B
111 38 STOCKHOLM
TEL: 08-791 22 80

SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND

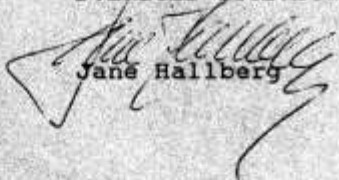
Stockholm den 23 maj 1989

Sveriges Författarförbunds (SFF) styrelse har beslutat
invälja dig som medlem i förbundet.

Medlemskapet träder i kraft först sedan inträdesavgift och
första årsavgift erlagts. Inträdesavgiften tillförs
oavkortat SFFs Konfliktfond. Inträdesavgiften är 125 kr och
medlemsavgiften för 1989 är 550 kr. Inbetalningskort
bifogas.

~~Insända böcker returneras separat.~~

Bästa hälsningar
SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND

Jane Hallberg

FREDAGEN DEN 21 SEPTEMBER 1990

50 år fyller imorgon Salas ende legitimerade drakbyggare, Olle Nessle, på Rådhusgatan 9.

Drakbyggare är bara en bland de titlar man kan sätta på denne "donare", som gillar att jobba med händerna, författa, teckna, leda kurser och undervisa.

— Jag tycker om att höra min egen röst också, skrattar Olle Nessle, som inte försitter tillfället att få lägga ut texten på teatercaféer eller musikstunder i staden.

Att han skulle gå på konstfack och senare utbilda sig till bildlärare, anade han inte, när han lämnade Vasa realskola i födelsestaden Stockholm, med ett C i teckning.

— Det var en dansk arkitekt på Sparfrämjandet, som mer eller mindre, tvingade mig att göra arbetsprover och därefter söka in på reklam- och bokhantverkslinjen, berättar Olle Nessle.

Han var då 17 år gammal och hade redan skaffat sig 3 års arbetslivserfarenhet både som tidsningsförsäljare och springschas.

Privatskola

För att börja alldeles från början föddes han på Klara Norra Kyrkogata, mitt emot Centralstationen i Stockholm. Fadern var antikhandlare och Olle gick småskolan i Maria förberedande elementar, en privatskola.

Efter folkskolan gick han realskola först på Katarina real därefter Vasa real, där han slutade innan han fått den grå mössan.

— Jag var skoltrött och började som tidsningsförsäljare på tågen, ett tungt jobb, som jag fick ont i ryggen av.

Det blev springschassysylla på Sparfrämjandet istället.

Familjefar

På Sparfrämjandet avancerade Olle snabbt till ritbiträde på arkitektkontoret.

När han slutade där sökte han på uppmaning av en arkitekt, till Konstfack och kom in till sin stora förvåning.

På konstfack träffade han sin blivande fru Lena, som gick samma linje.

När första barnet föddes behövdes en inkomst i familjen och Olle Nessle tog arbete på reklambyrå.

Så småningom blev han art director och gjorde reklam för cigaretter, margarin och annat.

Olle Nessle 50 år

Bildläraren som hade C i teckningsbetyg

Salas ende legitimerade drakbyggare, Olle Nessle fyller 50 år imorgon lördag.
(FOTO: MATS BODELL)

— Efter ett tag greps jag av politisk ruelle över reklamen för multinationella företag och sökte in på konstfack för att utbilda mig till teckningslärare.

Familjen bosatte sig därefter på skånska slätten, men en tragisk olycka gjorde att familjen bröt upp.

Flyttlasset gick mot Sala.

— Vår äldsta pojke Davids enda kompis bodde i Sala och på det sättet kom vi hit, ett val vi aldrig ångrar.

Hemstaden Stockholm känns numera främmande för honom.

— Den är alldeles för yuppiefierad, tycker Olle Nessle.

Drakar och musik

Drakintresset började av en slump, berättar han.

— Jag hade fått ett japanskt svärd, men tyckte det var farligt vasst för mina små pojkar och bytte det mot en drake.

Den inbytt draken väckte Olles skaparlust och mest på kul började han bygga.

— Men det tog tid innan jag träffade den internationella drakmaffian, säger han.

Intresset har fört Olle ut i världen och nyligen deltog han i "de öppna kinesiska mästerskapen"

och hemförde både medalj och diplom i vacker design, från Peking.

En av de fyra böcker han skrivit handlar om drakbygge.

Det finns mer som ger lyft åt denne 50-åringens tillvaro, nämligen musik och litteratur.

— I tonåren gick jag på de mysiga jazzklubbarna i Gamla sta'n. Jag spelade till och med bastuba i ett dixieband.

Mozart är favoriten inom musiken, men smaken omfattar även finsk tango och "töntsclagers", som han kallar det, i lagom dos.

— Den största musikupplevelsen är fortfarande Lacrymosasatsen ur Mozarts Requiem, säger Olle Nessle och ser salig ut, men det är något rörande troskyldigt med Flottarkärl och Rosen av Arne Qvick också, tycker han.

Böcker och planer

I bokhyllorna hemma i huset mitt i sta'n finns gott om klassiker, men favoriterna är Stig "Slas" Claesson, Kurt Vonnegut och Sara Lidman, för att nämna några.

Olle Nessle läser gärna lyrik, helst tjejlryk, tillägger han.

Men vid sidan av Kristina

Lugn, Sonja Åkesson, Bodil Malmsten finns också Gustav Fröding och Majakovskij.

— Jag läser gärna pessimister som man blir glad av, säger pessimist-optimisten Olle Nessle och guidar runt i alla skrymslen och vrår i huset med de många sakerna, broderier från Kongo, minnen från Nya Guinea och stenar från engelsk strand.

När han blir "riktigt" gammal bosätter han sig kanske i Rörshyttan i södra Dalarna och gör allt det som inte hunnits med, exempelvis bokförgyllning.

— Huset i Rörshyttan är mitt Friskis & Svettis, där jag snickrar, målar och bygger, förklarar han.

Birgitta Alenius

Laddade upp inför för höstens teatercafé som fått namnet Lustigt och liderligt gjorde medlemmar i Cameleonerna under fredagskvällen. I kväll tar de plats på scenen.

FOTO: PER W OLSSON

Laddat för teatercafé

Lustigt och liderligt, det är namnet på höstens teatercafé i kväll i Cameleonernas lokal på

Kungsgatan i kväll. I sista minuten under fredagskvällen drog repetitionerna i gång på allvar.

— Den här gången finns allt mellan himmel och jord representerat i programmet, berättar Olle Nessle som är konferencier och en av hjärnorna bakom arrangemanget.

Blandad kompott har det naturligtvis bjudits på även vid tidigare tillställningar. Årets dekor vid stora scenen har dock namnet Den bevingade moroten, där upphängda morötter fått en fjäder i roten som symbol för både himmel och jord.

— Att vi använt oss av just det namnet beror att vi vill påvisa hur förankrade vi är i miljön samtidigt som vi skulle vilja sväva bland molnen, säger Olle Nessle som tillsammans med Andreas Ågren hållit i trådarna för höstens teatercafé.

För den som tar sig till Cameleonernas lokal under lördagskvällen väntar ett späckat program där de uppträdande låter kreativitet och entusiasm flöda utan att ta betalt. Sambadans, julsånger, körsång, irländska ballader och trolleri är bara en del av innehållet som bjuds.

— Det som gör det roligt att arbeta med den här typen av verksamhet är att vem som helst, ung som gammal får visa upp sig för publik. Nästan allting sker globalt idag därför är det så viktigt att bevara den lokala korten, poängterar Olle Nessle.

Terese

Vår tids folkkonst

Moskébyggaren i Sala

Text: Olle Nessle

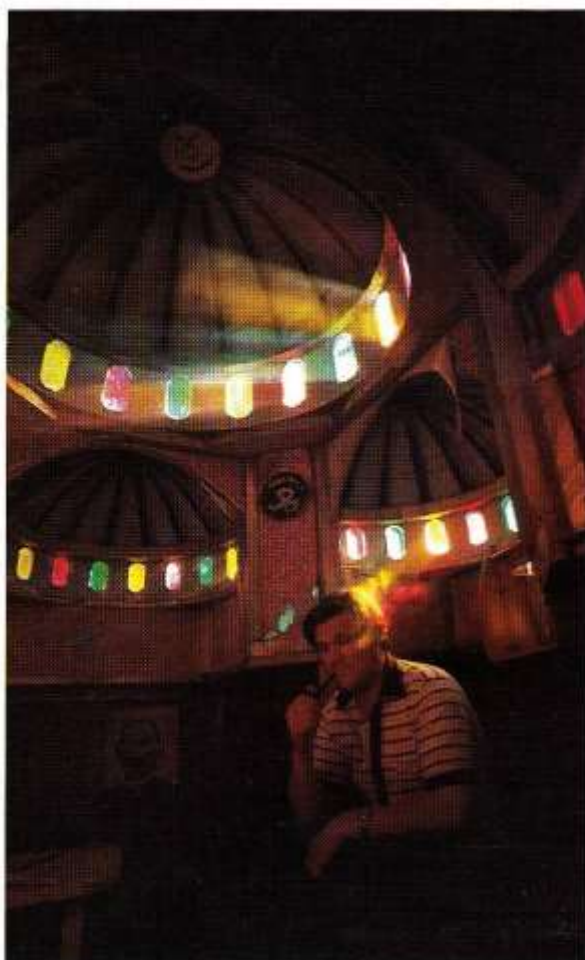
Foto: Olle Nessle och Gunnar Smoliansky

Bland höstfagra träd i en liten skog i utkanten av Sala blandas aspstammarna med höga minareter. Där finns också moskéer som sprakar i starka färger, gravstenar med islamiska inskriptioner och flera stora träskulpturer som föreställer turkiska politiker och historiska personer. Hela anläggningen ger ett mycket egendomligt intryck. Skogen förvandlas till en poetisk sagomiljö där orientalisk arkitektur alldeles självklart spirar tillsammans med björkar och blåbärsris.

Den som byggt allt detta heter Jan Erik Svennberg. Den första moskén byggde han för snart sexton år sedan. Men drömmen om orienten var äldre än så.

– Det här hade legat och grott sen trettio år tillbaka. Alldeles i början av sextiotalet, jag var ju ung då, så läste jag Haakon Michele i Allers. Han hade skrivit en

serie om Orientexpressen där i flera avsnitt. Han reste genom Italien, Jugoslavien och Bulgarien innan han i fjärde eller femte numret kom fram till Istanbul. Då fick jag se en bild som visade en gata med människor och spårvagnar. Där fanns en bärare med fez och mustascher som bar en hel stapel av stolar, och så i bakgrunden såg man den Blå Moskéen. Den bilden fascinerade mig. Jag tittade på den länge. Jag kommer också ihåg bildtexten "Dystra minnen i Istanbul".

– Varför började du bygga moskéer?

– Det beror på byggnadsstilen som jag tycker är så speciell och fascinerande. Fast en del som jag byggt är ju egna fantasier. De som tror på reinkarnation säger att jag kan ha varit turk i ett tidigare liv.

Jan Eriks moskéer är samtliga byggda med enkla handverktyg. En yxa, en såg, en hammare och några stämjärn är allt han har använt, inte ens en motordriven såg har han haft till hjälp. Kupolerna är uppbyggda av små klossar som sågats till med de rätta vinklarna för att passa in på sina platser.

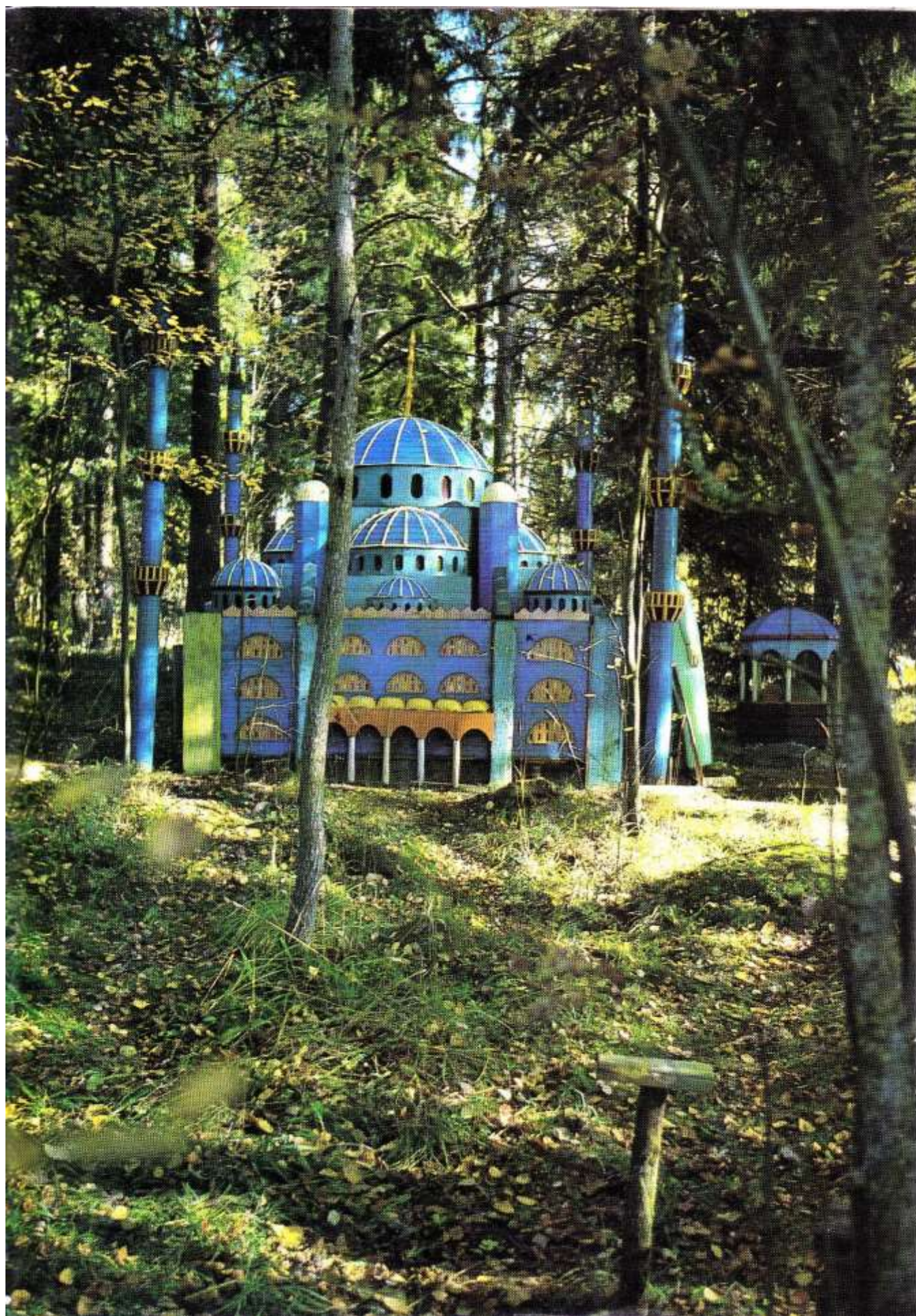
– Var det inte svårt att lösa konstruktionen av kupolerna, när du byggde din första moské?

– Jo, jag gjorde en cirkel på golvet med hjälp av ett snöre som satt fast i en spik. Sen la jag ut klossar efter cirkeln och sågade till dem så de skulle passa. När jag sen skulle slå ihop dom med en blytråd så trodde jag aldrig det skulle gå. Jag trodde aldrig jag skulle klara av det. En gubbe som kom in genom dörren sa, – Va fan håller du på med? Det där ser ju ut som en orm.

– Sen kom jag på att jag skulle göra bågtakstolar. Sexton stycken behövdes det, så blev det en kupol. Hela vintern höll jag på och dona och på våren sjuttiosex var den första moskéen klar. Sen dess har jag byggt ytterligare fyra i större format, men jag har ju också byggt om och reparerat en hel del. Vartannat år måste jag måla om dem så de inte ruttar.

– Ett fascinerande land Turkiet. Det är en blandning av Asien och Europa.

Jan-Erik Svennberg är representerad i utställningen "Folkkonst" på Kulturhuset, Stockholm från 4 juni.

Jag vill ha läder, sjunger "Miss Rubank" ackompanjerad av de hårda grabbarna Mats Wikman och Björn Lindmark.

Begåvade cameleonter spred värme och glädje

— Det är viktigare att ha kräm i hjärtat än i kablarna, sade Olle Nessle när elströmmen försvann mitt i Cameleonternas teatercafé.

Och just så är det man känner, när man bevistar dessa tillställningar, att

den mänskliga värmen betyder mer än den mekaniska perfektionismen. Men visst fanns det el i kablarna också. Och extra mycket när gruppen Mezz tied framträdde. Uppiggande.

De cameleontiska caféerna börjar bli rituella nu. Det hör till att somliga artister ska framträda varje gång. Andra skall göra sitt livs första offentliga framträdande. Förvånansvärd är den höga kvalitén på många av numren. Och allt skall bindas samman med lustiga och tänkvärda kommentarer av Olle Nessle. Till exempel berättade han om sin gymnasieklasse, som inte kunde erinra sig vad Marias sambo hette, när den skulle göra en julkrubba. Detta som inledning till Stilla natt, som framfördes av Sandra och Malinka så att den kändes traditionellt stämningsfull men ändå nyfräsch. De ackompanjerades av husbandet med Andreas Ibohm på trummor, Urban Westerlind bas och Pelle Arhio synt.

Karl-Johan Ahde debuterade med en mjuk och stillsam repertoar. Maria Qustling är en ung gammal bekant, som lät oss lyssna på hennes härliga bluesiga röst. Långt från blues sjöng "Miss Rubank", alias Kerstin Jansson en häftig låt som heter Jag vill ha läder. Hon ackompanjerades av Björn Lindmark och Mats Wikman. Klart Mick Jagger—inspirerat.

Eftersinnen heter den sinnliga minnlige sång, som Andreas Ågren skrivit och sjöng till en melodi av Lars Wiklund. I kompet hördes då bland andra Katarina Wiborgh med sitt imponerande saxofonspel. Under lördagskvällen kunde man njuta av ett solo-framträdande från henne.

På besök kom också Gud. Men

han hade döpt om sig till Marknaden och hans röst var påfallande lik Björn Ibohms, när han vållustigt yppade något litet av sina framtidsplaner.

Den cameleontiska kören inledde programmet med att skapa en behaglig stämning genom att humma i en klosterträdgård. De åstadkom även fågeldrillar och en alldeles levande duva. När alla musikanter, trollkarlar och skådespelare framträtt, avslutade kören programmet med en vaggvisa, vars sorgsna melodi komponerats av Mats Wikman och vars ångestfyllda text Martin Hedén skrivit.

Höstens teatercafé var spännigare och vitalare än på länge. Nu ser vi med förväntan fram mot nästa.

KARIN BYSTRÖM

Det var mycket folk när vårbrasan tändes i stadsparken på valborgsmässoaftonen.

FOTO PER-ERIK HAGMAN

Våren varmt välkomnad

Stadsparken var som vanligt platsen för firandet av vårens ankomst till Sala på valborgsmässoafton. Eller var det rent av sommaren som anlant till silverstaden och dess dammar?

Varmt var det i alla fall och mycket folk. Säkert två tusen personer hade samlats i stadsparken och runt dammarna för att lyssna till Olle Nessles värtal och de traditionella värvningarna.

Kultur- och fritids Per-Färnkvist hälsade alla välkomna och överlämnade taktippen till Margareta Andersson som ledde Adamskören som sjöng Vintern rasat ut och Glad såsom fågeln.

Vårtal

— Godafton alla salabor, hälsade vårtalaren Olle Nessle från scenvagnen framför det blivande hållet.

Olle Nessle berättade att han är född i Stockholm och att han hamnade i Sala för 18 år sedan. Talet var personligt och hölls med glimten i ögat.

Ollies mormor var salabo och Olle växte upp med en speciell bild av Sala; med gruvan, Thurneman och mycket annat. Och när han hamnade i Sala för 18 år sedan fick han en bostad på Val-lagatan 2.

— Här kan du inte bo, sade taxichauffören Valle som skjutsade familjen Nessle. Här bor ju Mördar-Matsson...

Med påföljden att taxi-Valle någon dag efter fixade en lägenhet ovanpå Hofbergs konditori. När sedan Olle berättade för vännerna i huvudstaden att i Sala

fixar taxi lägenheter var det ingen som trodde honom.

Älskar Sala

— På så vis har jag lärt mig älska stan, där stadsparken är min trädgård, där jag slipper klippa gräset, och där torget är vardagsrummet.

Sala är också staden där alla är kändisar enligt herr Nessle. Antingen man förekommer i spalterna som Veckans tälning eller lagfartsansökare.

Men stordåd är inget man ska göra i Sala. Vill man bli tagen till hjärtat ska man till exempel bli överkörd av tåget i Barcelona, som Ivan Aguéli.

I slutet av talet knöt Olle Nessle an till tidpunkten och han häv-

dade att våren ska vara en kamp.

— Inte pang på rödbetan och sommar på raken som nu.

— Nu försöker vi överrösta pyrotekniken, fortsatte Nessle och alla hurrade gemensamt för våren.

Brasan tändes och värmen spreds ut från den brinnande högen mitt i stadsparken. Folket drog sig sedan mot dammarna där fackelsimning av Sala sportdykarklubb väntade.

När sedan mörkret lagt sig över staden, närmare halv tio, brändes fyrverkeriet av. Och som kronan på verket, när sista raketten spridit sitt ljus, tändes fontänen i Ekeby dammar.

MAGNUS ERIKSSON

Olle Nessle höll ett uppskattat värtal till Sala-bornä.

Fyrverkerierna sprakade som brukligt på Sala-himlen på valborgsmässoaftonen.

VÄSTERÅS

Enkelt och dekorativt. Det behövs bara en vanlig bred pensel för att göra skåpluckan lite roligare. Men det måste vara rätt färg. Olle Nessle använder filmjolk som bindemedel och bränd terra som pigment.

Foto: SÄRKO AMIN

Han målar med filmjolk

Olle Nessle visar hur man använder gamla hantverkstekniker

En skvätt filmjolk, lite färgpigment. En bred pensel, en svamp. Mer behövs inte för att göra en trist skåplucka dekorativ.

Med Olle Nessles vana händer tar förvandlingen tio minuter.

"Måla som förr" var rubriken när Olle Nessle, allkonstnär från Sala, besökte biblioteket i Bäckby häromkvällen. Och det var många som trängdes runt bordet där han visade gamla målningstekniker.

Intresset är stort. - Förr skulle möblerna luftas av. Nu verkar det som om allt avlutat ska målas igen, skratrar Olle Nessle.

I dag är det mest möbelsnoverare och skickliga hantverkare som behärskar marmorering, masurering, träimitation och andra gamla tekniker. För 100 år sedan var det fattigmans sätt att själv dekorera möbler och inredning.

Känns igen från gamla dalaskåp

Och man tog de verktyg som fanns till hands - nävarna till exempel. Olle Nessle visar: trycker handen på den målade ytan på samma sätt som när man slår näven i bordet. Nävens avtryck bildar ett krumelurigt mönster.

- Det känner man igen från många gamla dalaskåp, berättar han.

Den kväll Olle Nessle målar i Bäckbys bibliotek använder han enklast möjliga färg, vanlig filmjolk med pigment i.

- Filmjölken är bindemedlet. Det går att använda ol, mjölk, vassa eller olja också.

Pigment kallas det som ger själva kulören. Till exempel järnoxid för blått, eller terra för brunt.

Nu blir det några skedar bränd terra utrört i en skvätt mellanfil. Olle Nessle har med en skiva att måla på.

- Det är viktigt hur ytan är som man målar på. Den får inte vara för porös så att den suger upp all färgen, varnar han.

Prova på köksluckorna

Men det går bra att prova filmjolksmålning på vanliga köksluckor. Lackfärgen duger som underlag - förutsatt att skivan ligger ned så att färgen inte rinner av innan den torkar.

Filmjolksblandningen stryks ut med pensel på vanligt sätt. Sen är det bara att släppa fantasin loss.

Nävarna går, som sagt, utmärkt att använda. Tummarna också. Olle Nessle gör ett mönster av tumavtryck runt

krumelurerna på skivan med "nävarmålningen". Sen ritar han en ram runt det hela. Simsalabim, skivan är förvandlad till en vacker lucka med dörrspiegel!

- Fördelen med filmjolksfärgen är att den går att tvätta bort, visar Olle Nessle.

- En halvtimme har man på sig att göra mönster innan färgen torkar. Sen kan man ha det att titta på ett tag.

Tvätta med vatten

Angrar sig konstnären är det bara att tvätta med vatten. Om han tvärtom vill att resultatet ska hålla, måste målningen täckas.

- I så fall ska man lacka över med nånting, sprit- eller oljelack. Det får inte vara vattenbaserat.

Flera av de tekniker Olle Nessle visar kommer ursprungligen från Dalarna. Kamadrängen, till exempel. Verket till detta är lätt att tillverka själv. Ta ett styvt papper och klipp till en kam med breda tassar.

- Det är häpnadsväckande vilka häftiga effekter man kan få till med så enkla medel, påpekar Olle Nessle.

Genom att föra kammen över den målade ytan skapar han både blommor och ett mönster som påminner om

fjällen på en kotte.

Valdigt lätt ser det ut när Olle Nessle målar. Som åskådare får man för sig att det där skulle jag väl själv kunna hitta på. Men sanningen är nog snarare att det en gång krävdes mycken möda för att skapa de genialiskt enkla teknikerna.

Noggranna studier

- Hur de gjorde har vi lugnt ut genom att noggrant studera möbler som är målade med gamla tekniker, berättar Olle Nessle.

Med vi menar han sig själv och sin fru, som är den egentliga experten, hävdar han.

Båda har utbildning på konstfack i botten. Olle blev grafisk formgivare, hustrun Lena textilkonstnär. Till vardags arbetar Olle som bildlärare på gymnasiet i Sala.

Intresserad av allt hantverk

- Men vi är intresserade av alla slags hantverk och tekniker, dekorativ målning är bara en av dem, berättar han.

Och med elva egna gamla hus genom årens lopp har paret Nessle haft alla möjligheter att öva och förkovra sig som hantverkare och konstnärer.

ANNA VIKLUND
Tel: 19 92 49

MÅNDAGEN DEN 4 SEPTEMBER 1995

Jazzgossar jubilerade

Man blir aldrig äldre än man känner sig. Det är ett talesätt som i viss mån beskriver jazzpojarna från Norrviken, norr om Stockholm. I helgen firade de 20-årsjubileum i Sala stadspark. Det är så många år sedan som de började med minnessammankomster till sin jazzklubbs ära. Nu firade de traditionsenligt med krocket.

– För oss arbetargrabbar som växte upp på 50-talet vidgade jazzen vyerna, öppnade språkgränser, blev en väg in i humanism och satte fart på tankar om tingens ordning, säger Olle Nessle, gymnasie-lärare och kulturprofil i Sala.

Han och hans gamla polare från Norrviken norr om Stockholm har i 20 år träffats för att minnas sin gamla jazzklubb i Rimbo strax i närheten.

Detta firas traditionsenligt med krocket, pilkastning – ingen dart, det fanns inte på 50-talet – och frågesport.

Tutade i tuba

Alla spelade på 50-talet med i jazzband i olika tappningar. Olle Nessle tutade i tuba. Vid 50-års ålder har de gjort klassresan, skingrats över landet och stigit i graderna. Men sina tonårsaktiviteter för en jazzklubb med konserter, jam-sessions och dans i en gammal scoutstuga i Rimbo, ser de fortfarande som stordåd.

Sala fick sitt första besök av de sex jazzgossarna, som imponerades storligen av stadskärnan och stadsparken. Fyra av herrarna jobbar eller har jobbat med reklam varför besöket även kan ses som ett led att sälja Sala utomsöcknes.

INGVAR OHLSSON

De sex jazzgossarna som i Sala firade 20-årsjubileum av sina sammankomster till minne av sin jazzklubb i Rimbo är från vänster: Björn Grip, ventilbasun, Olle Nessle, bastuba, Hans Eriksson, trummor, Sven Gustafsson, också trummor, Lennart Kjäll, tenorsax och piano och Roland Grip, bas.

FOTO: LÖTTA LARSSON

Så här såg det ut i stadsparken när 50-åriga jazzpojkar ärade minnet av sin gamla jazzklubb

Vitt skilda meningar om en Aguéli-plats

SALA

En minnesplats över Salabon och konstnären Ivan Aguéli planeras utmed gatan som bär hans namn, på grasmattan mellan Sala Al-lehanda och Lillån.

Som SA berättade i fredags ska enligt planerna där anläggas en arkitektonisk skapelse i mor-risk stil med stenläggningar, smidesarbeten, citrusräd i krukor och en "brunn" med små vattenkanaler.

En enkät som SA gjort bland Salabor visar att meningarna är minst sagt delade om den plane-rade minnesplatsen.

På väg bort

Redan för flera år sedan tyck-te Salabon Per Sörbom, nu Sve-riges blivande kulturattaché i London, att en skulptur av Agu-éli vid järnvägsstationen, på väg bort från staden, vore det allra lämpligaste.

Detta med motiveringen att Aguéli inte hade mycket till övers för småstadens trångsynt-het.

Nu säger Olle Nessle, bildlä-rare och författare med mera, att han visserligen är motståndare till planerna, men undrar ändå varför det inte utlysts en tävling om bästa förslag.

Anna-Karin Hjorth och Katri-ne Holm skulle båda hellre se en satsning på stadsparken, för att locka fler dit.

-Idiotiskt förslag

Eva Hellbom, själv konstnär, tycker att förslaget är "idiotiskt", medan Kåge Bergman, Salas främste Aguélikännare och tidi-gare intendent för Aguélimu-seet, tror det blir en vilsam plats.

I dag ska kommunstyrelsen bestämma sig för om planerna på Ivan Aguélis plats ska för-verkligas.

Olle Nessle:

- Nej, för jag tror inte Ivan Aguéli själv skulle ha gillat att bli föremål för ett sådant här passivt monument. Jag har fö-reslagit kulturfolket i stan att Jan-Erik Svennberg skulle få designa en moské åt Salas mus-limer istället. Det vore mer i muslimen och anarkisten Ivan Aguélis anda.

- Sedan tycker jag att ska man ändå göra en sådan här plats så kunde man ha utlyst en tävling bland konstnärer och en utställning av förslagen. Då hade Salaborna haft en chans att tycka till.

Eva Hellbom:

- Nej, det är det mest idiotis-ka som någon hittat på i den här vägen! Vad har ett stort ke-ramikfat med Ivan Aguéli att göra? Dessutom tycker jag platsen är alltför undanskymd.

- Jag skulle mycket hellre se en liten skulptur föreställande Ivan Aguéli, kanske utanför Aguélimuseet eller på någon annan plats där mycket folk passerar. Och framför allt kun-de pengar satsas på att förbät-tras skyltningen till museet. Jag vill att stan ska vara full av affi-scher med Aguélis konst och en vägbeskrivning. Det skulle gyn-na Aguélis minne mer än den här minnesplatsen.

Moham-med Set-kie:

- Ja, jag tycker förslaget är väldigt bra. Den här stan behö-ver något extraordinärt, något som inte finns någon annan-stans. Visserligen är stadsparken fin, men det räcker inte med den.

- Jag tror Ivan Aguélis plats skulle kunna bli en fin sam-lingspunkt för människor. Det behövs platser där man kan slå sig ner och prata med varandra.

Anna-Ka-rin Hjorth:

- Nej, jag tycker inte en så-dan plats passar in i miljön vid Aguéligatan. Kommer verkligen några att slå sig ner där för att njuta av miljön? Jag tror risken är stor att det bara blir stökigt och förstört där.

- Jag skulle hellre se att man gör något av stadsparken. En servering, kanske en bar där man kan ta sig en öl på som-markvällarna.

Katrine Holm:

- Ja, jag tror det kan bli gans-ka bra. Bara det inte blir någon stenöken, utan grönt och lum-migt.

- Fast sedan är väl frågan om folk kommer att använda plat-sen. Hur många är det som verkligen använder vår fina stadspark? Men det beror för-stås på att det inte finns till ex-empel en servering där. Jag hoppas det blir en i sommar.

Kåge Bergman:

- Ja, jag tror det blir en fin och vilsam miljö. Läget är bra, nära doktor Fribergs villa och vid Aguéligatan. Jag hoppas och tror att Ivan Aguéli skulle ha tyckt om denna plats.

- Visserligen hade han fått vara ökenvinden och de grum-sande kamelerna förutan, om han kunnat slå sig ner där. Men fågelkvitter och vattenplask är inte det sämsta.

23 mars kl. 13.30:
Olle Nessle, föredrag:
Ett försök att ringa in det
svårdefinierade
begreppet folkkonst...
läs mer på www.kkv-b.se

Vernissage:
23.3 kl.
12.00.
Välkommen!

23 mars
- 7 april
Stensalen

ANONYMA ARTISTER

- folklig skulptur ur Olle Nessles samling

KKV
BOHUSLÄN

Skärningssten 23.3 kl. 13.30 Serlesborgsskolan

Vilket år?

Kerstin Borgéus: Blod på gränsen till vad som accepterades. Olle fick synpunkter med politiska undertoner på den här affischen.

Olle och jag var med på Moderna Museet den här eftermiddagen. Eric Fylkeson, som var ansvarig för poesidagen, var i sitt esse och fantastisk som programledare.

Eric Fylkeson: Den här affischen bad jag Olle göra. Jag var projektledare för det årets poesidag på Moderna Museet. Det var tre New York-poeter, ganska till åren – så där en 60-70 år. Och dessutom en rad svenska poeter. Ränderna på flaggan skulle kunna vara blod och även om poesidagen ägde rum 1998 så hade de amerikanska poeterna slagit igenom på 1960-talet i skuggan av Vietnamkriget.

Kerstin Borgéus: Vi ställde ut tillsammans. Olles utomeuropeiska textilier och mina lapptäcken. Det var omkring år 2000. Den här affischen är inte färdigutformad, så därför finns bara några siffer-markeringar för utställningsdagarna.

Jag åkte sedan till Gysinge tillsammans med kollegor från Kungsängsgymnasiet på en studiedag & läsårsupptakt. I bussen blev vi näst intill drogade av myggmedel. Mygghattar var ett måste och det kryllade av mygg när vi kom fram, även inne i utställningslokalen.

Vävarbyarna vid Dalälven och Nilen

Hedesunda – Harania tur och retur

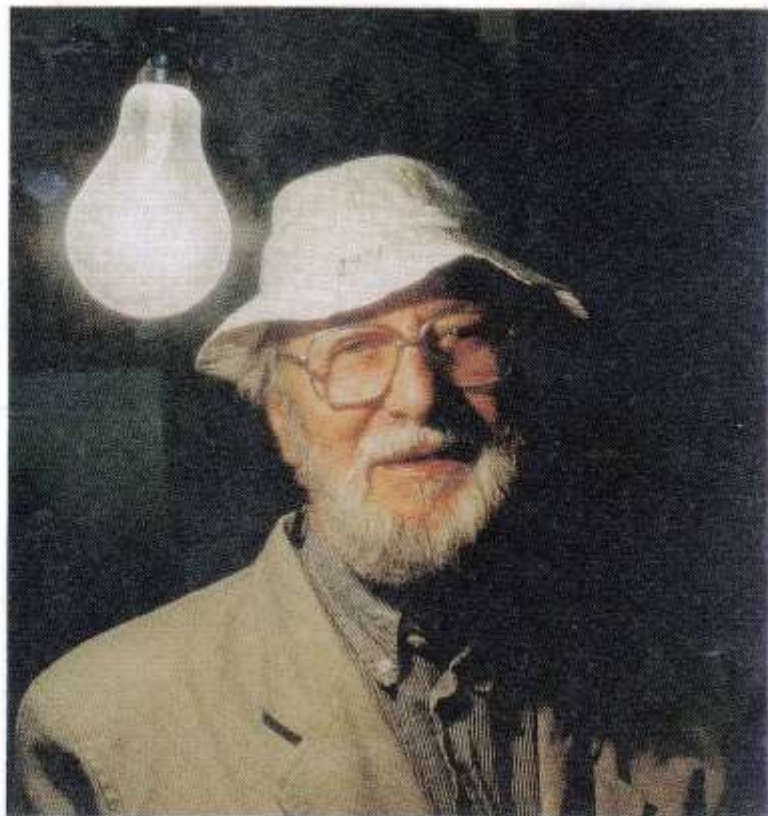
För drygt fyrtio år sedan startade arkitekten Wissa Wassef en barnvävarby utanför Kairo. Birger Forsberg inspirerades till ett motsvarande projekt i Hedesunda. Olle Nessle har följt honom på en av hans många resor till Harania.

»en evig yngling
med en evig trånad,
en from, en öppen
och likväl en grånad«,
skrev Esias Tegnér 1825.
Han måste ha tänkt på
någon som Birger.

HEDESUNDA I GÄVLEBORGS LÄN är en av de många sömniga småkommuner som tillsammans bildar konungariket Sverige. I ett litet centrum med några få butiker och en pizzeria, härskar en varm sommardag närmast total stillhet. Ett programblad utgivet av ortens företagarförening, som vi plockar åt oss, visar ett sommarutbud av gudstjänster, golf, fest med öltält, dansaftnar med olika dansband och räkfrossa. Allt verkar med andra ord att vara som vanligt på den svenska landsbygden.

Men i det här programmet hittar vi en rubrik som vi inte sett någon annanstans »Öppet hus på Skaparbyn«. Skaparbyn, vad är det? kan man undra.

Jag vet vad Skaparbyn är för något, det är för dess skull som jag är här. Jag ville bara skriva en inledning som placerade den i en stycke svensk verklighet därför att jag tycker att det är ett smärre mirakel att en sådan by finns på en sådan plats. Varför finns det inte skaparbyar för barn i alla svenska kommuner?

Vävarbyarna vid Dalälven och Nilen

text Olle Nessle foto Beppe Arvidsson

Ett av Erschine-husen i Hedesundas Skaparby.

För att besvara den frågan måste jag berätta historien om Harania i Egypten och Hedesunda i Gästrikland. Jag måste också berätta om två entusiaster som utan egen vinning arbetat målmedvetet för att tillvarata barns skapande krafter och gett dem möjligheter att i bilder berätta om sin verklighet och sina fantasier.

ALLTIHOP BÖRjade i Egypten i slutet av 1950-talet. Arkitekten Ramses Wissa Wassef inledde då ett bildvävarprojekt i den fattiga bondbyn Harania några mil söder om Gize. Han ordnade lokaler och enkla vävstolar och lärde barn grunderna för bildvävning. Hans pedagogik, som visade sig ge fantastiska resultat, var enkel men mycket genomtänkt. Några av hans tankar tror jag med fördel kan användas i all undervisning i skapande verksamheter, till exempel:

- Se till att barnen får arbetsro. De bör aldrig ha någon vuxen tyckare som står bakom när de arbetar.
- Lär barnen nödortfögt tekniken och låt dem sen söka sig fram.
- Ge varken för litet eller för mycket beröm. Låt det hela växa fram ur barnen själva. Ge dem de rätta arbetsbetingelserna.

Att Wissa Wassef valde Harania, en mycket fattig by, för sin verksamhet var ingen tillfällighet. Barnen där hade vid den här tiden nästan inte kommit i kontakt med den västerländska »civilisationens välsignelser». Han formulerade sin syn på problemen med barns kreativitet så här:

Det skulle vara mycket svårt att motverka all den påverkan barnen i moderna industrialiserade länder utsätts för; inte bara genom prylar, tidningar, filmer och så vidare som sätter spår i deras emotionella utveckling; utan framför allt genom dagens utbildningssystem som har fastnat i ett ensidigt rutinnönster blivit en kugge i massproduktionsmaskineriet. Det tvingar barnen till oreflekterad universell likriktning, »ett monster som paralyserar om-dömesförmåga och känslighet». Bara ett fåtal

motståndskraftiga individer undgår att ta skada av det.

Barnen i Harania färgade sina garner och vävde stora berättande bilder om vardagslivet på den egyptiska landsbygden. De skapade sina bilder direkt i vävstolarna utan skisser och förlagor, ingen vuxen la sig heller i deras arbete. Resultaten blev fantastiska och visades snart för en stor publik på museer över hela världen. 1960 såg jag tillsammans med andra unga entusiastiska konstfackare för första gången Haraniavävar på Moderna Museets utställning *Egyptiska barn väver*.

HOS BIRGER FORSBERG, grafiklärare på Konstfack, väckte den här utställningen sådan nyfikenhet och entusiasm att han beslöt sig för att resa till Egypten och besöka Harania. 1963 gav han sig av, den första av de 54 resor dit han företagit sedan dess. Han lärde känna Wissa Wassef som blev hans vän och han studerade arbetet i Harania. Är det möjligt, tänkte Birger, att det skulle gå att göra något liknande i en svensk landsortsby? Han skrev noggrant ner Wassefs pedagogiska metoder och beslöt sig för att pröva om det gick att göra något liknande i sin hemby Hedesunda.

1965 hade Hedesundaborna och deras kommunalpolitiker efter viss tvekan ställt upp på Birger Forsbergs visioner. En vävarstuga startade som experiment. Lokalen var ett rum ovanpå Konsums lager i centrala samhället och Birger pendlade 17 mil från Stockholm i slutet av veckorna i en risig Volvo Duett för att leda verksamheten vårar och höstar. På sommarloven flyttade verksamheten till Åsudden på Ön vid Dalälven. Där växtfärgade man garn och kunde använda utomhusdansbanan som verkstadsgolv.

Så har det hållit på sedan 1965 och fortsätter än i dag. Hedesunda och Harania har officiellt blivit vänorter och utväxlar visiter. Hedesundavävarnas bilder har också uppmärksamats i många sammanhang och visats på många utställningar.

Moskén. Harania, 88x35 cm.

Skogsfé. Eva Forsberg, Hedesunda, 31x23 cm.

WISSA WASSEF DÖG 1974 men verksamheten i vävarbyn fortsätter nu med Wassefs döttrar som ledare. Birger Forsberg håller alltså fortfarande igång trots sina 80 år. Han reser i bilen med oss från Sala och när vi närmar oss Hedesunda börjar han snart peka ut platser där det hänt intressanta saker. Där är stationshuset i Kerstinbo där Birgers pappa var stins, där är backen som han cyklade omkull i när han skulle imponera på en flicka och där är en bondgård som han varit på julgransplundring i någon gång på 1930-talet. Visst är han vit i skägg och hår och ryggen har börjat böja sig, men entusiasmen, nyfikenheten och minnet är det fart på. Ögonen glittrar av barnasinne och lust. För trettio år sedan var han min lärare i grafik och jag minns lektionerna som en serie glada sammankomster där vi skrattade mycket och egendomligt nog också lärde oss en hel del trots att vi aldrig kunde märka att Birger undervisade oss.

Vävarbyarna vid Dalälven och Nilen

Charlene Rautio och Denise Lund, bildvävande glada barn i Hedesunda.

– FÖRST TAR BARNEN GARNEN, sen tar garnen barnen, så har Birger sammanfattat pedagogiken i Hedesunda. Och det är väl med sin barnliga entusiasm och oegenytliga generositet med sig själv som han har fått barn att skapa eller kommunalpolitiker att köpa in vävar för kommunal utsmyckning, eller ge sitt stöd till ett kulturprojekt som nog varit dödfött i de flesta kommuner.

I dag har verksamheten fått ett eget hem, Skaparbyn, på Ön utanför Hedesunda. Arkitekten Ralph Erskine greps av sådan sympati för verksamheten och platsen, att han helt ideellt ritade de fantastiska byggnaderna. Som »en indianby i skogen» lär Erskine själv karaktäriserat byn. Fem höga tjärade träbyggnader med mängder av avsatser och balkonger förbundna med trappor och ramper i ett överraskande och svårgenomskådat system grupperar sig i en halvcirkel som öppnar

sig mot den glittrande Dalälven. En plats för äventyrliga lekar, skapande arbete eller naturromantiska drömmier.

Den miljö Wissa Wassef och hans döttrar skapat i Harania är också magisk, men på ett annat sätt. Harania som för fyrtio år sedan var en fristående liten by utanför Kairo är på god väg att helt slukas av den ständigt växande jättestaden. Att anlända dit med förhöjd puls, alla muskler spända och lika mycket adrenalin som blod i ådrorna efter en taxiresa genom Kairo – och så möta friden, det är en både andlig och kroppslig upplevelse. Man kliver in genom en port i en mur och vänder ryggen åt signalhorn, dieselryk och vrålande motorer. Därinne under skuggan av palmer försvinner stadens ljud och ersätts av fågelsång och vindens susande i palmkronorna. Snår av blommande växter omsluter små vackra byggnader i modifierat

traditionell lerstensarkitektur. Svalkan, tystnaden, grönskan och miljöns mänskliga proportioner gör även detta till en idealisk plats för skapande arbete.

Jag är här tillsammans med Birger, han för femtiofjärde gången. Vi möter nästan genast några av de flickor han lärde känna här för mer än trettio år sedan. De väver fortfarande i Harania och återseendet blir entusiastiskt. Birgers tunna vita gestalt omringas av glada kraftiga damer med svarta huvuddukar.

ANLÄGGNINGEN HAR under åren efter Wissa Wassefs död utvecklats till ett konsthantverkscenter med verkstäder för textil och keramik, ett konstgalleri och ett litet museum. Det textila hantverket håller självklart en mycket hög kvalitet, många av väverskorna har ju utvecklat sitt kunnande i

decennier. Men den originalitet och enkla berättarglädje som jag upplever i de gamla barnvävarna känns långt borta. Dagens Haraniavävar har en mer dekorativ karaktär där mängder av blommor eller andra smådetaljer myllrar fram över stundtals monumentala vävytor. Men det är inte några barn som väver här längre och ingen entusiastisk pedagog svävar runt i salarna nu för tiden.

I Hedesunda är det fortfarande barn som väver och berättar om livet i Gästrikland. Där svajar också stundtals en entusiastisk pedagog förbi och sprider glädje och inspiration. Den där sortens pedagoger börjar tyvärr bli sällsynta och svåra att hitta. Så jag vill hoppas att Birger Forsberg får låna sin kropp av makterna i många år till. Knoppen med all entusiasmen och barnaglädjen i, den verkar det inte vara något som biter på. ♦

Många av väverskorna i Harania har varit med sedan de var mycket unga.

Ett litet urval ur Olle Nessles samling träfigurer. Ofta är de lika anonyma som sina upphovsmän, men mannen till vänster, iklädd leopardskinn, känns igen som seriefiguren Mandrakes gode vän Lothar.

Anonyma Artister

Olle Nessle hyser en alldeles särskild kärlek till små täljda träfigurer. Men vilka av alla dessa oftast anonyma gubbar som riktigt kommer att tala till honom vet han först när han ser dem.

JAG VET INTE RIKTIGT när det började eller vilken som var den första, men nu är det utan tvekan en samling av mestadels anonyma träfigurer som jag plockat på mig under de senaste femton åren. De är besvärliga att kategorisera och svåra att beskriva i ord om man skall tala om för någon vad det är man söker. Jag är inte ens säker på att jag söker, men då och då dyker figurerna upp på oväntade ställen och när våra blickar möts vet jag oftast direkt om de skall få följa med hem.

Det roligaste med de här figurerna är kanske just att leta efter dem. De har mirakulöst nog ännu inte hamnat på någon självklar marknad där man kan gå och efterfråga dem. Nej, de gömmer sig oftast på loppmarknader och går inte att fråga efter. Hur skulle man ställa en sådan fråga?

– God dag, jag letar efter småkufiska träfigurer med renhjärtat och oskuldsfullt uttryck. Har ni sådana?

Ibland frågar antik- och loppishandlare: Letar du efter något särskilt? Jag brukar då svara att jag letar efter sådant som jag aldrig har sett. För så är det, jag vet inte i förväg hur det jag vill ha ser ut. Jag måste titta på minst hundra i mina ögon fulla och uttryckslösa döderhultarkopior innan jag får se någon av mina barnsliga favoriter. I bland förflyter flera år mellan uppenbarelserna och under mer lyckosamma omständigheter bara månader.

Några figurer är signerade i botten och några har året ditpräntat med blyerts, men som helhet är upphovsmännen välgörande anonyma för mig. Jag upplever den anonymiteten som djupt sympatisk. Det spelar ingen roll om en figur är signerad Kalle Svensson 1954. Denna information varken ökar eller minskar figurens värde eller konstnärliga kvalitet i mina ögon. Tänk så trevligt det vore om all konst var sådan.

Olle Nessle

KULTUR STIPENDIUM

Olle Nessle

har av
Landstinget Västmanland
tilldelats
kulturstipendium för år 2003

Kultur- och utbildningsnämnden

Ulrika Löf

[Signature]

Salabo fick landstingets hederstipendium

Sala. Olle Nessle i Sala har tilldelats landstingets hederstipendium.

"För att han varit och fortsätter att vara en kulturens eldsjäl, dess obotliga entusiast och inspirationsförhögare på många och vida fält tilldelas Olle Nessle landstingets hederstipendium 2003", lyder en del av motiveringen.

- Det var lika roligt som överraskande att få det här stipendiet, säger Olle Nessle.

Han säger sig mest ha legat på latsidan i år men kan förstå att han fått stipendiet om man ska räkna hans totala insats.

- Ja, jag har i och för sig hittat på något varje år. Och

om ett par år, när jag går i pension, ska jag göra ännu mer. Då ska jag vara i missionskyrkan jag köpt i Varmsätra. Där finns det gott om plats och inspiration, och man kan inte låta bli att göra saker, säger han.

Priset är en tekanna som Arbogakonstnären Gösta Grähs har gjort. Han gjorde tolv kannor, var och en unik, som landstinget delar ut som hederstipendier.

- De är fantastiska. Och stora! Olle Nessle kan säkert bjuda på 20 koppar med den kannan, säger Christina Svensson, en i landstingets stipendiekommitté.

NINA ZARJESDOTTER

Stipendiat. Olle Nessle från Sala.

VESTMANLANDS LÄNS TIDNING

Torsdagen den 5 juni 2003

Stipendieregn över kulturen

Olle Nessle och Kerstin Engström har utsetts till landstingets hederstipendiater. Dessutom delas fem arbetsstipendier ut. De ska användas till en svit fotografier om och med funktionshindrade, en barnbok, ett teaterprojekt, manuskript som förnyar teatern samt att skildra kvinnors arbetsliv.

Olle Nessle från Sala är sedan ett kvarts sekel drivande motor i Sala filmstudio och en av entusiasterna bakom Camleonternas teaterkaféer, han har också inspirerat åtskilliga att ge sig hän åt såväl drakflygning som tango.

Kerstin Engström, Hallstahammar, har genom året konsekvent arbetat för att höja och sprida teater- och dansutbudet i länet, inte minst för barn och ungdomar. Något som hon fortsatt med även efter det att hon pensionerats från tjänsten som teaterkonsulent.

Maja Kristin Nylander, Kolbäck, har bland annat utbildat sig på Gymnasiala modieskolan i Uppsala och konsthögskolan vid Napier University i Edinburgh i Skottland. En fotoställning av amerikanskan Jessica Evans väckte

De får landstingets stipendier. Från vänster, Lina Petersén, Conny Petersén, Olle Nessle, Kerstin Engström och Yvonne Gröning. Saknas på bild gör Maja Kristin Nylander och Ida Branzell Rosen.

hennes lust att vända på invanda perspektiv och göra en svit fotografier som ställer funktionshindrades självuppfattning mot de identiteter som tillskrivs dem utifrån. Hon tilldelas 25 000 kronor.

Ida Branzell Rosen, Tillberga, får 25 000 kronor för att färdigställa en barnbok. Hon har redan gjort okonvention-

ella och fantasifulla bilder i olika tekniker, men skrivandet av själva berättelsen (i samarbete med Tobias Höök) samt produktionen av boken återstår.

Lina Petersén, Västerås, får 15 000 kronor för att utveckla sig som skådespelare, leda teaterprojekt, göra researchar-

te inför rolltolkningar, samt repetera och spela föreställningar. Hon var en av grundarna till Teater Tropos som i fjol flyttade från Gotland till Västmanland.

Conny Petersén har bland annat producerat, medverkat i och skrivit manus till teater Tropos hylade uppsättning Svennes teater. Han tilldelas

15 000 kronor för att arbeta med manus till en föreställning om relationen mellan tonåringar och vuxna. Han vill med sitt arbete förnya och aktualisera teatern.

Yvonne Gröning, Norberg, är en kulturell mångsysslare som jobbar med skrivande, teater och film. I samarbete med Västmanlands läns mu-

seum dokumenterar hon sedan en tid tillbaka kvinnors arbete i vårt län. Tidigare har hon även skrivit om bykkr och tvättstugor i kvinnohistoria. Hon får 20 000 kronor för att påbörja ett manus om kvinnors arbetsliv, främst i Hallstahammar.

KERSTIN BERGQVIST

DT Dalarnas Tidningar 30 maj 2003

Välbesökt hästsläpp i Rättviksparken

Inger Jacobsson från Vikarbyn, som har Ateljé midsommarhästen i Gärdebyn, arrangerar för tredje gången hästsläppet i parken. Stora och små hästar från stora olika delar av länet och landet och några från USA galopperade in, magiska hästar med högt symbolvärde, ansåg Olle Nessle, invigningstalare.

Nessle är gymnasielärare och skribent för tidningen Hemslöjd. Han intresserar sig bland annat för folkkonst och där finns hästen som en mycket stark symbol.

HÄSTSLÄPP
Dalahästtillverkare
från olika platser i Sverige
På Rättviksparken
29 maj 11-17
Utställningen invigs kl.11 av
Olle Nessle
Ca 50 st hästtillverkare från hela Sverige
finns på plats med sina trähästar.
Några häst-täljare kommer med nya hästar.
Servering Fri entré
Välkomna till en trevlig dag på Rättviksparken
Arr.ateljé Midsommarhästen
29 maj 2003

- För 100-150 år sedan var dessa välmående trakter rena u-landet och de magra åkrarna gav inte tillräckligt. Det gällde att överleva. I fattigdomen föddes kreativiteten. Människor gjorde saker av allt, spån, hår, mässing och små träbitar som blev över. Detta av överlevnadsmöjligheter, sade Nessle.

- Hästen, arbetskamraten, den mytiska symbolen som Odens åttafotade häst, Fröfaxe, fruktbarhetshästen och Staffan Stalledräng.

- Idén och formen som kunde slöjdas fram ur minsta träbit och som en gång till och med fungerade som betalningsmedel hos vissa handlare, berättade Olle Nessle.

Han var imponerad över ansamlingen av hästar och slöjdare, närmare bestämt 45 utställare.

- Det är en fin utställning och det finns många fenomenala skulpturer och fantastisk folkkonst. Här samlas troende, de som känner hästspråket och de är också mycket intresserade av varandras slöjdande, sade Nessle.

Marianne och Johnne Bågling och deras Jämtlandshäst, Dagmar Sträng Emilssons Skattungbyhäst och Linnéhästen från Svedens gård. Nationalhästen och Storsvedshästen av Marcis Vidzem och hästar från olika platser i Dalarna. Alla kom och fortsätter skritta ut långt bort ut över Sveriges gränser.

KATARINA CHAM

GAMSEBO SPA & RECREATION

SENIOR CROQUETPLAYERS AUTUM RETREAT

Visst var vi skitsnygga en gång i världen och än hänger vi me, eller hur?

Vilket år var det?

En tung fråga i vilken frågesport som helst. Men kan ju konstatera att vi hade mycket hår kvar på våra huvuden, mycket skägg som inte var grått på vissa håll och såg oförskämt unga och fräscha ut (Gurra ser visserligen något grumlig ut i blicken, kan det vara Bacardi & Cola som spökar?) Bilden är dessutom tagen på den tiden när alla var medvetna om sina positioner i bröderna Grips omfattande statistiköver placeringar genom tiderna.

2004-års upplaga av ACS mästerskapet

Så var det dags igen, på ett nytt ställe denna gång. Årets möte kommer att gå av stapeln vid min och Kerstins nya tokbostad. Gamsebo Missionshus utanför Sala. (Se karta) Följande gäller: Göran och jag fixar allt ät- och drickbart och fakturerar er skamlöst efteråt. Det här arrangementet garanterar både fläsklägg och ankbröst (fjordlax har ju blivit både banal och billig.) När det gäller spanken så fixar vi också snapsar till sillen och eventuella kräftor, vitt och rött vin som är så bra för våra hjärtan och blodkärl samt ett antal pilsner av lagom styrka. Både

Göran och jag tycker att groggandet bör utgå med undantag för en smärre draja eller liknande aperitif väg före maten.

Jag har mycket gräsytor, men ingen riktigt stor som är lämplig för krocket. (Om det fortfarande är någon som framhårdar. Gurra tar väl med klubbborna? Just in case.) Möjligheter till stärkande skogspromenader med svamptillfällen kan annars erbjudas. Frågesport mottages tacksamt. Ladgårdsvägg för pilkastning finnes.

Välkomna

önskar
Olle snart 64

JAZZ ?

Jag har ett bra trumset och möjlighet att låna en bas (och ev. en tuba) Om Biggo tar med sig ventilbasunen och Lennie plockar fram en tenorsax så kan vi leka musiker. I kyrksalen finns ett bandstand som skulle räcka åt Glen Miller.

Tredje,
fjärde
och
femte
septem-
ber,
alltså
helgen i
vecka 36
är den
tid som
gäller

Den vanligaste typen av »war rug». Detaljrika helikoptrar och pansarfordon flankeras av kalasjnikov-karbiner, allt inramat av uppradad ammunition. Där finns också två små kameler som påminner om fredligare tider.

text Olle Nessle foto Jan Storm

De enorma skaror flyktingar som kom till Iran under afghanistankriget på 1980-talet fick acceptera alla sorters arbeten, även hantverk som de aldrig utövat tidigare. I misären i flyktinglägren blev mattvävning både sysselsättning, en inkomstkälla och ett sätt att bearbeta upplevelserna av krigets fasor. Krigsmattor, »war rugs«, blev en ny form av folkkonst.

Mönster med mörk bakgrund

AFGHANISTANS HISTORIA har formats av landets utsatta läge i skärningspunkten mellan mäktiga grannar. Ofta har landet invaderats eller blivit genomgångsland för fientliga trupper. Den svårforcerade terrängen och de afghanska stamfolkens motståndvilja och uthållighet har dock stått emot de flesta invasionsförsöken, liksom den effektivt hindrat makthavare i Kabul att ansluta landsbygdens stammar till något slags centralstyre.

Man brukar räkna med elva etniska grupper som de folkrikaste och viktigaste i Afghanistan. Utöver pashtuner och balucher i söder och uzbekier och turkmener i norr, som de största och inflytelserikaste, finns där också mängder av småstammar. Mer än åtta procent av befolkningen har sina rötter på landsbygden och tillhör traditionella jordbruks- och nomadkulturer.

Både Alexander den store, Djingis Khan och Timur Lenk har härskat över Afghanistan men den engelska kolonialmaktens försök att inlemma landet i imperiet slogs tre gånger tillbaka av afghanska stamkrigare under 1800-talet.

Vävning i iranska flyktingläger

År 1979 invaderades Afghanistan av den ryska krigsmakten som erövrade Kabul och installerade ett impopulärt marionettstyre. Den nya regimens försök att med våld införa en jordreform av sovjetisk modell utlöste uppror i de flesta av landets provinser och Afghankriget som kom att vara i tio år var snart ett faktum. Kriget mellan

Mönster med mörk bakgrund

den militärt överlägsna och med tiden allt talrikare ockupationsmakten och mujaheddingerillan blev skoningslöst, 1,3 miljoner afghaner och 15 000 ryska soldater dödades i striderna. Kriget framkallade också en gigantisk flyktingskatastrof. Av landets 15 miljoner invånare flydde 2,5 miljoner till Iran och lika många till Pakistan.

Lärde sig knyta mattor

De jättelika flyktingläger som växte upp kring städerna Mashad och Sahzevar i Irans Khorassanprovins innehar en stor påfrestning för värdlandets ekonomi. Även om Iran gjorde vad man kunde för sina afghanska bröder och systrar, så var resurserna kraftigt begränsade och flyktingarna fick acceptera alla sorters arbeten. En stor grupp blev mattvävare. Även om de aldrig sysslat med vävning i sitt hemland så lärde de sig här iransk mattknytning. När Iran längre fram i kriget sände tillbaks stora grupper flyktingar till Heratområdet i Afghanistan så fortsatte många att väva mattor.

Många flyktingar tillhörde beluchstammen, en stor sunnimuslimsk grupp vars textila folkkonst skiljer sig från de flesta mattknyttande asiatiska folk. I stället för att strikt följa islamska lagar och dekorera sina vävar med abstrakta mönster har belucherna ägnat sig åt en frodig berättande bildvärld. På deras mattor strövar flockar av djur i fantasifulla landskap eller porträtteras olika lokala hjältar ofta kompletterade med stora vävda textavsnitt. Som mycket annan folkkonst över hela världen hämtar deras bilder sin inspiration från vardagslivet och betydelsefulla händelser i den verklighet som omger dem.

Under tio år på 1980-talet kom det brutala kriget mellan stamkrigare, mujahedin, och den teknologiskt välutrustade sovjetiska armén att vara den verklighet som trängde undan allt annat. Nu strövade inga djurflockar på beluchernas mattor. Med stor textil skicklighet återgavs i stället jaktplan, bombplan, stridsvagnar och helikoptrar av alla sorter. Säkert stiliserade och vävda i glada

färger återgavs alla tänkbara typer av krigsmaterial. Kunskapen om de olika vapentyperna och vapenmodellerna var så stor hos vävarna, att ryska krigsveteraner har kunnat säga från vilka delar av Afghanistan olika mattor kommer med ledning av vilka fordon som avbildas.

Krigsmattor av flera typer

Mattor med krigsmaterial på har fått samlingsnamnet *war rugs* och förekommer i en mängd olika varianter. De vanligaste har röd bottenfärg och har automatkarbiner av kalashnikovtyp längs längsidorna, fältet i mitten kan sen fyllas ut med helikoptrar, handgranater, stridsvagnar.

Andra mattor återger kartor över Afghanistan, de har ofta invävda texter som prisar Allah och hyllar mujahedin, ibland är kartorna kompletterade med namnen på alla provinser eller folkslag som bor där. En tredje kategori är smyckad med ytmönster som består av hårt stiliserade stridsvagnar eller bombplan ofta så skickligt vävda att man får anstränga sig för att upptäcka krigsmaskinerna. Det finns också mattor med vackra landskap i bleka växtfärger där endast små stiliserade flygmaskiner talar om att inte allt är som det ska vara. Men antalet varianter verkar vara oändligt och många är överraskande vackra trots den skrämmande dekoren.

Knutna dokument

Sådana här mattor har inte lockat vanliga matthandlare och mattköpare. De stundtals naiva bilderna, djärva stiliseringarna och den trots innehållets allvar färgglada dekoren har i stället talat till folkkonstens vänner. För de mattknyttande afghanerna blev krigsmattorna ett sätt att bearbeta en hård verklighet samtidigt som vävandet gav inkomster. En del mattor har souvenirkaraktär och är säkert gjorda för att säljas till ockupanter, andra bär tydliga spår av slitage och har använts under lång tid. På många sätt är dessa textilier unika dokument i ett ovanligt material om en av 1900-talets katastrofer. ♦

Krigare i broderad mössa och traditionell dräkt. Han har en färgglad handgranat på var sida och en liten stridsvagn vid foten. Varje mönster i mattan har fått en egen skala.

En skönhet att tända på

*Hon fanns i en katalog till en nät-
auktion. Olle Nessel föll direkt för
hennes täljda charm och köpte hen-
ne. Men inte förrän han packade upp
paketet avslöjade hon sin hemlighet.*

text Olle Nessle foto Jan Storm

I VARJE STENBLOCK finns en skulptur. Om man hugger bort allt material som inte behövs, så har man plockat fram figuren så att man kan betrakta den.

Detta är ett ungefärligt citat som jag med stor tvekan tillskriver Michelangelo. Att han själv till fulländning behärskade förmågan att tänka i tre dimensioner och plocka ut figurer ur stora stenblock kan vi bland annat se i Accademia del Arte i Florens. Där står den ofullbordade serie stora skulpturer av hans hand som brukar kallas »Slavarna». Råhuggna och grovlemmade håller de på att födas ur stora marmorstycken som de långsamt skakar av sig för att bit för bit framträda i sina kraftfulla gestalter. I sin grovhuggna råhet är de expressiva som döderhultarfigurer och får den jättelika Davidstatyn i samma rum att se mesigt dekadent ut i all sin blankpolerade detaljrikedom.

Även långt mindre begåvade och erfarna skulptörer än Michelangelo ställs inför samma problem. De måste känna figuren inne i arbetsstycket och tänka sig ett koordinatsystem där figurens olika delar kan tänkas ha sina positioner. Hugger man bort den bit där näsan eller ena foten skulle ha suttit har man gjort bort sig och måste oftast börja om från början. En felbedömning liksom en slintande kniv eller mejsel kan resultera i helt irreparabla skador.

I ARBETEN AV självlärd skulptörer är ofta spåren av kampen med ett material som gör motstånd och slöa verktyg som vill gå sina egna vägar fullt synliga. De flesta träfigurer som täljts i vårt land är arkaiskt stela med armarna rakt ner efter sidorna och blicken riktad rakt fram. All slags dynamik är mycket sällsynt, sådana här figurer tar sällan ett enda steg, de bara står där och vill helst betraktas rakt framifrån. Ibland tror jag att det är de här synliga spåren av skulpterandets svårigheter och materialets motspänstighet som ofta gör figurerna så oemotståndligt levande och uttrycksfulla trots deras stelhet. Dessa spår av kamp i kombination med en vilja att trots varje ansträngning fullborda skulpturen talar starkt till mig.

FIGUREN PÅ BILDEN är när det gäller materialvalet fullständigt unik och som så många av sina släktingar helt anonym, inget årtal eller minsta initial står att finna i botten. Jag köpte den på en nätauktion där den i katalogen beskrevs: *Träskulptur 1900-tal, okänd konstnär, höjd 40 cm.*

På den lilla bilden i katalogen syntes inga detaljer, men figuren sände precis de signaler som gjorde mig nyfiken, så jag slog till. När jag en vecka senare packar upp henne och börjar betrakta henne noga, upptäcker jag att hon är gjord av avbrända tändstickor från huvud till fot. Någon har noga samlat in en stor mängd avbrända tändstickor, omsorgsfullt limmat ihop dessa med vinylhartslim till ett 40 cm högt block med en tjocklek på ca 10 x 10 cm och sedan börjat skulptera. Utöver de vanliga problemen hade skulptören här tvingats lösa problemet att hitta ett tillräckligt stort trästycke att arbeta i.

Bara skapandet av träblocket, själva slöjdämnet, måste ha tagit ansevärd tid i anspråk. Man vågar väl också anta att viljan och längtan måste varit mycket stark för att driva vår anonyme skulptör genom detta projekt.

JAG HAR GIVETVIS ställt henne på en piedestal och riktat ett vackert dämpat överljus mot henne och tittar lite på henne varje dag. Ibland kan hon erinra om en egyptisk gravfigur med sin kraftiga peruk och sin statiska hållning, men framför allt väcker hon många frågor: Vem kan ha gjort henne? Var och i vilket sammanhang? Är hon den enda i sitt slag, eller har hon systrar och bröder någonstans? Var kan bristen på lämpligt trä att skulptera i ha varit så stor: på ett fartyg till havs, i ett fängelse, på ett sjukhus, i polartrakterna eller...?

Har någon haft en avsikt, en idé och medvetet byggt figuren av små stickor med en tanke och ett syfte? Jag lär aldrig få svar på några av de frågorna, men medge att hon har något visst, Flickan med svavelstickorna. ♦

Svenska Dagbladet 20 januari 2006:

Mönstrade mattor med mörka minnen

Mattor är mer än bara prydnader. I dag öppnar utställningen War Rugs på Armémuseum i Stockholm. Där visas orientaliska mattor mönstrade med krigssymboler som stridsvagnar, automatkarbiner och handgranater.

Bakgrunden till dessa mattor är de stora flyktingströmmar som kom till Iran under Afghanistankriget. I flyktinglägren blev mattvävning en inkomstkälla och sysselsättning, samt ett sätt att bearbeta krigets trauma. Dessa krigsmattor blev en ny folkkonst.

– Med sina starka färger och hantverksskicklighet är många mattor överraskande vackra trots den skrämmande dekoren. Dessa textilier är unika dokument över ett av 1900-talets blodiga krig, säger Staffan Forssell, museichef på Armémuseum.

I samband med utställningen kommer Armémuseum att ha söndagsföreläsningar på temat Mattor minns.

Den 29 januari klockan 13 föreläser Anette Granlund, intendent på Bukowski Auktioner, om orientaliska mattor och den 19 februari talar Olle Nessle om krigsmattesamlingen. Slutligen är det föreläsning den 19 mars på temat Afghanistan.

Anna Lindström

Bokrecension i Dagens Nyheter 8 december 2008:

Olle Nessle: "Okända mästare. Skulptur på egna vägar"

Man tager vad man haver. Är du inte glad innan blir du det av att läsa Olle Nessles "Okända mästare". Författaren skriver förälskat om människorna bakom egensinnig och märkvärdig folkkonst.

Olle Nessle, huvudförfattare till "Okända mästare", har näsa för fysisk poesi och föremål som andra går förbi för att de inte uppmärksammas på "rätt" ställen. I senaste boken berättar han om självlärda personer som i det tysta skapat och skapar makalösa konst- och hantverk, i allmänhet vid sidan av annan verksamhet och helt efter eget huvud. Var man inte glad innan, blir man det under bläddrandets gång.

Ta Ruth Lander i Västanhede till exempel. När hon ville hindra hönsen från att sprätta runt överallt byggde hon en mur på gården. Och inte vilken mur som helst. Den är 20 meter lång, i genomsnitt en och sextio hög och en meter tjock. Men det verkligt märkvärdiga är utformningen. Sidorna är täckta av skulpturala mönster i infärgad betong - påfåglar, jätteblommor och vilda ornament. Muren kröns av pyramidformade torn och här och var har medicinburkar av glas fogats in, som får solens strålar att studsas. Parallellt med byggandet, som tog sju år, arbetade Ruth Lander som sjuksköterska och skötte ett stort hushåll.

Man häpnar. Resultatet är fullkomligt enastående; en sagomur mitt i allra vardagligaste livet.

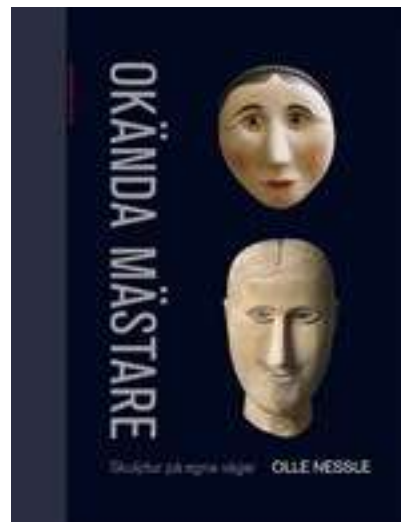
När "Okända mästare" är som bäst skildras personer från nu och då med en säregen driv- och uttryckskraft. Folkliga konstnärer, säger pressmeddelandet. Det är ett knepigt begrepp som man helst vill slippa. Vem är folklig? I vems ögon? Och när slipper man förledet och beskrivs som konstnär rakt upp och ner? Men boken i sig känns angelägen. Den påminner om att människan är så mycket större än de konsumenter som samtidsandan vill reducera oss till. Vi är - eller kan vara - skapande.

Sedan är inte alla arbeten, presenterade på 150 sidor med text och bild, lika storartade: vissa mer kuriösa, några på sin höjd trivsamma. Boken hade blivit en av de absoluta favoriterna i bokhyllan om fler hade Nibblesbacketokens kvaliteter, den i dag bortglömde C Lundberg som i slutet av 1800-talet byggde fantastiskt detaljrika och suggestiva reliefer med hjälp av man tager vad man haver-material som näver, granskott och lava. Eller, kanske ännu hellre, fler av Jan Erik Svennbergs art, han som i trettio år snickrat trämoskéer i färgglad Disneystil, från början inspirerad av en moskébild i Allers.

Det så tydligt subjektiva och ojämna urvalet är volymens både svaghet och charm. De gamla, snidade, framsmekta träfigurerna är påtagligt många, men vår tid känns ofta långt borta. Jag saknar personer som ser inspirerande möjligheter också i vårt moderna samhälles restmaterial. Riktigt bra gatukonstnärer kanske? Men, å andra sidan, ligger det bara en gnutta sanning i att "tälja är något av en folkrörelse", som det sas på Nordiska museets sommarslöjdsutställning "Figurer i trä", borde täljande och trä intressera många läsare.

Olle Nessle döljer i varje fall inte sin fullkomliga förtjusning. Jag skulle vilja se fler skriva som han om egensinnigt utförda konst- och hantverk och människorna bakom; varmt, njutningslystet och distanslöst. Här råder ingen skenbar objektivitet, här härskar förälskelsen.

Malin Vessby

Silvermedalj, Olle Nessle

Svenska Hemslojdsforeningarnas Riksförbunds, SHR, har beslutat tilldela Olle Nessle hemslojdens förtjänstmedalj i silvermedalj för mångårig och förtjänstfull medverkan i tidskriften *Hemslöjden*.

Olle Nessle har skrivit i *Hemslöjden* sedan 1987, alltså i drygt 20 år. Genom åren har det blivit långt över 100 artiklar, alla med hans personliga stil. Hans nyfikenhet, entusiasm och lätta tonfall har vunnit många läsares hjärtan och även lockat nya prenumeranter. Hans artiklar har satt sin prägel på tidskriften. De har också låtit tala om sig och gjort att tidskriften uppmärksammats i andra medier.

Olle Nessles främsta område är folkkonsten, både i Sverige och i världen, ofta med fokus på utövaren. Han har bidragit till att folkkonsten mutats in som ett självskrivet ämne på tidskriftens sidor. Han har skrivit reportage, personporträtt och bokrecensioner. Genom sina egna praktiska slöjdkunskaper har han också medverkat med beskrivningar på saker att göra själv. Hans praktiska kunnande, inte minst kring äldre folkligt måleri, har också gjort honom till en efterfrågad kursledare, främst vid Sätergläntan och hos Hemslöjden på Gotland, och gett honom uppdrag i dekormåleri på Nordiska museet.

Alltsedan han skrev sin första artikel i *Hemslöjden* – om färgmästaren hos Bergå – har han, uppmuntrad av dåvarande chefredaktören Katarina Ågren, regelbundet levererat uppslag och artiklar till tidskriften. Framför allt har han uppmärksammat verk av de människor som uppfylla av en särskild, frivuxen kreativitet skapat konst utan minsta anspråk på att betraktas som konstnärer. Dessa konstnärers verk har inte sällan förkommit, förmulnat eller avsiktligt förstörts. Genom sina artiklar i *Hemslöjden* och genom boken *Okända mästare* som just utkommit på Hemslöjdens förlag har han räddat arbeten av betydande, men okända, svenska mästare åt eftervärlden. Boken, där artiklar ur *Hemslöjden* kompletterats med nyskrivet material, fyller en lucka både i konstboksfloran och i hemslojds litteraturen. *Okända mästare* är en prestigefylld titel i Hemslöjdens utgivning. Vi är övertygade om att den kommer att locka en stor läsekrets inom hemslojdsrörelsen – och även nå nya och stora grupper med folkkonstens och hemslojdens speciella budskap.

NYTT

Nyhetsredaktör Frida Engström
Vik. nyhetsredaktör Maria Marchner
frida.engstrom@hemslojden.org
tel 08-441 43 10

Olle Nessle och Eva Anderson med SHRs silvermedaljer.

SILVERMEDALJER TILL OLLE NESSLE OCH EVA ANDERSON

■ På Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbunds årsstämma tilldelades länshemslojdskonsulent Eva Anderson, Stockholm och författaren Olle Nessle, Sala, SHRs förtjänstmedalj i silver.

Hemslojdens förtjänstmedalj utdelas av styrelsen för Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund, SHR, och utgör belöning för »framstående förtjänster om hemslojdens främjande eller för mångårigt och skickligt hemslojdsarbete».

Ur motiveringarna:

»Eva Andersson tilldelas SHRs silvermedalj, då hon under mer än ett kvarts sekel har tjänat och arbetat för utvecklingen av slöjden i Stockholms län, i länsöverskridande projekt, på riksnivå och med sina kontakter internationellt. Oavsett om hon letat nälbundna vantar på dammig vindar, undervisat

barn i att binda gräskronor, sålt mönstersatser i butiker, skrivit inspirerande texter om folkkonsten i Sorunda, inventerat gammal slöjd, bräkat lin eller berättat om vävning eller konsulentens arbete har hennes ständiga motto varit – Fröjden i slöjden!»

»För sin nyfikenhet och entusiasm, sina djupa kunskaper och sitt lätta tilltal som vunnit många läsares hjärtan. För att han med säker blick för det unika spårat upp folkliga konstnärer och slöjdare, i Sverige och i världen, och lyft fram skulpterade drömvärldar och slöjd med renhjärtat uttryck, långt bortom all konformitet. För sin mångåriga och förtjänstfulla medverkan i tidskriften Hemslojden, med texter som inger hopp och flyttar gränser, tilldelas Olle Nessle SHRs silvermedalj.»

NY PROJEKTLEDARE FÖR SLÖJDKLUBBEN

■ SHRs barnverksamhet Slöjdklubben har fått en ny projektledare. Signhild Olsson, som tidigare lett Slöjdklubbens arbete, har gått vidare till nya utmaningar som rektor för en högstadieskola i Ockelbo. Ny projektledare för Slöjdklubben är Andreas Sohlberg, som tillträdde tjänsten i augusti.

Andreas har en bakgrund som slöjdare och hantverkare, och har bland annat jobbat som teatermaskmakare och projektledare. Han har tidigare också arbetat med Slöjdcirkus.

Som projektledare för Slöjdklubben kommer han att fortsätta arbetet med att nå ut till så många barn som möjligt, med särskilt fokus på att nå barn med funktionshinder och barn med annan etnisk bakgrund.

– Jag ser fram emot att arbeta med ett av hemslojdsrörelsens allra viktigaste utvecklingsprojekt, säger Andreas Sohlberg.

Andreas Sohlberg är ny projektledare för Slöjdklubben.

NY STUDIE AV SLÖJD SOM NÄRINGSREN

■ Det finns en stark tillväxtvilja inom hemslojden – drygt hälften av de slöjdare som inte redan helt försörjer sig på sitt slöjdande skulle vilja göra detta om möjlighet fanns. Det visar en ny studie av hemslojden som näringsgren som Nutek, verket för näringslivsutveckling, har gjort på regeringens uppdrag. Syftet med studien är att kartlägga och beskriva hemslojden som näringsgren utifrån aspekter som omfång, sysselsättning, hur näringen är organiserad, vilka utmaningar som finns, hur affärslogik, utbildning med mera fungerar.

Rapporten visar att omsättningen i butiker som säljer hemslojd har ökat under senare år och att det växande intresset för design och unika produkter talar för att marknaden för hemslojdsprodukter kommer att växa ytterligare framöver. Men för att denna potential ska kunna utnyttjas krävs troligen ett nytänkande inom hemslojden med en tydligare inriktning mot närings- och entreprenörskapsfrågor, menar man i rapporten.

Läs hela rapporten på www.nutek.se

Olle Nessel visar sina samlade gubbar

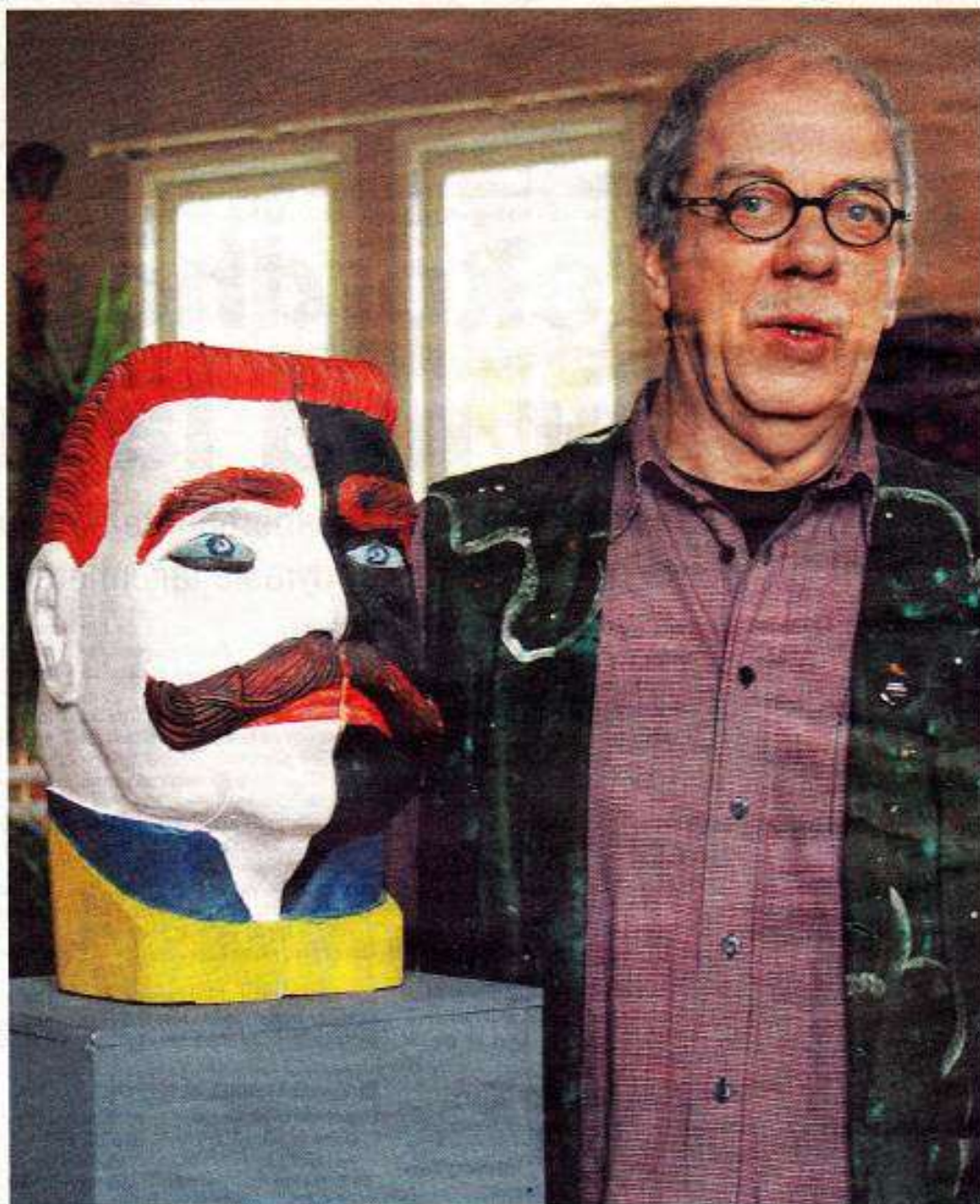

FOTO: INGALILL FORSS NORBERG

SAMLAR FOLKKONST. Skribenten, bildläraren, samlaren med mera Olle Nessel har gjort ett urval av sina samlingar av svensk folkkonst. Annan Konst kallar han den utställning som öppnas i Kulturkvarteret Täljstenen på lördag.

Sidan 8

Sala Allehanda 9 april 2008

Okända konstnärers konst – nu lyfts den fram i ljuset

Olle Nessle väljer ur sina samlingar av svensk folkkonst.
Gör utställning i Kulturkvarteret Täljstenen och ger ut bok.

SALA. Annan Konst heter utställningen, som samlaren Olle Nessle visar med början på lördag. Annan konst, och andra konstnärer än vi är vana att se på utställningar. Här stämmer det vardagliga möte med fantasin och originaliteten.

I stora salen i det gamla missionshuset, där Olle Nessle bor, står de först utvalda uppställda.

En kurvig kvinnofigur, som vid första anblicken ser ut att vara skuren ur ett enda träblock. Tittar man närmare ser man att blocket består av sammanklistrade tändstickor. Vem är det som suttit och mödosamt fogat samman alla dessa stickor? Konstnären är okänd.

Ett grovhugget manshuvud, med drag av såväl Branting som Stalin, skarpt bemålade i rött, vitt, svart, gult och blått. Vem har gjort det, vilken var tanken? Ingen vet. Konstnären är okänd.

ANDRA FIGURERS UPPHOVSMÄN känner Olle Nessle till.

– Den här sjungande kvinnan är gjord av Bengt Eriksson i Östervåla, som gjort många fantastiska saker, säger han och fortsätter:

– Salabon Jan-Erik Svennberg finns förstås också med i utställningen. Jag har följt honom sedan jag kom till stan på 70-talet.

MÅNGA AV FÖREMÅLEN berättar om ett samhälle som inte längre finns, som är historia både socialt och kulturellt sett. De allra flesta av föremålen i Olle Nessles samling är av äldre datum och skaparna finns inte längre i livet.

– Gemensamt för skaparna av den folkliga konsten är att de må-

SAMLAR FOLKKONST. Olle Nessles intresse för folkkonst vaknade redan när han var i 20-årsåldern, men då handlade det om afrikanska föremål. Med tiden har han också skaffat sig en diger samling svensk folkkonst.

FOTO: INGALILL FORSS NORBERG

KÄNDA FOLKKONSTNÄRER

Döderhultarn, Axel Petersson, var född i Småland 1868, dog 1925. Mest känd för sina grovt skurna skulpturer av både människor och djur. Bröllopet, Begravningen och

Husförhöret är några av hans skulpturgrupper. **Lim-Johan** var från Hälsingland, hette Johan Erik Olsson och levde åren 1865-1944. Målade djur, natur och

andra motiv från hemtrakterna.

Gustaf-Jon, öländsk bonde och träsnidare, hette Johan August Gustafsson. Föddes 1852 och dog 1932.

namnet folkkonst och nu ställs ut i Kulturkvarteret Täljstenen med början på lördag. Utställningen pågår till och med den 1 maj.

– Samlandet går till så att jag inte vet var grejerna finns förrän jag ser dem. Det kan vara på loppis, i antikaffär eller på internet. Och det går bara en bra grej på 500 slätstrukna. Det finns massor av döderhultarplagiat, säger han, som snart kommer ut med en bok om dessa okända mästare.

lar, skulpterar eller bygger i en omfattning som vore de professionella. Men ofta gör de sina alster enbart för sin egen del. Ibland är det tyvärr också så att deras omgivning gömmer undan sakerna.

– Jag har saknat ett samlat grepp om denna folkkonst. Det

finns inte mycket skrivet om den, bortsett från de mest kända som Döderhultarn och Lim-Johan.

OLLE NESSLE är en samlare av stora mått. Exotiska huvudbonader, drakar, mattor och så skulpturer och målningar, som får gå under

INGALILL FORSS NORBERG

ingalill.forss-norberg@ingress.se
0224-561 38

i Sverige

Moskéerna i Sala

OLLE NESSLE TEXT ANITA JOHANSSON BILD

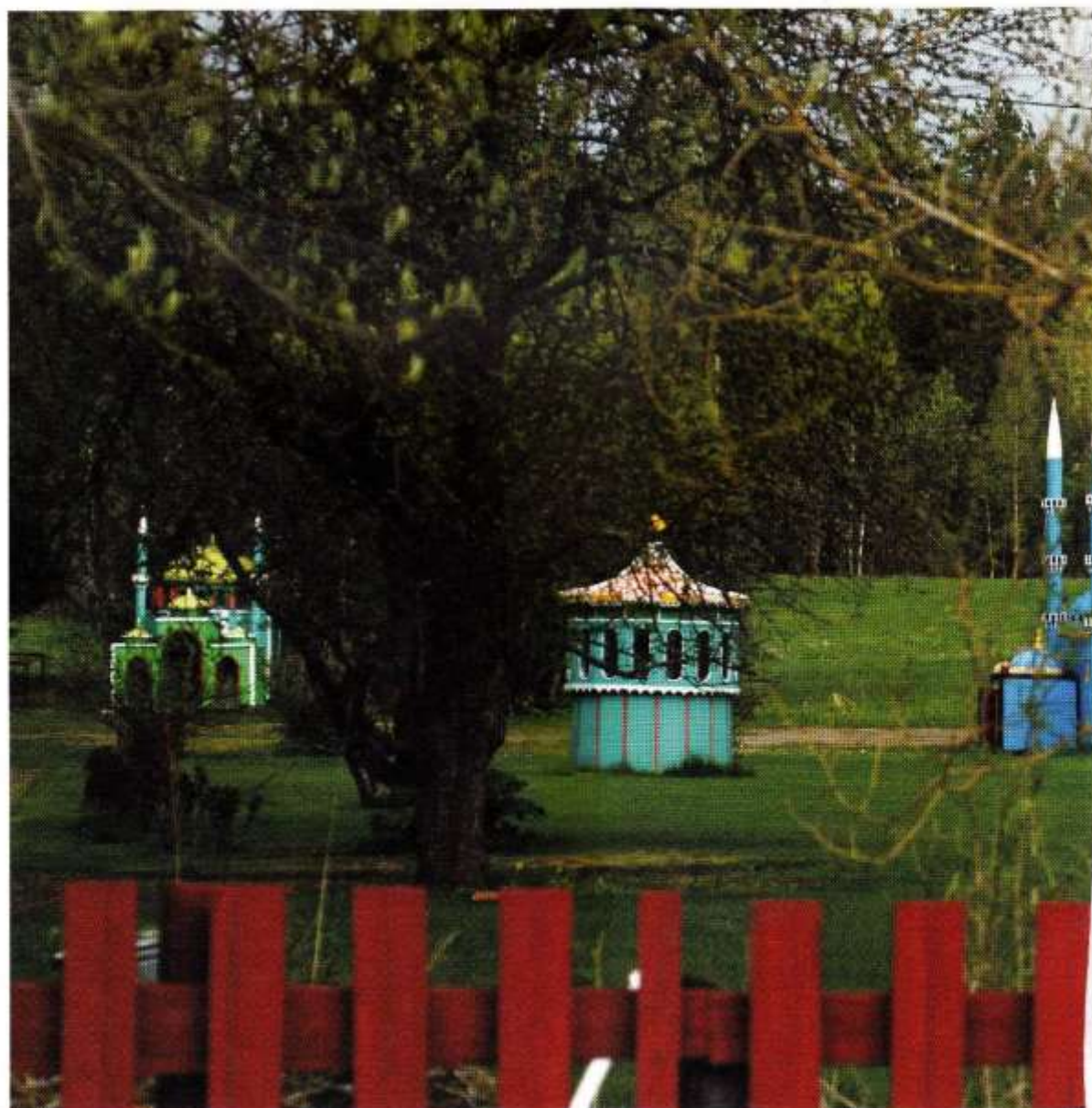
Jan Erik Svennberg besökte Istanbul för första gången 1979. Då hade han redan byggt på sin första moské på tomten i Sala i tre år. Nästan trettio år senare bygger han vidare på sitt livsverk.

I en liten skog alldeles i utkanten av Sala skimtar märkliga byggnader mellan träden. Där finns moskéer som sprakar i starka färger, gravstenar med inskriptioner som för den oinvigde ser arabiska ut. Där finns också stora träskulpturer, bland annat ett monument som föreställer Kemal Atatürk, Turkiets förste president. Hela anläggningen gör ett drömskt och märkligt intryck. Skogen och den lilla trädgården runt bostadshuset har förvandlats till en

poetisk sagomiljö, där orientalisk arkitektur alldeles självklart spirar tillsammans med björkar och blåbärsris.

Den som har skapat detta heter Jan Erik Svennberg. Den första moskén byggde han för ungefär trettio år sedan. Men hans drömmar om orienten var äldre än så.

– Det har legat och grott sedan jag var ung i början av sextiotalet. Då läste jag Allers och Haakon Micheles artiklar om Orientexpressen. Han reste genom Italien, Jugoslavien och Bulgarien innan han i det femte avsnittet var framme i Istanbul. Då fick jag se en bild som visade en gata med människor och spårvagnar. Där fanns bärare med fez och mustascher som släpade på en hel stapel av stolar, och i bakgrunden syntes den Blå moskén. Den bilden fascinerade mig och jag tittade på den länge. Jag kom-

mer också ihåg bildtexten: "Dystra minnen i Istanbul."

– Varför började du bygga moskéer?

– Det beror på byggnadsstilen som jag tycker är så speciell och fascinerande. Fast en del som jag byggt har varit rena fantasier. De som tror på reinkarnation säger att jag kanske varit turk i ett tidigare liv.

Jan Eriks moskéer är byggda med enklast tänkbara verktyg. En yxa, en fogsvars, en hammare och några stämjärn har varit tillräckligt. Inte ens en elektrisk såg har han använt sig av. Kupolerna, som är byggda på bågformiga spant, består av ett mycket stort antal klossar tillsågade i rätta vinklar för att passa in på sina rätta platser och tillsammans bilda den komplicerade form som en kupol är.

– Var det inte svårt att lösa konstruktionen av kupolerna när du byggde din första moské?

– Jo. Jag gjorde en cirkel på golvet med hjälp av ett snöre och en spik. Sen la jag ut klossar efter cirkeln och sågade till dem så att det skulle passa. När jag sen skulle slå ihop dom med hjälp av en blytråd så trodde jag aldrig att det skulle gå. Jag trodde inte jag skulle klara av det. En gubbe som kom in genom dörren sa: "Va fan håller du på med? Det där ser ju ut som en orm." Sen kom jag på att jag skulle göra bågtakstolar. Sexton stycken behövdes det, så blev det en kupol. Hela vintern höll jag på och dona och på våren var den klar. Sen har jag byggt ytterligare några stycken i större format, men jag har ju också byggt om och reparerat en hel del. Vartannat år måste jag måla om dem så att de inte ruttnar.

Blå Mosken eller Sultan Ahmed I:s moské uppfördes under 1600-talet. Sven Eriks variant mäter 6 meter på längden, 4 meter på bredden och nästan 4 meter på höjden. Den påbörjades 1976 men är ännu inte färdig. Jan Eriks egna verkliga favoritbyggnader är två Blå Mosken och Ahmed III brunnbyggnad i Hagia Sofia.

Ovan: I förgrunden syns Askerlik hatırası, Soldatminne och i bakgrunden Bagdadkuskpalatset. Det orangea kupolen är en avbild av Sällhetens port i Topkapı.

Nedan: Selimmosken. Den ligger inte i Istanbul utan i den lilla staden Erdine, knappt två mil gränsen till Bulgarien och mindre än en mil från den grekiska.

Den här utställningen visar ett antal målningar och skulpturer ur den samling av folklig konst som jag har plockat på mig under de senaste 30 åren. Urvalet baseras helt på vad jag personligen gillar. Även om samlingen bygger på mitt godtycke har det inte varit lätt att hitta de här föremålen. Det finns i nuläget ingen marknad för den här sortens bilder och inget som talar om var de finns, följaktligen måste man leta rätt på dem. Enkelt uttryckt kan jag säga att för varje föremål som jag förvärvat har jag tittat på mängder av skulpturer och målningar som jag inte vill ha. Jag hade turen här i Sala, att för mer än tjugofem år sedan lära känna både Jan Erik Svennberg och Bengt Eriksson från Östervåla, två verkliga mästare inom sina respektive genrer. Att jag fått köpa flera verk av dem har varit en inspiration för fortsatt samlande.

Olle Nessle

1. *Muslimsk gravsten*, Jan Erik Svennberg sent 70-tal. Räddad från Jan Eriks vedhög, rötdad och svårt sargad av hästmyror.
2. *Blomsterstilleben - rosor*. Signerad Hedman. Hittad på loppmarknad i Insjön, Dalarna.
3. Typisk målning av "Björnjägarn" Nils Rundgren som luffade i Västmanland och Dalarna på 1960-talet.
4. "Branting eller Bismark?", målad porträttskulptur, anonym upphovsman, ingen signatur, hittad i Sala.
5. *Landskap med gård*. Signerad E. Sjödin. Inköpt i loppisstånd på torget i Sala.

6. *Stadsbild från Istanbul med Galatabron*, Jan Erik Svennberg, olja på masonite. Målad omkring 1970 och ett av JES tidiga verk.

7. *Kvinnoskulptur*. Figuren har skurits ur ett block av sammanlimmade avbrända tändstickor. Anonym, köpt på nätauktion.

8. *Skridskoåkande dam*. Skulptur i trä, anonym, loppisfynd.

9. *Erotisk dröm*. papier machéskulptur av Bengt Eriksson. Ingår i en svit med erotiska bilder som BE gjorde på 1970-talet.

10. *Vinterlandskap med stor bondgård*. Olja på duk, 1907, sign "Barndomshemmet" i vänstra hörnet Carl Oläsligt efternamn i högra.

11. *Katalandskt landskap*, Jan Erik Svennberg, målad efter en bilresa till Spanien av den då 18-årige JES. Ev. hans första målning.

12. *Adnan Mendere*, olja på masonit, Jan Erik Svennberg. JES har målat nästan alla turkiska premiärministrar från Kemal Atatürk och framåt i flera versioner.

13. *Stor träskulptur*, gjord med motorsåg och yxa. Upphittad i en skog utanför Sala.

14. *Elefant och hund*, papier maché, anonym. Hittad i Hedemora.

15. *Huvud* gjort av en svamp och kiselstenar. Åke Söderstedt, Sala.

16. *Skärslipare*, träskulptur av Viktor Olsson, Sandviken.

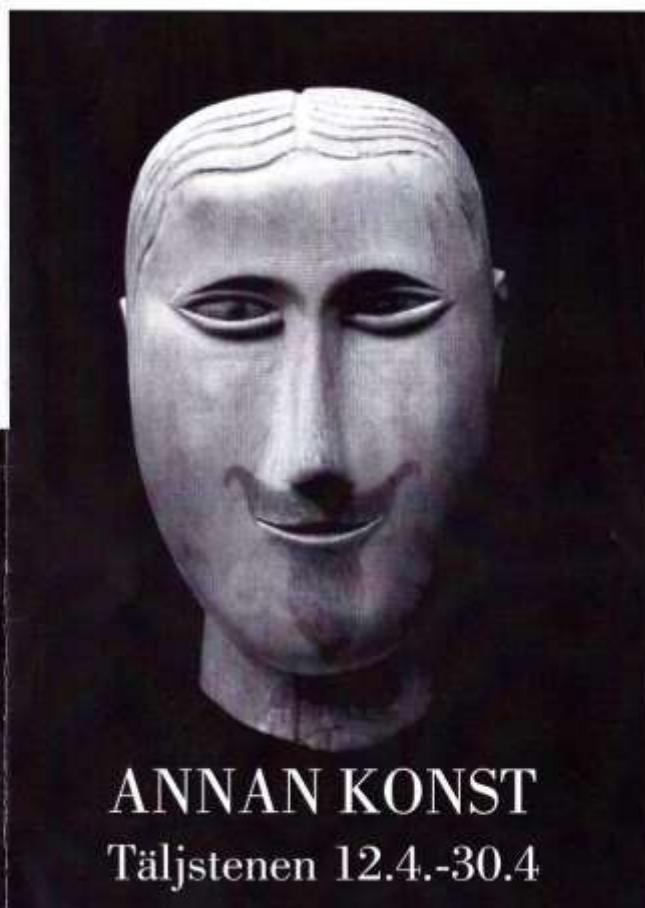
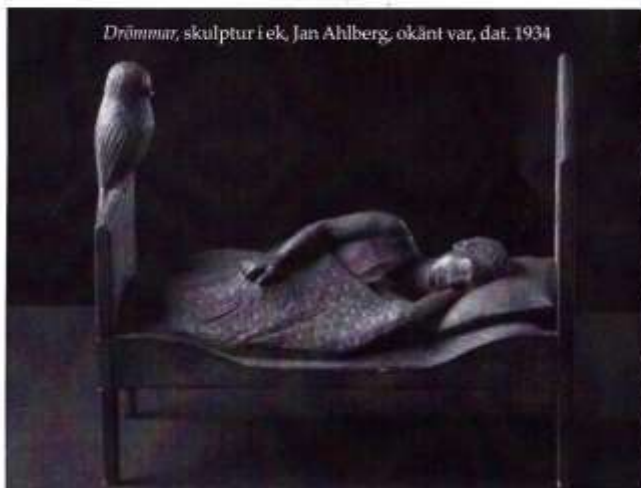
17. *Stadsbild från Istanbul*, Jan Erik Svennberg 1970-tal.

18. *Jakter på kärleken*, Bengt Eriksson, olja på masonite.

19. *Byst av trä*, Jan Erik Svennberg

20. *Stockholmsky med gamla stan och slottet*, färglagd blyerts-teckning. Anonym, hittad i Göteborg.

Drömmar, skulptur i ek, Jan Ahlberg, okänt var, dat. 1934

ANNAN KONST
Täljstenen 12.4.-30.4

Vem är egentligen den där Olle Nessle? Ingen läsare av *Hemslöjden* har kunnat undgå att stöta på hans namn. I över tjugo år har han medverkat på sidorna i denna tidskrift, och i långt fler än hundra artiklar har han lyft fram folkliga konstnärer och skickliga slöjdare och hantverkare. Men vem är han själv?

FOLKKONSTSPEJAREN I MISSIONSHUSET

TEXT CELIA B. DACKENBERG
FOTO JAN STORM

IVILKEN ÄNDE ska man börja när Olle Nessle ska presenteras? När han skrev sin första artikel för *Hemslöjden*? Det var i alla fall 1987, och han porträtterade färgmästaren på Bergå, Dag Fredrixon. Eller ska man utgå från dagsläget? Med den nyvunna friheten efter ett långt yrkesliv? Där han bor utanför Sala, med sambo Kerstin och två katter i ett gammalt missionshus. Där kyrksalen har tillräcklig takhöjd för att rymma hans folkkonstsamling både högt och lågt. Eller borde man rentav börja från början?

OLLE NESSLE är född i Stockholm, mitt emot Centralen, på Klara Norra Kyrkogata. Hans far och farfar var antikhandlare, vilket kanske har bidragit till hans intresse för gamla saker. Varje sommar kör han tillsammans med sin bror till antikmässan i Nora, där de reser sitt torgstånd med skylten »Nessle & Nessle. Antikhandlare i tredje generationen». Där försöker de under ett par dagar sälja de föremål som de bestämt sig för att de måste skiljas från. Men det är inte de »fulaste» sakerna Olle vill göra sig av med. Tvärtom. Han riskerar till och med att komma hem med nya fynd som omvärlden har svårt att inse charmen med.

JA, NI SER. Det är svårt att hålla en rak linje i den här berättelsen. Utvikningar och trådar som leder vidare åt olika håll hör till bilden när man pratar med – och om – Olle Nessle.

Men på något konstigt sätt brukar de alltid leda tillbaka till huvudspåret igen. Som nu. Olle slutade skolan i förtid – han blev relegerad som femton-åring, och hans första jobb blev som pressbyråanställd tidningsförsäljare på tågen. Men lusten till form och skapande pockade på, och han sökte till Konstfack, avdelningen för reklam och bokhantverk. Efter utbildningen arbetade han några år i yrket, illustrerade ett par böcker och hamnade i reklambranschen.

– Jag gjorde så mycket karriär att jag satte i halsen, säger han. Efter Parisrevolten 1968 fick jag nog av reklamvärlden.

MED LENINS porträtt på väggen och Pravdas logga i stället för sitt namn på dörren hade han presenterats för besökare som »firmans kommunist». Man lät honom hållas så länge han sålde margarin, men det var dags för honom att röra på sig. Det blev Konstfack igen, den här gången Teckningslärarinstitutet. Det var under de dramatiska åren i övergången mellan 60- och 70-talen, med en bitvis mer frustrerande än dynamisk mix av gammalt innehåll och revolutionära idéer.

– Då fick jag en överdos av proletärrörelse! Men som gammal sosse kändes det konstigt att bli betraktad som ultrahöger.

DET SOM VAR verkligt givande var kurserna i »tredim», menar han, de som leddes av skulptörerna Olle Adrin och Nils Bruhland. Och så grafiken med Birger Forsberg, som inte bara var skicklig lärare och grundare av

Vävarbyn i Harrania i Egypten utan också den stora ikonen – iförd drakdräkt – vid Konstfacks drakfester på Gärdet.

EFTER AVSLUTAD utbildning arbetade Olle Nessle på olika platser i landet, nu med stor familj. (Just det, han var gift med Lena Nessle, också välkänd från *Hemslöjden*.) De sista trettio åren som lärare undervisade Olle i bild, konsthistoria och svenska vid gymnasiet i Sala.

– Jag har alltid gillat att undervisa. Det är en utmaning som passar mig att få agera inför en publik. De gånger jag råkar ut för att inte lyckas fånga intresset hos en grupp blir jag skakad, det

är en skräckupplevelse. Som när man någon gång står inför tuggummituggande

ungdomar som det är omöjligt att intressera för någonting, när man kämpar och ingenting händer. När man har nollställda ansikten framför sig och det känns som att titta på en massa fiskbullar, då är man i ett desperat läge som pedagog. Men mina egna erfarenheter av att inte trivas i skolan som elev har varit en tillgång.

ÄVEN OM HAN gått in för undervisningen med liv och lust har Olle periodvis arbetat mindre än heltid för att kunna ägna sig åt sina andra omfattande intressen. Som drakar och drakflygning. Han har skrivit två drakböcker, den senaste kom ut i höstas, och varje år reser han till någon av världens drakfesti-

valer. I år blir det Bali. Folkligt, dekorativt måleri är ett annat område han fördjupat sig i, och han har både målat fondväggar på Nordiska museets folkkonstutställning, hållit en rad kurser på Sätergläntan och för hemslöjden på Gotland och gett ut en bok om schablonmåleri.

SKRIVIT HAR HAN gjort hela tiden – eller nästan. Det var när Katarina Ågren, chefredaktör för *Hemslöjden* på den tiden, beställde artiklar av honom och uppmanade honom att fortsätta, som det tog fart på allvar. Folkliga konstnärer och slöjdare är hans favoritämne.

– Det som drabbar mig i hjärttrakten är när det syns hur någon kämpat med material och form, stött på problem men vägrat ge upp, säger han.

MEN HUR GÖR HAN för att hitta alla de märkliga skapelser han skriver om – och emellanåt förvärrar? Han är förstas ofta på jakt efter arbeten av dessa frivuxna konstnärer med det rätta renhjärtade uttrycket. Han går förstas på loppisar och i antikbodar och tillbringar en hel del tid på nätet. Ändå är det tillfälligheter som gör att han snubblar över de bästa fynden – även om det kan gå långt mellan gångerna. Han kan vara ute med bilen på väg mot ett noga utstakat mål, men råka hamna någon helt annanstans. Och på dessa villovägar stöter han emellanåt på något helt oväntat och underbart.

»Ibland måste man köra fel för att komma rätt.«

Olle Nessle med några av sina gummor och gubbar i kyrksalen i det gamla missionshuset i Gamsebo.

HEMSLÖJDEN 2008/3

– Ibland måste man köra fel för att komma rätt, säger han. Så är det med det mesta här i livet, enas vi om.

SOMVANLIGT har Olle ett literärt citat i bakfickan som belyser det vi talar om. Den här gången hämtat från romanen *Moby Dick* av Herman Melville. När en konstig ö dyker upp vid horisonten sätter den myror i huvudet på kapten Ahab, som för ett litet resonemang med sig själv. Han utbrister: »This island isn't on any map». Men tillägger genast »— no real places are». Vad ska man med kartor till när det verkligen intressanta finns någon annanstans!

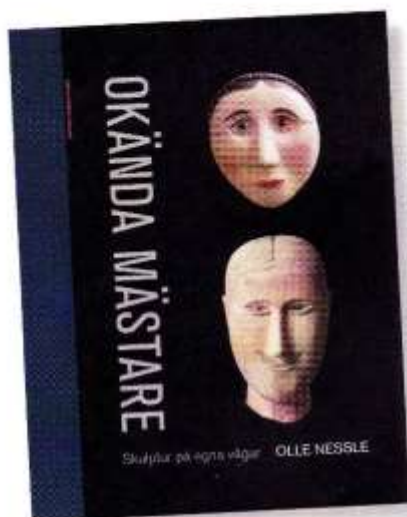
I DAGARNA har Olle Nessles senaste bok kommit ut, *Okända mästare*, på Hemslojdens förlag. Skulpturerna och byggnationerna i boken har han hittat vid resor kors och tvärs i landet. En del av upphovsmännen har han kunnat spåra upp, även om de flesta har verkat före vår tid, och några helt makalösa verk har han hittat – i museimagasin, i bodar och uthus eller kanske rentav vid någon dikeskant.

Kanske kan den här nya boken i någon mening liknas vid en kartbok. Mest över inre landskap. Några öar finns med här, både geografiska och i form av isolerade världar, och många drömmar. Och allihop är garanterat på riktigt. ♦

LASTIPS Svenska skyltar (1980), Schablonmålning (1990) och Drakar att bygga och pygga (2007). *Okända mästare*, Hemslojdens förlag 2008.

8 maj 2008
INBJUDAN

EN UNIK BOK FRÅN
HEMSLÖJDENS FÖRLAG

OKÄNDA MÄSTARE

Skulptur på egna vägar • OLLE NESSLE

Möt en rad konstnärer som aldrig satt sin fot i någon konstskola! De har gestaltat drömmar och visioner i material som funnits till hands – sten, trä, spillvirke, metallskrot, papier maché och granbarr. De har fört en tillvaro i skymundan och ofta betraktats som original av sin omgivning. Deras verk har inte sällan förkommit, förmutat eller avsiktligt förstörts. Här i boken samlas och bevaras arbeten av betydande men okända svenska mästare för eftervärlden.

Välkommen på bokmingel!

Äntligen har Olle Nessles nya bok *Okända mästare* kommit från pressarna! Därför vill vi bjuda in dig att fira med oss. Kom och träffa författaren, bläddra – och skåla för denna ovanliga bok! Ett litet tilltugg blir det också. Och, förstås, ett unikt releasepris för speciellt inbjudna just denna kväll. Välkommen!

Hemslöjdens förlag/
Celia B. Dackenberg

Svensk Slöjd • Nybrogatan 23
(T-bana Östermalmstorg)
torsdag 22 maj 18.00–21.00

Möt Olle Nessle och hör honom berätta om konstnärerna i boken.
OSA till butiken@svenskslojd.se senast måndag 19 maj.

Hemslöjdens förlag • www.hemslojden.org.

Figurer i rörelse är ovanliga i folkkonsten. Denne berusade man – på väg att ramla av sin pall – har troligtvis ingått i en gruppskulptur. Höjd 18 cm. Anonym upphovsman.

Bodil Löfgren i Sala är en mångsysslare – eller »altmåligevinna» som Olle Nessle kallar henne med ett eget dansksvenskt ord. Hennes speciella papperslyktor har sitt ursprung i en barndomsperiod i dåvarande Östpakistan. Men det var hemma i Luleå hon fick ett grundmurat förhållande till traditionen och görandet, när en hoper mostrar som slöjdade julstjärnor för Hemslöjden där lät henne vara med och arbeta.

◀ Josef, Maria och barnet. Stjärnan och änglarna finns med, men de traditionella fåren har fått ge plats åt en flock katter.

Altmuligkvinnan med papperslyktorna

TEXT OLLE NESSLE

FOTO JAN STORM

I EN DANSK tidning såg jag en gång en platsannons där man sökte en *altmuligmand*. Att vara någon för vilket det mesta var möjligt verkade väldigt avundsvärt och lockande i mina öron, även om ordet betydde något helt annat. Bodil Löfgren protesterar när jag föreslår rubriken ovan, ändå tycker jag att hon i många stycken lever upp till den.

Bodil och jag bor i samma småstad och i sådana miljöer korsas ens banor då och då genom åren utan att man för den skull umgås. Första gången jag träffade Bodil var för 25 år sedan, då jag var konferencier på en amatörkabaré och presenterade henne för publiken som sångerska. Några år senare såg jag känsliga och uttrycksfulla teckningar av henne på en utställning.

Sedan har vi kanske hejst på varandra på Konsum tills för två år sedan. Då öppnade och drev Bodil ett fik i Salas nyöppnade lilla kulturhus i anslutning till Aguelimuseet. Men det var inget vanligt fik, sådana har vi ganska gott om i vår stad. Med Café Anna, som fiket heter (uppkallat efter Ivan Aguelis snälla mamma) fick det glesa beståndet av kulturarbetare i Sala en mötesplats, ett ställe dit man gick i hopp om att träffa andra. I en i sig själv ganska otrivsamt lokal lyckades Bodil skapa atmosfär och stämning.

En sådan mötesplats hade vi aldrig haft förr. Närmare Operabaren har vi aldrig varit i Sala.

EN DAG STÄLLDE så Bodil ut lampor som hon gjort av papper. På lysande cylindrar av kraftigt ritpapper hade hon byggt bilder och dekorer i flera skikt så att de framträdde i silhuett när de genomlystes. Hon hade klippt och skurit bilder av djur, blommor och figurer. Hon hade också stuckit igenom stora partier med nål så att det uppstod små intensivt lysande punkter som likt stjärnor gav liv åt ytorna. Jag insåg genast att mitt hem inte var komplett utan en sådan här lampa. Praktpjäsen på utställningen, enligt min uppfattning, var den lampa som framställde Josef, Maria och Jesusbarnet under en stor och strålende stjärna på en gnistrande himmel. I stället för de vanliga fären och åsnorna omgavs gruppen av glada katter med svansarna i vädret. Den lampan sprider numera julstämning i mitt hem, oavsett årstid.

JAG TRÄFFAR BODIL i hennes trivsamma och levande hem. Att intervjuar henne är inte svårt. Det är bara att lyssna.

– Jag bodde med familjen i det som då var Östpakistan, numera Bangladesh, när jag var 12 år. Pappa var rektor på en yrkeskola nära gränsen till Burma. Där byggde jag miljöer av papp och papper. Jag hade massor av tid, det fanns inte mycket annat att göra. Jag har alltid gillat att hålla på med händerna, fast jag

► Bodil Löfgren gör sina cylinderformade lampor av stadigt papper och tunna pappersklipp. Elefanterna finns med från barndomen i Östpakistan.

▲ Den hängande lampen liknar en uppochnedvänd vas där små färgglada blommor av okänd sort strömmar ut i ljusflödet.

egentligen känner mig rätt klumpig. Jag är uppväxt med en hopar mostrar som slöjdade. De var bondkvinnor, för dem var det en lyx när de kunde och hann slöjda. De vävde och gjorde korgar av rot. När det var bråttom och de skulle leverera till Hemslöjden, speciellt till jul då de gjorde julstjärnor av säv, då fick jag hjälpa till.

– Jag minns Hemslöjdsbutiken i Luleå, det var så fint där. Det var som en annan värld.

– Men jag ville bli stor och komma bort från Luleå, så jag hoppade av skolan efter gymnasiet och sökte mig till sjuksköterskeutbildning i Stockholm. Sedan jobbade jag inom sjukvården från det jag var 20 tills jag var 50. Men jag har ju alltid velat göra något annat, berättar Bodil.

– JAG GICK ETT ÅR på Västerås Konstskola, och det var fantastiskt. Vi hade modellmålning tre dagar i veckan, samtidigt med en stor frihet och spännande diskussioner. Det var inte bara att få hålla på, att få arbeta ostört öppnade sinnet mot ett meditativt tillstånd där det kom in nya tankar. Det är den känslan som gör att man vill fortsätta.

– Jag undrar om det finns sådana skolor i dag. I så fall borde de K-märkas. Jag tecknade mycket och tänkte att jag alltid skulle hålla på med det, men så blev det inte. Jag kan längta tillbaka till det tillståndet.

– Det är så jävla roligt att teckna. Ibland behöver man känna det där – att man kan få till det.

– De fula grejerna hör till. Man måste stå ut med dem. Man kan inte hoppa över misslyckandena. Känslan av att aldrig bli riktigt nöjd fungerar som en drivkraft. Man skiter i om det blir fult, man bara fortsätter. Hur skall man förhålla sig? Tanken på att ställa ut teckningar skulle hämma mig. Jag vill bara hålla på, utan en tanke på att visa det för någon.

– Lamporna stammar från en gravlykta som jag gjorde av papper för tio år sedan. Jag målade med akvarellfärger i blodrött, jag provade många papperskvaliteter, jag sydde i pappret och experimenterade. Papper är billigt, man kan kosta på sig att vara respektlös.

– När jag höll på med det här kände jag att jag återvände till slöjlandet. Jag har till och med ordning på mina grejer.

SEDAN ETT Knappt halvår har Bodil valt att avstå från tryggheten i ett fast jobb. Nu bestämmer hon själv över sin tid och kan ägna sig åt det hon vill och som hon längtat efter.

– Nu när jag har chansen att göra vad jag vill så händer saker i huvudet. Plötsligt vet jag inte vad som är snyggt eller fult, och det är väldigt skönt. ♦

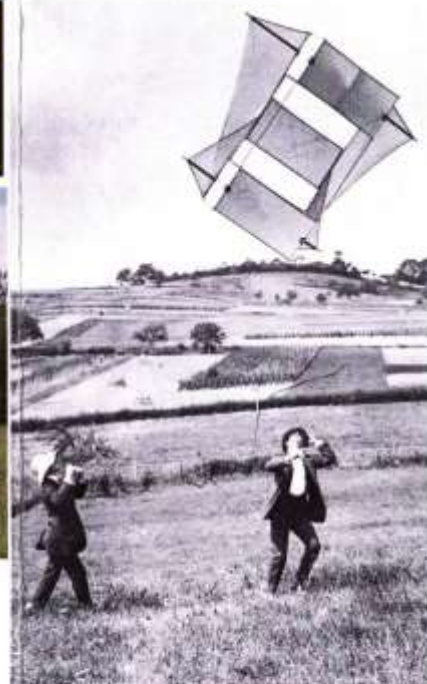
Om du vill kan jag hjälpa till att ordna en drakfest på din skola. Jag kan hålla föreläsningar med inspirerande bilder, skaffa material till drakbyggen och även leda workshop där vi bygger drakar som garanterat flyger. Om intresse finns kan vi bygga i flera dagar och då får du tid att utveckla egna konstruktioner och bygga unika flygande skapelser. Om väderet är sådant kan vi avsluta allsammans med en utomhusfest. Om du tycker att detta låter intressant: ring eller mejla till mig, så får vi diskutera detaljerna.
Olle Nessle - Gamsebo 107, 73392 Sala - Telefon 0224 - 12921 - gamsebo@spray.se

Olle Nessle, född 1940, föreläsare, skribent, drakbyggare.
Utbildad till: 1. Grafisk formgivare 1958-60 vid Konstfackskolan i Stockholm och 2. Bildlärare vid tekningslärarinstitutet 1970-73. Arbetat som Art Director på olika annonsbyråer 1965-1970 och undervisat i bild, konsthistoria och svenska vid framför alla Kungälvsgymnasiet i Sala från 1975 till pensioneringen 2005. Medarbetat som skribent i tidskriften Hemslojden sedan mitten på 1980-talet samt Kulturens Värld och Turist.
Författare till en rad fackböcker. Svenska Skyttar 1980, DRAKAR 1983,

Schablonmålning 1989, Drakar Teknik & Poesi 1990, Drakar att bygga och flyga 2007, Okända mästare - skulptur på egna vägar 2008.

Byggt årligen drakar sedan 1965 och deltagit i drakfester i Sverige och i världen. Besökt Japan, Kina, Malaysia, Indien, Thailand och Indonesien som inbjuden gäst vid drakfestivaler. Deltar årligen i Cervia Volante, konstinriktad drakfestival i Italien. Har anordnat verkstäder och byggt drakar med barnsliga själar från sex år och uppåt. Referenser: Tärna Folkhögskola, Hantverkets Folkhögskola, Leksand.

DRAKAR

Ordna drakverkstad
(och) eller drakfest

För många kanske en drake är en klumpig hembygd flygapparat som möjligen kan rusa små barn. I våra delar av världen har konsten att bygga och flyga drakar sällan blivit en sådan teknisk och konstnärlig utmaning som den är på många andra håll. Här om i världen smulas många människor i alla åldrar till stora festivaler bara för att leka med drakar tillsammans.

Det är inte svårt att bygga drakar som flyger och när du väl har lärt dig, kan du bygga drakar som ser ut nästan hur som helst. Så bygg dig en drake, leta rätt på en plats där det blåser och visa världen att den lekande människan, Homo Ludens, fortfarande har hälsan och entusiasmen. Jag kan hjälpa dig att komma igång. Jag har lekt med drakar i 45 år och ser ingen anledning att sluta.

Har du försökt bygga en drake?
Har du fått den att flyga?
Då vet du vad det vill säga att stå med hänga fötterna på jorden och samtidigt känna sig som man hade hängde bland molnen.

Har du inte varit med om detta, kan du se fram mot många fantastiska upplevelser om du läser dig drakboken.

Sala Allehanda den 22 september 2010:

Drakflygaren och kreatören leker vidare

Olle Nessle är den lekande människan i ett nötskal. Nu fyller han 70 år, men leklusten finns kvar. Gamsebo missionshus är basen, fyllt till brädden av alla hans intressen.

ALLKONSTNÄR. Att placera Olle Nessle i en fack låter sig inte göras. Han håller på med så mycket och trivs med det. FOTO: BIRGITTA ALENIUS

FOLKLIGA SKULPTURER. En skulpturhylla handlar om livet, från vaggan till graven.

GAMSEBO/VARMSÄTRA. Fyller gör han idag, den 22 september, men firandet får skjutas upp till den 22 oktober då han har många järn i elden just nu.

FÖDELSEDAG

Frågar man en medelålders Sala-bo vem Olle Nessle är, svarar de flesta: konstnär.

Men att stoppa in Olle Nessle i ett fack låter sig inte göras.

Han målar nu inga oljor, men författar, skriver artiklar, undervisar i drakbygge, tecknar, jobbar med utställningar i folkkonst och nu med medeltida kyrkoskulptur.

En del av motiveringen, när han 2003 fick motta landstingets hedersstipendium, säger allt som kan sägas om denne "donare": "För att han varit och fortsätter att vara en kulturens eldsjäl, dess obotligt entusiast och inspirationshöjare på många och vida fält".

1975 DRÖG HAN in i staden Sala med sin familj. Året därpå startade filmföretaget Olle tillsammans med Mikael Wallin Sala Filmstudio. Filmstudio finns kvar nu med 34 år på nacken.

Han var med och startade Sala drak- och tangosällskap, som genom åren rest och flugit sina drakar i många hörn av världen.

Att hålla på med drakar är att ha fötterna på jorden och huvudet i molnen.

Tre böcker om drakar har det blivit och en om folkkonst. Okända mästare heter den.

Jag älskar skapandet i stugorna, folkets konst.

EN AV HANS favoriter heter Jan-Erik Svennberg och är välkänd moskébyggare vid Annedal i Sala. Honom har Olle porträtterat i boken Okända mästare. En annan lokal folkkonstnär som har är såld på, är Bengt Eriksson som gör fantastiska papier maché-skulpturer.

Efter utbildning i grafisk design på Konstfack i Stockholm började han på en reklambyrå, men tänkte om och sökte på nytt in på Konstfack, denna gång för att bli teckningslärare.

Fram till 2005 var Olle Nessle lärare i svenska och bild på Kungälvsgymnasiet.

Jag var skittrödd inför pensioneringen, jag gillade ju mitt jobb

Jag var skittrödd inför pensioneringen. Jag gillade ju mitt jobb och eleverna.

och eleverna.

Men hans oro kom på skam. Som pensionär har han över hövan av saker att göra.

Jag och en fotograf reste till Paris för att göra en artikel om loppmarknaden där till tidskriften Sköna dagar.

Titt som tätt blir han kallad att leda drakbyggekurser med barn.

Han ska inom kort till Arboga och bygga drakar med Saab-anställda barn och blev efter utställningen, Annan konst i Göteborg, upprörd av en organisation i Finland som också jobbar med folkkonst.

Folkkonst i Finland är stort, säger han och visar mig en tidskrift. Titta här, en varg av gamla bildäck och Tarja Halkonen av bilskrot och med rosarött hår av en gammal biltvättarulle, säger han och skrattar.

NU HAR HAN blivit involverad i en utställning med medeltida kyrkoskulptur, som på många slätt har med folkkonst att göra.

Jag hoppas att utställningen, som ska hållas i Kokkola i Finland 2011, kan omfatta verk från alla de baltiska staterna också.

Han hoppas att få resa runt i de länderna och titta vad som finns.

Kyrksalen i Gamsebo är fylld av drakar och stora hyllor av

skulpturer i olika material.

Ovanför en överbelamrad smickarblänk står det "Olles verkstad".

Jag funderar på att köpa en liten bandsåg så att jag kan göra leksaker till mitt barnbarn Edith och dockmöbler till hennes dockskåp.

Det här med prylar, speciella prylar, har han fått från sin far, antikvitetshandlaren i Stockholm.

Jag växte upp med prylar i en miljö som min pappa hade scenograferat.

Från föräldrabemmet har han bara en gammal spegel, resten är loppisfynd.

Titta här, de här stolarna köpte jag på Strömsbacka, de är designade för en restaurang i Stockholm.

Tillsammans med sin bror deltar han varje sommar i Nora antikmarknad.

Då blir vi antikhandlarna Nessle & Nessle.

SAMSON KERSTIN BORGÉUS, som är textillärare, kommer med en nästan färdigbyggd ormskinnsväst. Den ska bli Olles födelsedagspresent, men ska provas.

Vi fick ett gammalt pyton-ormskinn och inspiration genom Crocodile Dundee, skämtar Olle.

Det var mycket jobb, skinnets behövde fuktas och sedan smörjas in innan det gick att sy i det, säger Kerstin.

Västen ska jag ha på hemmet, nej, jag vill inte hamna på hemmet, utan dö när jag håller på med nåt intressant och spännande.

Har behåller du lusten?

Jag har en barnslig själ, kan vara glad för småsaker och hittar något roligt i nästan allt.

BIRGITTA ALENIUS

birgitta.alenius@ingress.se
0224 56156

OLLE NESSLE

Aktuellt: Fyller 70 år den 22 september.

Familj: Sambon Kerstin Borgéus, barnen Tove och David och barnbarnet Edith.

Bor: I Gamsebo gamla missionshus.

Favoritmat: Rimmad oxbräda med rotmos.

Dricker helst: Vin och vatten.

Senast lästa bok:

Brev till en hembygdsgrupp av Stig "Sias" Claesson.

Favoritböcker: jag älskar kommissarie Maigret av George Simenon.

Har inte i garderoben: Sportkläder.

Ser på tv: Fåret Shaun.

Musiksmak: Jazz och numera klassisk pianomusik, helst Mozart eller Chopin.

Då är jag lycklig: Mest hela tiden.

Då blir jag arg: På översitteri.

Lek i höjden

Himlen fylls av drakar i alla möjliga former och färger i den franska staden Dieppe. Att flyga drake är inget nytt påfund. Allt började för över 2 000 år sedan.

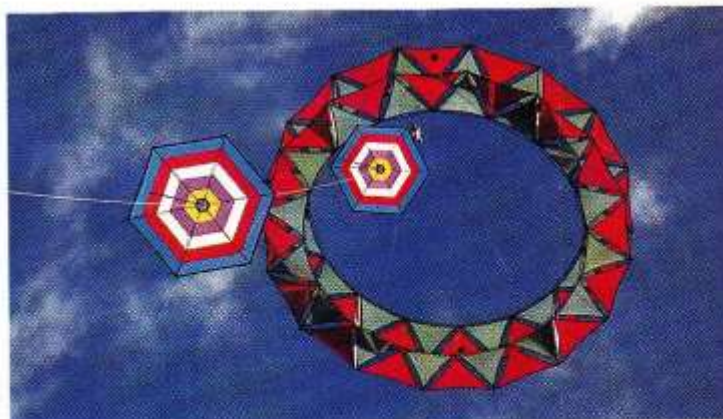
AV OLLE NESSLE FOTO BEPPE ARVIDSSON

Genom hotellfönstret kan jag skymta de första morgontidiga drakarna över de gamla husen vid Quai Henri. Jag klär mig snabbt och ger mig ut i Dieppe, en gammal stad som ligger inramad av dramatiska kalkstensklippor, där floden Arques rinner ut i Engelska kanalen.

Gatorna glänser nyspolade medan jag skyndar nerför Grande Rue, som så här tidigt på dagen är en slingrande matmarknad. Stånd efter stånd med ostar, viner, grönsaker och blommor bildar ett bedövande vackert långbord.

När jag kommer ut på Boulevard de Verdun ser jag drakflygfälten utefter stranden. Ett inhägnat, reserverat för de internationella gästerna, och ett som kantas av husvagnar och tält, där övriga hitresta håller till. Flaggor, vimplar och vinddrivna mobiler i regnbågens alla färger inramar entrén.

Poesi och teknik i skön förening när de lyckliga drakarna flyger i väg.

En drake är sinnebilden för frihet och fantasi.

Över alltsammans börjar himlen fyllas av drakar. Här pågår nämligen för nionde året Festival international de cerf-volant, Europas största drakfest. Sverige är för första gången representerat bland de 42 inbjudna nationerna.

Asien är drakens hem

För många svenskar är en drake ett klumpigt hembyggt flygtyg av pinnar och papper med vidhängande svans. De som vuxit upp i blåsiga slättbygder har kanske barndomsminnen av hur de sprungit mot vinden för att få

upp sina drakar i luften. Men drakflygning har aldrig varit särskilt vanlig i Sverige.

I Asien, som är drakarnas urhem på jorden, är situationen en annan. Här har drakflygandet flertusenåriga traditioner. I Kina, Japan, Korea, Malaysia och Indien ordnas årliga festivaler med tusentals deltagare som fyller lufrummet med fantastiska skapelser i alla upptänkliga former och färger.

Drakarna har flugit i drygt 2 000 år. Redan femhundra år före Kristus flög den första

Fortsättning på nästa uppslag ►

► fortsättning från föregående uppslag

Glada, busiga och vilda drakar

En armada av drakar väntar på att gå till väders.

draken i Shandong, om man får tro kinesiska drakhistoriker. Den hade formen av en rovfågel och var gjord av siden och bambu – material som är idealiska att bygga av, både starka och lätta.

Sprutar eld och rök

De flesta kinesiska drakar är än i dag byggda av de här materialen och föreställer gärna fåglar, insekter, blommor eller mytologiska gestalter. De största kan vara flera hundra meter långa och ha formen av riktiga drakar vilkas huvuden kan spruta eld och rök med hjälp av elektriska kablar från marken.

Det kinesiska ordet för drake är Feng Cheng som betyder vindharpa, och drakar i Asien bär ofta strängar, flöjter eller trummor som producerar himmelsk musik med hjälp av vinden.

Med buddistiska missionärer spreds drakarna från Kina ut över grannländerna.

På 1000-talet flög man drakar över hela Asien, och via de indonesiska öarna och Nya Zeeland vandrade drakarna ända ut till det isolerade Polynisien i Stilla havet. I dessa trakter var drakflygning för det mesta bara en estetisk och poetisk lek.

Men i Korea hittade man på att göra sig av med sina sorger och bekymmer med hjälp av drakar. Den nionde dagen i den nionde månaden, när fälten var slagna, tog alla matsäck med sig och tillbringade dagen med att flyga drakar. När skymningen kom släpptes alla linor och drakarna fick flyga bort bäst de ville.

Flög bort med sorgen

Tanken var att det gångna årets sorger och bekymmer skulle följa med draken och föras bort av vinden. Om man hittade en sådan drake på marken skulle man inte plocka upp den. Man visste

ju aldrig vilka sorger man då kunde drabbas av.

På många öar i Stilla havet och i Indonesien lärde man sig i stället att fiska med drakar. Från stranden eller en fiskekanot fick en drake flyga i en låg bana över vattnet med metrev och betad krok släpande i vattenytan.

Drakar med bomber

Jag har själv upplevt sådant fiske utanför Sumatra och kan intyga att metoden är effektiv, antagligen för att ingen skugga av fiskaren skrämmar fisken. Tekniken bör kunna provas på våra breddgrader om man saknar båt och det blåser frånlandsvind.

Om drakarna i Asien fick vara poetiska leksaker, så var det slut med det när de i mitten av 1300-talet för första gången omnämns i Europa. På den äldsta kända europeiska drakbilden faller en grupp soldater bomber över en belägrad stad med hjälp av en drake.

I västvärlden var intresset för estetiska lekar mindre än tanken på nyttan.

– Vad kan man använda drakar till? var en fråga som många tekniker ställde sig. Benjamin Franklin uppfann åskledaren med hjälp av en drake och Guglielmo Marconi sände de första radiosignalerna över Atlanten med antennen hängande i en drake.

När bröderna Orville och Wilbur Wright den där decemberdagen 1903 fick en flygmaskin att sväva i luften i femtiosex sekunder, så

Fortsättning på nästa uppslag ►

Vilken tidning? Vilket år?

► fortsättning från föregående uppslag

Fågel, fisk eller mitt emellan? Horn har den i alla fall och älskad är den av sin stolte ägare.

Känn vindens krafter

hade de först provflygt konstruktionen som en drake.

Skillnaderna i sättet att bygga drakar i öst och väst består. Här dominerar geometriska former. Spinnakerduk i ett spektrum av starka färger till seglen och aluminiumrör eller kolfiberstavar till stommen är västerländska drakbyggares favoriter.

Poesi och teknik

I Asien håller man av ekonomiska skäl fast vid bambu och papper men utvecklar i stället en konstnärlig uppfinningsrikedom och fantasi i formerna.

Om du aldrig byggt en dra-

ke och flygt den så kanske det är dags. Många fantastiska upplevelser väntar den som låter sig drakbitas. Att bygga och flyga drakar är ett av de sällsynta tillfällen när poesi och teknik lyckligen förenas. Utan teknik flyger inte draken och utan skönhet och poesi blir den inte roligare att titta på än en jumbojet.

Du känner den tjumma brisen i nacken och hur ansiktet värms av solen när du riktar blicken uppåt. Där uppe, med molnen som en pampig rokokofond, flyger din lilla drake. Genom den tunna linan som du håller mellan fingrarna, kan du känna vindens krafter och drakens rörelser.

Om du är av den poetiska typen, kan du uppleva att det är en del av dig själv som vandrar över himlen och möter vindarna. Att flyga drake

är att befinna sig på två ställen samtidigt, att stå tryggt med båda fötterna på marken och samtidigt sväva fram bland molnen i en känsla av total frihet.

Frossa i skaldjur

Dieppefestivalen sammanfaller också lägligt med den normandiska skaldjurssåsongen. Medan drakarna svävar över de gamla husen lossas pinfärska ostron, humrar, krabbor och musslor av fiskerbåtarna framför de många små restauranger som kantar hamnen.

Att med solvärmens kvar i kinderna sätta sig till bords och äta en trevånings skaldjursplateau är något som en drakflygare kan få uppleva som avslutning på en dag.

Så varför inte börja flyga drakar? **B**

Vilken tidning? Vilket år?

Från Sala kommuns hemsida 2011:

Olle Nessel på Täljstenen

Utställning i Caféet med Olle Nessel, 49 år i branschen. Vernissage fredag 8 juli. Välkommen!

Filmstudioaffischer 1962 - 2011

1962 startade jag ihop med två polare den första filmstudion i mitt liv, Sollentuna Filmstudio. Jag var 22 år gammal och hade bara två år tidigare avslutat mina konstfacksstudier och arbetade som layoutman. Men jag drömde om att få ägna mig åt att göra bokomslag och affischer på heltid. Jag gjorde visserligen karriär i reklambranchen och blev Art Director men tröttnade samtidigt på den kommersiella sidan av mitt jobb. Teckningslärarjobbet skulle i fortsättningen bli min födkrok.

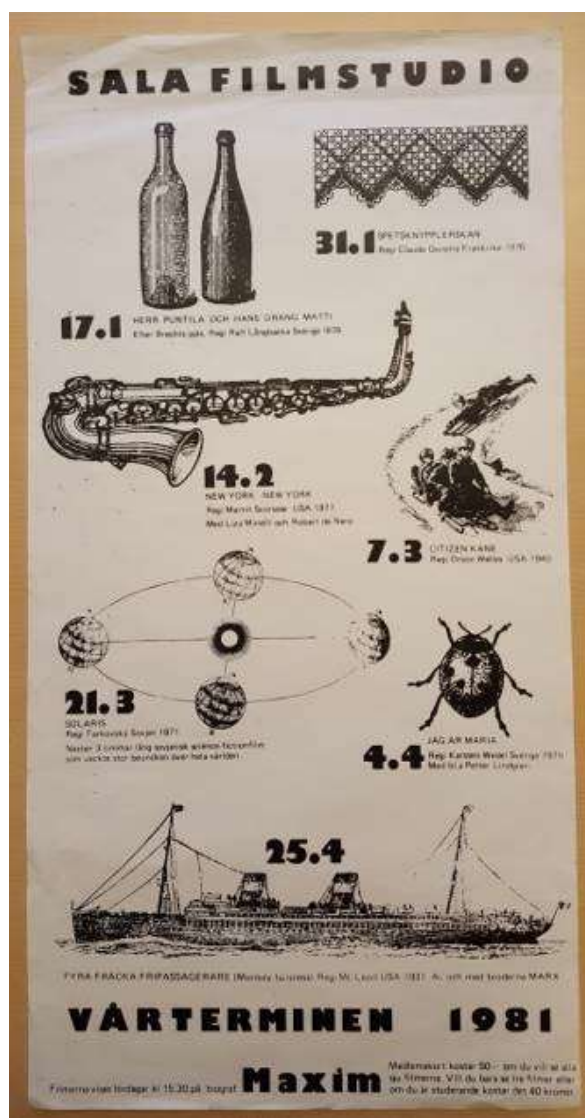
Men jag fortsatte att starta filmstudios dit jag flyttade, det blev två i Skåne, Skurup och Ystad. Så när jag kom till Sala 1975 insåg jag att här inte fanns någon. Sala filmstudio startade 1976 på våren och lever fortfarande och har hälsan. Fastän jag inte är så aktiv i studion, har jag gjort affischer hela tiden, två om året. Så det har blivit ganska många genom de trettiofem åren. Jag har inte riktigt alla kvar, men jag har en hög ur vilken jag tillsammans med Bodil Löfgren har plockat ihop den här lilla utställningen.

Rent tekniskt har affischproduktionen följt utvecklingen. De tidiga affischerna är att betrakta som grafiska blad som är tryckta i serigrafiskt tryck i upplagor på ungefär trettio. Jag stod hemma i köket med mina screenramar och stinkande färger och la ut affischer på tork på golven. Datatekniken revolutionerade allt detta samtidigt som den möjliggjorde mycket mer avancerade tryck och användande av bilder.

Kerstin Borgéus: Jag tror att det är Olle som tecknat Graucho Marx. Handen är typisk Olles.

Olle gjorde också illustrationer till läroböcker i socialkunskap och liknande. Det var då illustrativa, korrekta bilder.

Eric Fylkeson: Olle gjorde affischerna väldigt engagerat. Ett ideellt jobb från 1976 till 2011. Gjorde alltid något nytt och överraskande. Han var också en otrolig filmvetare. Jag kan en hel del om film – men Olle var ännu kunnigare. När jag inte visste eller glömt något om en film ringde jag till Olle. Det slutade med att vi talade länge om allt annat.

Affischen från våren 1981 är en klassisk Olle Nessle-affisch och min favorit bland hans filmstudioaffischer. Det finns kopplingar mellan filmerna och symbolerna som Olle använt.

Motiven på Olles affischer skiftar. Men det finns alltid en lekfullhet som går igenom. En lekfullhet med en allvarlig underton.

Om man har sett filmerna blir handskuggorna inte bara dekorativa utan också symboliska och humoristiska.

Händer i december

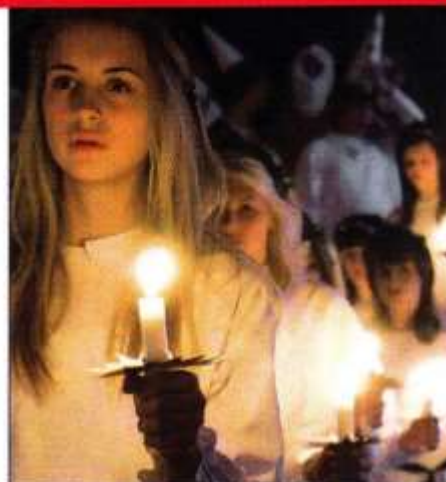

Zooul Mates

**Björn Lindmark, Eva Älgstam
& Örjan Rundström**

Lördag 5/12, kl. 15.00-17.00

Låt dig föras med på en resa med musik och berättelse. Vi reser med soul och blues i bagaget och med berättandet som matsäck.

Salas Lucia

Fredag 11/12, kl. 10.00

Uppträder Salas Lucia med tärnor på Café Jernvägen. I samarbetet med Lions.

Olle Nessle

Söndag den 20/12 kl. 15.00

Vill ni ha en nypa kultur före jul? Välkomna att lyssna på när Olle Nessle läser julevangeliet.

Adventsbuffé

Varje söndag fram till jul dukar vi upp förra årets succé, advents- och fikabuffé.

60:-/person

Julgransförsäljning

Fredag 18/12 till onsdag 23/12

Julgransförsäljning av Stig Petterssons Granar. (Tall, Kungsgran, Julgran, Enris och Tallris)

*Vi önskar Er en underbar
Jul och ett Gott Nytt År!*

CAFÉ JERNVÄGEN
STATIONSHUSET SALA

Vi kommer att vila upp oss lite under jul- och nyårshelgen, vi har stängt den 24-26/12, 31/12 och den 1/1. Men inte längre än så!

ÖPPETTIDER: Måndag-Torsdag: 06.30-18.30 Fredag: 06.30-17.00 Lördag: 10.00-17.00 Söndag: 11.00-17.00

Stationsplan 4A Sala · 0224-105 50 · www.cafejernvagen.se

Vilket år?

Kafé å Läs

Torsdag 16/2
kl. 19

Fri entré. Fika till försäljning.

Olle Nessle föreläser i ord & bild om folkkonst och om Okända mästares verk

Se också utställningen
Okända mästare i glas-
montrarna, med ett urval
från Olle Nessles samling.

*Föreläsning och utställning
arrangeras i samverkan med
Piteå konsthall
Piteå Nya Föreläsningsförening
Piteå konstförening
Norrbottens läns hemslojdsförening*

Piteå Stadsbibliotek
Olof Palmes gata 2

www.pitea.se/stadsbiblioteket
stadsbiblioteket@pitea.se
Tel. 0911-696800

REDAKTÖR Karina Sundkvist · 0911-645 18 · karina.sundkvist@pitea-tidningen.se

KULTUR

Piteå-Tidningen · Fredag 17 februari 2012

17

Musikpris till Nils Landgren

■ Trombonisten Nils Landgren har tilldelats musikpriset Sir George Martin Music Award, skriver SVT:s "Kulturyheterna". Prissumman är på 100 000 kronor och delas ut i Malmö den 2 maj. Priset instiftades så sent som 2010 och gick förra året till musikern Christoffer Lundquist. Nils Landgren kallas i motiveringen för "en outtröttlig ambassadör för den svenska musiken".

TT SPEKTRA

En älg som svävar iväg, gjord i papper-maché av pensionerade skogsarbetaren Bengt Eriksson.

"Jag tror att en man försökt frambringa sina drömmars ideal, kanske satt han i fångelse", säger Olle Nessle om tändsticks-kvinnans skapare.

Till höger: Olle Nessle tittar in i en av montrarna på biblioteket där sociala fenomen som kafféliv och dans till en dragspelsorkester skildras.

FOTO: GUNNAR WESTERGREN

Gömd och glömd konst

Gömd och glömd konst

PITEÅ Folk som har ett konstnärligt förhållande till livet i allmänhet och drakar i synnerhet, präglar Olle Nessles tillvaro. Piteå stadsbibliotek ställer ut delar ur hans samling av hemmaslöjade föremål som få i Sverige anser har något värde. Olle Nessle är också landets främsta internationella kändis i konsten att bygga och flyga drakar.

För fyra år sedan gav Hemslojens förlag ut Olle Nessles senaste bok "Okända mästare". I likhet med gårdagskvällens föreläsning hos Kåfé å las handlar den om män och kvinnor som är självlärande i skapandets konst. Ändå kommer de sin samtid genom enkla material och sina händer för att uttrycka sig skulpturalt. Bara för sin egen skull, med fantasin som drivkraft, när det ordinarie arbetet tillåtit. Sedan har resultaten av denna skaparlusta inte sällan gömts och glömts.

Lekfullhet

Företädesvis handlar det om träsnideri, men papier maché, betong och plåt förekommer också. Samlandet började med att jag intresserade mig för utomeuropeisk konst, främst afrikansk. Jag uppskattar konst med vilda uttryck, som inte försöker vara in-smickrande och vacker utan hellre känns så ärlig att man vet att någon har gjort sitt bästa, säger Olle Nessle.

Han har åkt runt i Sverige för

att hitta gömd konst av de okända mästare som han ibland vet namnen på och ibland inte.

Jag har haft kul, mitt udda intresse har medfört många meningslösa resor, men nu är ben-sinen för dyr så det har jag slutat med. Många gånger skäms släktingar för vad deras förfäder slöjdade hemmavid, ingen vill ha sådana föremål och de flesta tycker att de är fula. För mig har de ett konstnärligt värde om det finns ett uttryck i dem som kan "tala".

Olle Nessle pekar på delar ur en orkester för att exemplifiera vad han menar.

De här figurerna är fragment och oerhört primitiva, men jag tycker att de samtidigt är uttrycksfulla.

Lekfull humor syns i flera av tingen och den tilltalar Olle Nessle mer än teknisk virtuositet.

Skicklighet för dess egen skull är jag inte intresserad av. Något annat jag undviker är rå erotik, säger han.

Kvalitetskrav

Den mest sensuella figur han visar i Piteå är en naken kvinnokropp, gjord av avbrända tändstickor som limmats ihop innan själva täljningen påbörjats.

Skulpturen är mycket tyngre än vad man först tror. Den gör mig nyfiken på personen som gjorde den, vem var så motiverad? filosoferar Olle Nessle.

En och annan av de oräkneliga skulpturer som han har samlat på sig (han vet inte själv hur många) har han hittat på loppmarknader, men vanligare numera är att fyn-

den görs på internet.

Krav på en viss kvalitet har jag, det är inte vad som helst som passerar nålsögat. Jag tycker att min samling berättar historier om det Sverige jag växte upp i, då Branting och Hitler levde, förklarar han.

Olle Nessle är 72 år och har börjat fundera på vad som ska hända med samlingen efter hans död. I Sverige finns inget museum för så kallad folkkonst, som det gör i exempelvis Kukkola i Finland.

Jag kan antingen skänka bort alltihop, bara jag visste till vem, eller sälja det i USA som har ett 40-tal gallerier som inriktat sig på sånt här, säger han.

Profiler

När intervjun övergått till att handla om drakflygning, hittar Pitebon Staffan Björnehult Olle Nessle. Han har en fotbollsspelare i trä i handen, försedd med texten "Älvsborg" och undrar om experten möjligen kan veta vem som gjort den.

Jag bytte till mig den på en loppis i Luleå.

Innan Olle Nessle ens kontrollerat initialerna på undersidan säger han:

Det måste vara en Gunnarsson. Tredje generationen träsnidare i den familjen har en myck-dare i liten ateljé på Drottninggatan i Stockholm. Han har bland annat gjort världens politiker, alla är porträttlika. Och han har säkert gjort alla landets fotbollslag också.

Olle Nessle bor i Sala. Han berättar med värme om ett par personligheter från trakten som han porträtterat i boken "Okända

Mathilda Hultqvist från Piteå är fem år och fastnade för några av de målade träskulpturerna i utställningen. "Jag tycker inte att de är roliga, men de är vackra för att färgerna är fina" förklarar hon.

mästare". Jan-Erik Svenberg, berättar Olle Nessle som en hyperaktiv autist.

Vi har varit kompisar i 30 år nu. Han bygger moskéer, ganska stora, och monument över det turkiska väldet. Vi hade en stor vandringsutställning som vi åkte runt med i två år.

Bengt Eriksson är 94 år och började göra papier maché-skulpturer när han pensionerades från skogsarbetet. Han målar också.

Honom skulle jag vilja göra en egen bok om, men han har inte tillåtit mig det förrän nu.

Drak-OS

Olle Nessle har utbildat sig till både grafisk formgivare och bildlärare vid Konstfack, som startade en drakfestival på Gärdet i Stockholm 1965.

Jag var med varje år från starten till den sista festivalen 2002 och vi hade så kul. Dagens blivande konstnärer har inte tid, så festivalen lades tyvärr ned, säger Olle Nessle.

Istället åker han utomlands på drakfestivaler. Internationellt anser han vara expert på drakbygget och drakflygande och bjuds ofta in till drakfestivaler i Japan, Kina, Indonesien, Indien, Thailand, Malaysia, Italien och Frankrike. Varje år deltar han som inbjuden gäst i den konstinriktade italienska drakfestivalen Cervia volante.

Den är som olympiska spelen för drakdärar, med 200 inbjudna gäster från hela världen. Allihop har både ett konstnärligt förhållande till drakar och ett barnsligt sinne, säger Olle Nessle.

Karina Sundkvist

PROGRAMMA

Martedì 18 settembre

- 10,00 Tutti gli Aquiloni in volo
- 14,00 L'aquilone d'Autore - T. Leonardi, S. Wallace
- 15,00 L'aquilone nel mondo - Canada e Inghilterra
- 17,30 L'aquilone acrobatico - P. Thody
- 21,30 DJ Claudio Secci

Mercoledì 19 settembre

- 10,00 Tutti gli Aquiloni in volo
- 14,00 L'aquilone d'Autore - E. Borghetti, G. Gosselin, B. Urasena
- 15,00 L'aquilone nel mondo - Austria, Francia e Germania
- 17,30 L'aquilone al femminile - E. Ginanti, C. Gühnemann, H. Wallace
- 20,30 DJ Claudio Secci

Giovedì 20 settembre

- 10,00 Tutti gli Aquiloni in volo
- 14,00 L'aquilone d'Autore - B. Vreeswijk, I. Husain, N. Steger
- 15,00 L'aquilone nel mondo - India e Indonesia
- 17,30 L'aquilone acrobatico - G. Reines, P. Thody
- 22,00 DJ Claudio Secci

Venerdì 21 settembre

- 10,00 Festa all'Ospedale Microcitemico - ASL 8 Cagliari
- 14,00 L'aquilone d'Autore - P. Lynn, M. Theato, R. Zimmermann
- 15,00 L'aquilone nel mondo - Spagna, Svezia e Svizzera
- 17,30 L'aquilone al femminile - Kisa, A. Marrocu
- 21,30 DJ Claudio Secci

Sabato 22 settembre

- 10,00 Tutti gli Aquiloni in volo
- 14,00 L'aquilone d'Autore - N. James, F. Marrocu, O. Nettle
- 15,00 L'aquilone nel mondo - Olanda e Pakistan
- 17,30 L'aquilone acrobatico - G. Reines, P. Thody
- 18,00 Tutti in posa - Foto di gruppo dei partecipanti
- 21,30 Night flight - Volo notturno

Domenica 23 settembre

- 10,00 Tutti gli Aquiloni in volo
- 14,00 L'aquilone d'Autore - E. Aouara Ott, R. Tien, R. Trepanier
- 15,00 L'aquilone nel mondo - Italia, Lussemburgo e Nuova Zelanda
- 17,30 L'aquilone al femminile - C. Gosselin, A. Rubin, A. Sauer
- 18,00 Estrazione della Lotteria
- 20,00 Chiusura del Festival - DJ Claudio Secci

Si ringraziano per la partecipazione

BRICOMAN
ELMAS (CA)

SARDEGNA

LA CIGIA
LA CIGIA

Festa degli Aquiloni

1° International Kite Festival
Sardinia 2012

Golfo di Quartu S. Elena Spiaggia ex Bussola
Dal 18 al 23 Settembre 2012

SPEGELN

Konstnär i hemlighet

Av Olle Nessle

I drygt trettio år har jag varit på spaning efter sådant som inte liknar något jag sett förut. Det kan vara målningar, skulpturer, byggnader, installationer eller andra skapelser av mänskliga händer. Men, de skall vara utförda av personer utan konstnärlig skolning, alltså självlärda konstnärer.

DESSA ÄR INTE LÄTTA ATT HITTA, men de finns där runtomkring i Sverige. Personer som av egen lust och förmåga börjar producera sådana objekt som inte har någon praktisk funktion, men som istället är fyllda av starka uttryck, och därför bör kallas för konstverk.

ATT JAG HAR FORTSATT MITT SÖKANDE kan bero på att jag på 1980-talet hade turen att personligen lära känna två mästare inom sina respektive områden: Jan Erik Svennberg i Sala, som med sina moskéer och sitt måleri skapat en egen värld och Bengt Eriksson i Stjärte utanför Östervåla, som med sina dynamiska skulpturer visar oss unika tredimensionella skapelser.

- > Jan Erik Svennbergs blå moské är det första som möter besökaren innanför grinden till Lilla Istanbul i Sala.

FOTO: KJETILV BORGEIS

>>>

SPEGLN

BENGT ERIKSSON FÖDDES 1917 i en liten stuga i Stjärte. Han gick ut folkskolan under depressionen 1931. Illa betalt skogsarbete, åt vad Bengt kallar snåla bönder, var vad som fanns. Men så småningom fick han arbete på sågen i Öster-våla, med avtalsenlig lön och där stannade han tills han pensionerades 1982.

BENGT HADE TIDIGT ett levande konstintresse. Han lånade konstböcker på biblioteket och köpte också sådana när han hade råd. Han målade i olja inspirerad av 1800-talsmålare som Courbet och Millet liksom han beundrade så olika målare som Rubens och Chagall.

EN GÅNG beställde han en modell av en kolmila efter en annons i Allers och byggde den. Han tyckte det fattades kolare och gjorde figurer i papper maché på ståltrådsstomme. Så upptäckte han skulpturens möjligheter och när han pensionerades inledde han en stor och rik skulpturproduktion. I början var hans inspirationskällor djur och natur, men snart fick älgarna sällskap med cirkusakrobater och idrottsmän, alltid skildrade i rörelse. Häcklöpare svävande över häckarna, Ingemar Stenmark mitt i en sväng eller dansare frusna mitt i en rörelse.

BENGT ERIKSSONS SKULPTURER är gjorda med en unik känsla för rörelse, de är dynamiska i ordets verkliga betydelse. Tyvärr är det svårt att få se hans arbeten eftersom vi i Sverige saknar museer inriktade på de självlärdas bilder. Det är någonting att önska sig.

JAN ERIK SVENNERBERGS ARBETEN är till skillnad från Bengt Erikssons mycket lättillgängliga. Från i stort sett april till oktober kan man besöka Lilla Istanbul som han kallar sin samlade skapelse. I utkanten av Sala inte långt från friluftsbadet Långforsen ligger det lilla hus där han föddes och har bott i hela sitt 67-åriga liv. När han var i tjugoårsåldern greps han av ett passionerat intresse för Turkiet och osmansk kultur och framför allt arkitektur. Det har resulterat i att han byggt ett antal mycket personliga moskéer, målat porträtt av turkiska stadsöverhuvuden samt skapat egensinniga föremål med osmansk karaktär som inte har någon motsvarighet i hela världen. Vill man se dem får man åka till Sala. Jan Erik blir oftast mycket glad för besök och visar gärna hela härligheten. Han blir också glad om man lägger en slant till underhåll av moskéer i en burk som står i hans lilla museum.

■ DET FINNS MER

Lästips:

Olle Nessle "Okända mästare".
Hemsköjdens förlag 2008.

Per Dahlström, Särtilingskap och Konstnärsmyt.
Acta Universitatis Gothoburgensis.
Göteborg 2002.

v Bengt Erikssons cyklande kvinna med vind i håret.

v Ett bland många dynamiska cirkusmotiv hos Bengt Eriksson.

FOTO: JAN STORM

FOTO: JAN STORM

TORS DAG 1 NOVEMBER 2012

Olle Nessle visar upp en av sina egenhändigt tillverkade drakar.

FOTO: JAN Å. JOHANSSON

Drakflygaren som älskar folkkonst

16-17 VÄSTMANLÄNNINGEN Olle Nessle i Sala letar fram okända förmågor och lyfter fram dem i ljuset. I 30 år har han samlat folkkonst och till och med skrivit en bok i ämnet. Men han är också drakflygarentusiast och har otaliga reseminnen att berätta – det ena mer dråpligt än det andra.

Olle Nessle, Alltmuliman:

Letar upp människor som gör ovanliga saker

Gått konstfack, arbetat som art director i en av Hötorgsskraporna, haft eget galleri, träffat huvudjägare på Papua Nya Guinea, drakflygarentusiast och författare. Ja, att beskriva Olle Nessle låter sig inte göras så lätt. Han säger själv att han vill undvika ordet konstnär men att han ägnat sig åt konstrelaterade aktiviteter sedan han var 17 år gammal – det kan han gå med på.

— Danmark har de ett bra uttryck för en som gör olika saker – en alltmuliman. Det är ett positivt ord, tycker Olle men tillägger att han håller på att trappa ned.

Fast det är väl tillåtet vid 72 års ålder?

Han och sambon Kerstin bor sedan tio år i Gamsebo gamla missionskyrka utanför Sala. Det stora gula huset börjar kännas för stort, säger Olle som försöker hitta ett ställe för alla sina saker som finns samlade i stora salen, där han och sambon, som är textilarbete, delar ateljé.

— På hennes sida är det ordning

och reda – på min däremot, nja...

Uppe på en hylla hörs plöseligt katten Morris Major tassa omkring. Han försöker att ta sig emellan en pansarkryssare gjord i alabaster och ett par träfigurer. Och med tanke på att Morris precis mist ett öga är det fullt förståeligt då Olle med andan i halsen lyckas plocka ned katten, som ändå lyckas ta loss en flagga från aktern på kryssaren.

Om jag skriver att Olle Nessle är en stor lokalkändis i Sala tar jag inte i. De flesta vet vem han är. Och omvänt försöker han göra andra boende i kommunen kända – speciellt de som ägnar sig åt konst

i någon form utan att någonsin bli uppmärksam. Om dessa har han skrivit en bok – Okända mästare.

— Jag spårar upp människor som gör ovanliga saker, som Jan-Erik Svennberg här i Sala vilken bygger miniatyrer av turkiska moskéer. Han har inte någon utbildning, ingen har uppmuntrat honom och givetvis har han aldrig fått pengar för det. Att göra boken var ett älskingsprojekt som jag gjorde tillsammans med en fotograf och den blev den första i sitt slag.

Olle tar ned en figur, Adolf Hitler i trä, som när man drar vapenrocken uppåt visar hela könsorganet i erigerad form. Här finns också en fascinerande kvinna gjord av brända tändstickor och man förundras över arbetet men kanske främst av uppfinningsrikedomen och kreativiteten.

— I 30 år har jag samlat på denna "folkkonst". I Finland har dessa konstnärer en helt annan status och ställs ut på konstmuse-

Framtidens skogsarbetaren Bengt Eriksson i Östervåla har gjort detta passionerade par i papper mache.

FOTO: JAN Å. JOHANSSON

Denna kvinnofigur är gjord av avbrända tändstickor.

er. Men faktiskt, för fyra år sedan fick jag till en vandringsutställning här i Sverige som började på Göteborgs konstmuseum och slutade på Liljevalchs i Stockholm.

Nu har Olle Nessle ett nytt projekt i bokform på gång och denna gång om en enda av dessa anonyma konstnärer. Han visar ett par som halvt avklädda kysser varan-

dra och en älg i full språng, båda skulpturer gjorda i papper mache.

— De här har Bengt Eriksson i Östervåla gjort. Han dog i år, 94 år gammal. Han var skogsarbetare och gjorde de här fantastiska figurerna på fritiden. Honom har jag mycket material om men det är svårt att hitta en förläggare. De här människornas verk är ingen intresserad av, speciellt inte antikhandlare, om inte prytlarna är väldigt gamla och har patina, säger Olle.

Men som medlem i Sveriges författarförbund löser det sig säkert med boken.

Tidigare skrev han mycket insändare och filmrecensioner i lokalpressen.

— Men det har jag slutat med. I 20 år skrev jag i tidskriften Hemsöjden men så gjorde de om den layoutmässigt och på glättigt papper. Då föll jag för stoffstrecket, skrattar Olle.

Många resor har det också blivit genom åren. Speciellt minns Olle en han gjorde med ett gäng från Sala år 1982.

— Vi fick ett stipendium från Sida för att åka till Papua Nya Guinea där vi skulle studera vad som händer när de infödda går över från byttesekonomi till pengar. Där reste vi via en flod som slingrade sig mellan en mängd olika kulturer som alltid varit fientligt inställda till varandra. De var väl-

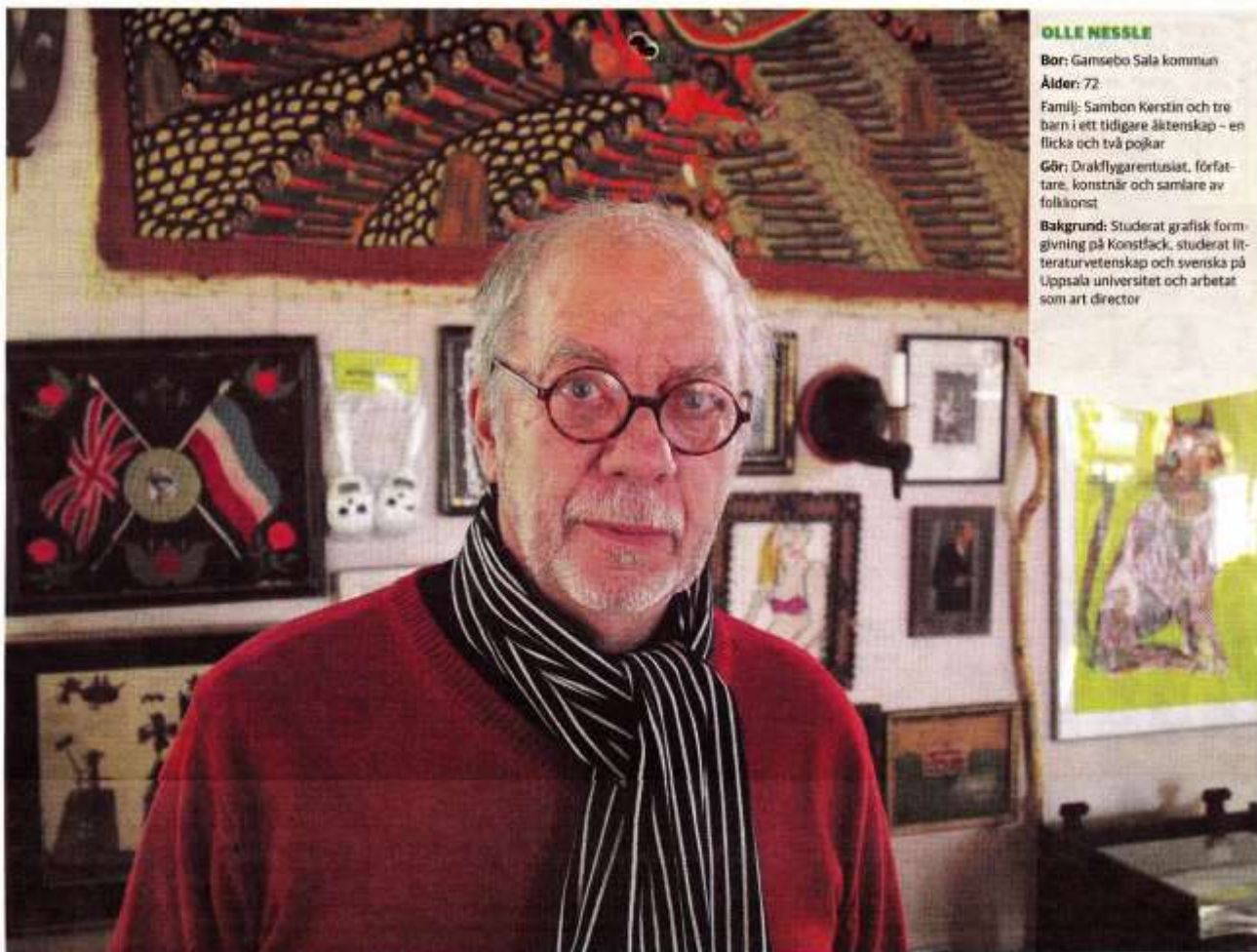

Älskade katten Morris Major har nyligen blivit påkörd av en bil och mist ett öga.

» I Danmark har de ett bra uttryck för en som gör olika saker – en alltmuliman.

I tio år har Olle Nessle bott i gamla missionskyrkan i Gamsebo utanför Sala.

OLLE NESSLE

Bor: Gamsebo Sala kommun

Ålder: 72

Familj: Sambon Kerstin och tre barn i ett tidigare äktenskap – en flicka och två pojkar

Gör: Drakflygarentusiast, författare, konstnär och samlare av folkkonst

Bakgrund: Studerat grafisk formgivning på Konstfack, studerat litteraturvetenskap och svenska på Uppsala universitet och arbetat som art director

Olle Nessle är en passionerad samlare av konst gjort av mer eller mindre okända förmågor och om vilka han dessutom skrivit en bok.

Ett av Olle Nessles stora intressen är drakflygning vilket inte minst visar sig på en vägg i ateljén.

Älgen i full språng har Bengt Eriksson från Östervåla gjort. Olle Nessle har ett färdigt manus för en bok om denne folkkonstnär av rang.

Denna stridsvagn är gjord av avlagda färgburkar av en okänd påhittig person.

digst våldsamma en gång i tiden och en del tuffingar kom fram till oss och visade upp olika ärr efter bataljer de haft.

Väl hemma gjordes utställningar och bildband, som det hette på den tiden, om naturfolkens ekonomi men framför allt om religion. De trodde mycket på förfädernas andar och hade totemdjur.

Hari minns också en resa med exfrun Lena till Uzbekistan där hon skulle träffa så kallade ikatvåvare.

– Lena var chef på textilmuseet i Borås och skulle just då skriva böcker om ikatväveri. När vi reste

omkring där, förstod vi nog inte hur häftigt det var. Tåget vi åkte i hade exempelvis inga glas i fönstren utan de var gjorda i nät. Det var för att slippa glassplitter om tåget blev beskjutet eller om det var för att inga handgranater skulle kunna kastas in, jag vet inte exakt.

I en stad som heter Margehelan skulle de ta in på enda hotellet. På hotellet stod det att inga utlänningar var välkomna – ändå gick det bra.

– Troligen fanns al-Qaida där och vi var skuggade hela tiden.

Vi räknade till 16-17 personer. De trodde förmodligen att vi var journalister som skulle skriva om gerillan. Ja, jag har haft tur som fått resa till lustiga ställen.

Men även om Olle säger att han nu lugnt kan sitta still med en katt på landet och att det räcker med att peta in ved i spisen då och då, så blir det ändå resor ibland. Detta tack vare hans intresse för drakflygning.

– Om tre år har jag flugit drake i 50 år och för övrigt är det samma sak med mitt körkort, påminner sig Olle plötsligt.

– Som liten lekte jag aldrig med drakar utan det började då jag fick en i present då jag fyllde 25. Sedan var jag med på Konstfacks drakfester i 35 år men så blev Konstfack högskola och lite märkvärdigt så nu är det inte så roligt längre. Istället drakfester jag utomlands och då främst i Italien. I år har jag varit där två gånger och dit kommer det drakflygare i stort sett från hela världen.

Senaste turen gick till Sardinien då han blev bjuden på resan och allt. All inclusive som det så fint heter nu för tiden. Och eftersom han har varit med i "draksväng-

en" i snart 50 år har han sett hur den utvecklats från att ha varit en gubbarnas hobby till att allt fler kvinnor ser tjusningen i drakflygning.

– Ja, de ballaste drakarna gör faktiskt tyska tjejer i 45-årsåldern, ler Olle.

Men nu skall alltså Olle och sambon "avveckla" missionskyrkan i Gamsebo.

– Vi måste ha ett mindre boende och jag måste göra av med många av grejerna. Kanske Nordiska museet är intresserat, vi får se. Jag skall dösträda och skriva mina memoarer, skrättar Olle och hyschar katten som hela tiden krävt uppmärksamhet genom att jama eller följa efter som en linslus.

JAN Å JOHANSSON

SVERIGE runt

Söta praliner

Hom Jag har alltid tyckt att choklad är gott, säger Åsa Dankis till Östgöta-Corren. Hon är Kindas första professionella pralinör någonsin. För en tid sedan blev hennes chokladfabrik godkänd som livsmedelslokal. Här förädlar Åsa spansk choklad av hög kvalitet till vällsmakande fyllda praliner. Sortimentet består av ett tiotal smaker och former, som t ex lakrits, kaffe, viol, whisky, päron och hasselnöt. Tanken att bli pralinör väcktes när hon hittade riktigt goda praliner i Paris.

FOTO: TORBJÖRN LINDQVIST

Så sköter du en iller

Vi som bara haft hundar och katter har mycket att lära när det gäller illrar. De har en mycket stark vilja och de gillar att gömma saker. Man kan inte ha blomkrukor på golvet, illern älskar att gräva. Dessutom gäller det att illersäkra hemmet. Bort med alla hål som illern annars naturligtvis upptäcker och kryper igenom. Och tänk på inomhustemperaturen, en iller kan lätt bli förkyld. Nej, jag tror nog jag håller mig till min katt...

Lennart

LENNART LINDBÄCK

Olle draktämjaren

Sala Olle Nessel har gjort sig ett namn världen över som drakbyggare och draktämjare. Även efter pensioneringen fortsätter han att bygga drakar, skriver VLT. Hela tiden är det fart och fläkt kring Olle. Han skriver böcker, tecknar och jobbar med utställningar. Varje år deltar han också i olika drakflygarfestivaler som särskilt inbjuden gäst. Men de flesta drakar han byggt är borta nu. En del har gått sönder och andra har han gett bort. Men i taket hänger fortfarande en svartvit drake som föreställer filmstjärnparet Humphrey Bogart och Lauren Bacall.

FOTO: ANDERS FORNGREN

Fin 1700-talsdam

Karlskrona Åttaåriga Saga Johansson brukar klä ut sig till prinsessa hemma. Men nu har hon i stället fått klä ut sig till en fin dam från 1700-talet. Blekinge museum har nämligen låtit barn testa kläder från förr i tiden, rapporterar BLT. Och för att inspirera barnen hängde museets personal upp målningar från 1700- och 1800-talen. Jätteroligt, tyckte Saga. Men skönt att ta av kläderna eftersom de inte var så bekväma!

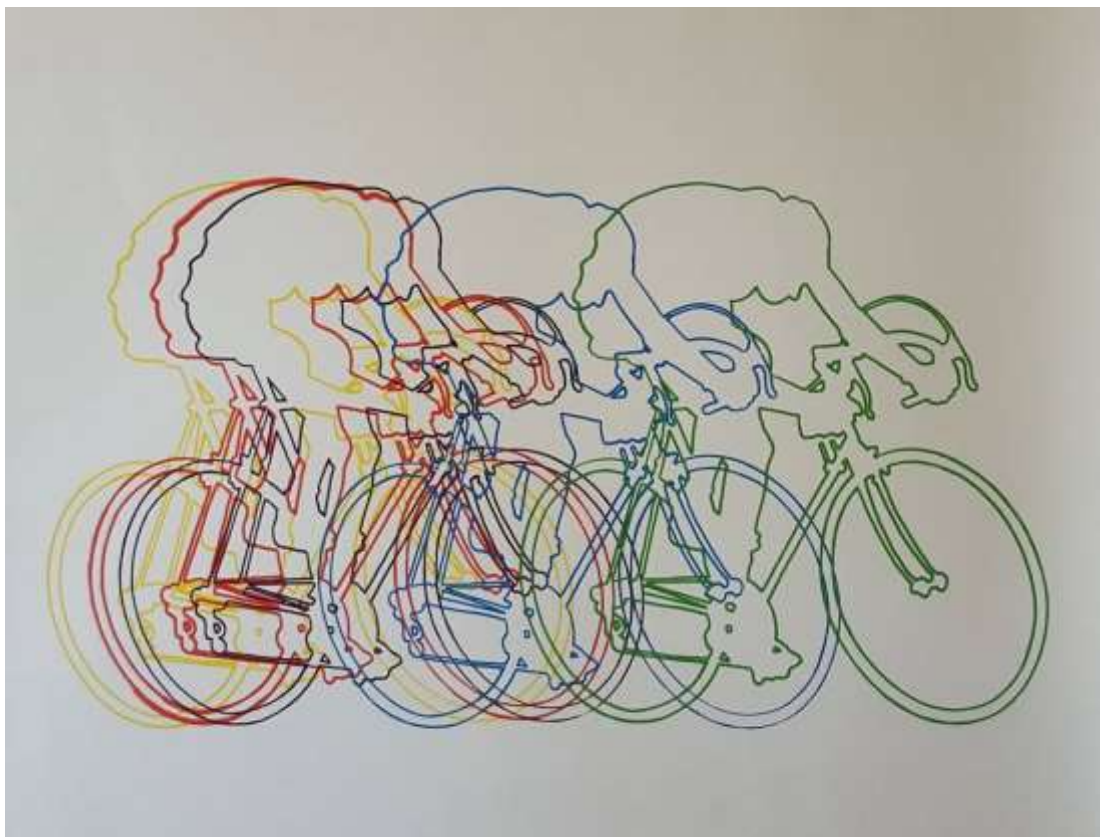
Vilken tidning & vilket år?

Kerstin Borgéus: Olle gjorde många affischer. Han var grafiker i botten och att urforma affischer och trycksaker intresserade honom mycket. Det här var hans förslag till affisch när Kulturnatta firade 10 år.

Eric Fylkeson: Kulturnatta är inte bara en affisch utan någonting mera – konst, affischkonst. Ögon på klockstapeln? Som inte är bekväma med att vara ute på natten. Ljuspunkter som leder in mot bildens mitt.

Olle Nessel, screentryck, 47 x 63 cm.

Kerstin Borgéus: Olle gjorde en cyklist på screenduken, flyttade dukramen och använde samma cyklist flera gånger men med andra färger. På så sätt fick han fram rörelse & fart i bilden.

Kerstin Borgéus: Olle ville gärna ha kontroll över hela processen när en bok skulle produceras. Det är ett schablonförslag till omslag till boken *Schablonmålning*, men den kom sedan att få ett annat omslag.

Olle Nessle, oljemålning, 60 x 73 cm resp. 81 x 65 cm.

Kerstin Borgéus: De här målningarna gjorde Olle för omkring 10 år sedan. Han gillade inte det som han kallade för tavelkonst - ”det målas alldeles för mycket tavlor i stugorna”.

Han målade tre-fyra jazztavlor och var fascinerad av band från sydstaterna, New Orleans, som spelade på begravnings. När han upptäckte att andra också målade äldre jazzmusiker tyckte han inte det var roligt längre.

Den högra kan vara Charlie Parker, som var en av Olles stora idoler.

Han gjorde också några målningar som lurar ögat, *trompe l'œil*, det tyckte han blev spännande bilder.

Men med sin grafiska utbildning var han mera intresserad av trycksaker.

Sala Allehanda den 22 september 2010:

Frågar man en medelålders Sala bo vem Olle Nessle är, svarar de flesta: konstnär. Men att stoppa in Olle Nessle i ett fack låter sig inte göras.

Han målar nu inga oljor, men författar, skriver artiklar, undervisar i drakbygge, tecknar, jobbar med utställningar i folkkonst och nu med medeltida kyrkoskulptur.

En del av motiveringen, när han 2003 fick motta landstingets hedersstipendium, säger allt som kan sägas om denne ”donare”: ”För att han varit och fortsätter att vara en kulturens eldsjäl, dess obotlige entusiast och inspirationshögare på många och vida fält”.

Kerstin Borgéus: Olle gjorde många födelsedagsbrickor till våra vänner. Han köpte gamla brickor på loppis, målade dem svarta och förde över en schablonbild, som han först skurit ut i ritpapper, till brickan.

Det här är Kerstin Jansson (g. Ekefjäll) vid snickarbänken. Olle kallade henne "Fröken Rubank". Hon var snickare som omskolade sig till landskapsarkitekt. Kerstin ingick i vår bekanshetskrets och fick en av Olles födelsedagsbrickor.

Ett av våra "helgnöjen" var att åka runt på allehanda loppisar. Olle hade ett favoritsvar när någon frågade "Söker ni något?" - "Jag letar efter något jag aldrig har sett!" Han hade en omfattande föremålskunskap.

Schablon t.h. till en födelsedags-bricka. Och ett 'provtryck' t.v.

Kerstin Borgeús: Schablon till en födelsedagsbricka, tillägnad en drakflygare.

Kerstin Borgeús: Schablon till ytterligare en födelsedagsbricka, kanske till Mats Wikman. De skrev musik tillsammans, bland annat till Teaterkafé ute hos Cameleonerna på Salbergaområdet.

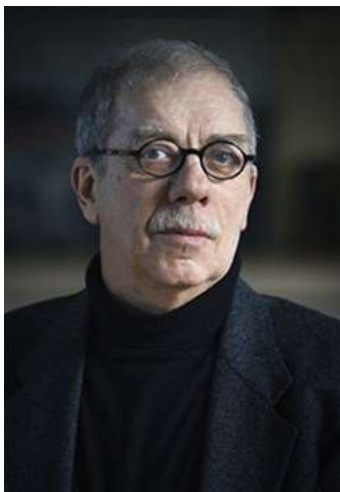
Kerstin Borgéus: Olle köpte gamla plåtbrickor på något loppis, som han målade svarta. Sedan gjorde han schabloner utskurna i ritpapper. Här har han repeterat mönstret. Kanske använde han den här när han undervisade i schablonmålning. Sedan använde han en ganska torr färg – man ser pigmenten – som han stöpplade/duttade på med en svamp.

På Strömsbacka köpte han också en oljemålning som han delvis målade över. En sådan målning lämnade han vid ett tillfälle in till konstföreningens vårsalongen.

Kerstin Borgéus: Den här skylten gjorde Olle till min 50-årsdag. Han hängde ut den på Rådhusgatan utanför vår bostad och vårt galleri. Han gjorde också en matsedel, finskrivet på papper, på en obegriplig franska – ingenting stämde. Folk tittade & tittade – några kom in genom porten och undrade vad som serverades.

På morgonen uppvaktades jag av ett gäng i vår bekantskapskrets, utklädda i frälsningssoldat-uniformer! De sjöng *Barnatro* men med annan text – *Barnarov*! Jag var 11 år yngre än Olle.....

Eric Fylkeson:

Minnesord om Olle Nessle (1940-2014)

När jag kom till Sala för tjugio år sedan såg jag i föreningskatalogen det osannolika namnet *Sala Drak- och Tangosällskap*. En sådan självlysande beteckning var stört omöjlig att nonchalera, och på den vägen fick jag kontakt med sällskapets grundare Olle Nessle. Han hade också, visade det sig, redan på 70-talet startat Sala Filmstudio, ett arv jag idag som ordförande har ett ansvar att föra vidare.

Och om jag byter kanal på den lätt raspiga bandspelare som kallas minnet hör jag hans röst som konferencier för ett antal teatercaféer jag under 90-talet hade nöjet att bevista, jag hör hur en medveten mix av ett lätt anslag och en bruten rytm ger hans kunskapsförmedling värme och elegans. Det kallas talekonst. Eller jazz.

Genom åren kom vi att umgås i stötar av hög intensitet eller inte alls. Det sista året ringde jag honom av och till för att be om råd, eller bara för att få höra hans synpunkt på ditt och datt, eller möjligen var jag på jakt efter en faktauppgift. Dessa timplånga samtal slutade ofta med att han eller jag sa ”du jag har lite att stå i” och när vi lagt på slog det mig att vi pratat om allt möjligt och omöjligt utom det jag ringde upp honom för.

Vissa av våra samtal hade karaktären av följetänger. Det gällde de hundratals filmer som alltid tycktes rulla i bakgrunden. Det gällde ord och ords egentliga eller transformerade betydelser. Och, då vi båda var stockholmare i förskingringen, gällde det små skrönor om eget eller andras liv på malmarna.

Olle var så oändligt mycket mer än sina talanger. För länge sedan, när jag hyrde del av gatuplanet i hans hus och under dryga året misslyckades med att driva konstgalleriet *Mercuri Hökarbod*, sa han ”du gillar ju också Sala, Eric”. Och det kan ju låta poänglöst, men att ”gilla Sala” betydde här inte lite vardagstrivsel i största allmänhet utan antydde vad man måste kalla en andlig dimension. Och jag svarade ”ja det gäller helt klart oss båda, du vet, som Walter Ljungquist skrev, för den som har svärta och stormar inom sig utgör idyllen inget hot”. Han blev tyst och i blicken anade jag erfarenheter man inte gärna rotar i.

Han kallade Sala för bakvattnet, men aldrig överlägset von oben, och heller aldrig bittert eller aggressivt, utan som om det rörde sig om en kvalité, en förutsättning för att vilja bo på platsen. Alltid muntert, han tyckte aktivt söka glädjen i sådant de flesta knappt ser. En aldrig sinad kärlek till det raffinerat enkla och till den lätt skruvade underdriften.

I vår språkföljetong minns jag att vi tidigt i höstas med gott humör spånade på förskönande omskrivningar av döden, särskilt sådana med stockholmskt ursprung. Ta ner skylten, kola vippen, skita i det blå skåpet, och så vidare.

Efteråt skrev jag ett slags sammanfattning av våra samtal över åren, som lyder: ”Tankens flykt till sina syskon i exil är stundtals mycket smittsam”. En summering han aldrig fick tillfälle att läsa och göra en vacker glidflygning över.

När jag har föreställt mig hur det ska bli att åldras i Sala så har jag sett Olle som en viktig del av belysningen i en allt smalare tidstunnel. Den lampan är nu släckt.

Eric Fylkeson (ur griftetalet vid Olles begravning våren 2014)

P.S. Olle var unikt ointresserad av stjärnglans runt sin egen person. Att han var en drakbyggare av rang fick man närapå lura honom att erkänna (inbjuden till Kina, drakbyggarkonstens hemland, för att visa sina skapelser). Olle var också en av initiativtagarna till de i efterhand så omtalade gärdesfesterna på 60-talet (de som började som just drakfester). Även sådana ”generationsmytologiska” bedrifter höll han tyst om eller besvarade med ett snett småleende. ”Att hålla på med drakar är att ha fötterna på jorden och huvudet i molnen”, sa han. Flera av hans drakar ska nu finnas på ett drakmuseum i Helsingfors. DS

Sala Allehanda 28 aug 2015:

Olle Nessle hedras med drakfestival i Sala

Flera internationella och professionella drakflygare deltar i morgon i en drakfestival på fälten vid Gamsebo i Varmsätra.

Olle Nessle var en hängiven drakflygare. Han gick hastigt bort för ett och ett halvt år sedan och nu arrangeras en drakfestival till minne av honom.

Drakfestivalen inleds i morgon eftermiddag på fälten vid Gamsebo gamla missionshus, där Olle Nessle bodde med Kerstin Borgéus under tolv år.

Olle Nessle var medlem av en internationell "drakflygarfamilj" och flera av dessa professionella drakflygare kommer att dyka upp, exempelvis Jan Huhtermann, från Wien, Nick James, Bristol, och Mårten Bondestam, Helsingfors.

– Det var i samband med att jag blev nerbjuden till Wien förra hösten som det spikades ett datum för festivalen, säger Kerstin Borgéus.

Hon är inte så insatt i vad som händer på drakfestivalen.

– Men det blir ett galet kaos, säger hon och ler.

Olle Nessle hade många drakar och en del av dem kommer att hamna på ett drakmuseum i Helsingfors.

– Vi kommer dessutom att dela ut drakar till barnen som kommer på festivalen – först till kvern gäller, säger Kerstin Borgéus.

Drakflygarna är beroende av vind för att kunna flyga drakarna, därför börjar festivalen klockan 14.

– Det blåser alltid upp då, säger Kerstin Borgéus.